

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANA BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDA VELİLERİN EĞİTİME KATILIM
DÜZEYLERİ ve TERCİH ETTİKLERİ KATILIM TÜRLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Canan ŞABAN

İstanbul, 2011

T.C
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANA BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDA VELİLERİN EĞİTİME KATILIM
DÜZEYLERİ ve TERCİH ETTİKLERİ KATILIM TÜRLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Canan ŞABAN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Levent DENİZ

İstanbul, 2011

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

07 / 02 / 2011

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Canan ŞABAN, 07/02/2011 tarihinde yapılan “İlköğretim Okullarında Velilerin Eğitime Katılım Düzeyleri ve Tercih Ettikleri Katılım Türleri” başlıklı Yüksek Lisans Tez Savunması sonucunda jürimiz tarafından oyçokluğu / oybirliği ile

- Başarılı bulunmuştur.
 Başarısız bulunmuştur.
 Düzeltmeler için adaya ek süre tanınmıştır.

Jüri Üyeleri

Tez Danışmanı

Unvanı, Adı, Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Levent DENİZ

İmzası :

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Oktay AYDIN

İmzası :

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı: Dr. Ayşin AYDINAY SATAN

İmzası :

ÖNSÖZ

Okullar, öğrencilerin başarısını artırabilmek için çeşitli etkinlikler yapmaktadır. Aileler de okullardan çocuklarının başarısını yükseltmesini beklemektedir. Bu iki toplum kurumu amaçlarına ulaşabilmek için beraber uyum içinde çalışmalıdır. Okulun da ailenin de çocuğun üzerinde önemli etkileri vardır. Aileler okul ortamını, okullar da aile ortamını daha iyi tanıdığı sürece çocukların başarısını artırabilmek için beraber etkili çalışmalar yapabilirler.

Anne-babaların çocuklarının eğitime katılımı, üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Yapılan araştırmalar, aileler çocuklarının eğitime katıldığında bundan sadece çocukların değil; okulun, öğretmenlerin, ailelerin ve toplumun da faydalandığını göstermektedir. Aileler çocuklarının eğitime katıldığında çocukların akademik başarılarının yükseldiği görülmektedir. Bunun yanında; sosyal ve duygusal yanları gelişmekte, daha az devamsızlık yapmakta, ödevlerini daha iyi tamamlamakta, okulu terk etme oranları düşmekte ve kötü alışkanlıklardan uzak durmaktadırlar.

Bu araştırma, çocukları ilköğretim okuluna devam etmekte olan velilerin çocuklarının eğitime katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma boyunca beni her zaman destekleyen ve cesaretlendiren sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Levent DENİZ'e, ulaşamadığım kaynakları bana temin eden dostlarım Filiz ZAYİMOĞLU ÖZTÜRK ve Talip ÖZTÜRK'e, yoğun çalışma tempom içinde bana sabır gösteren eşim, oğlum ve kız kardeşime teşekkürlerimi sunarım.

Canan ŞABAN

İstanbul, 2011

ÖZET

Bu araştırma, çocukları ilköğretim okullarına devam etmekte olan velilerin eğitime katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tarama modeline uygun olarak düzenlenen araştırmanın evrenini İstanbul iline bağlı Kadıköy, Üsküdar ve Ümraniye ilçelerindeki devlet ve özel ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan veliler; örneklemini ise, bu ilçelerdeki 3 özel ve 3 devlet okulunda öğrencisi bulunan 740 veli oluşturmaktadır.

Araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama aracı demografik bilgiler, Veli Katılımı Ölçeği ve veli katılımını engelleyen faktörler olmak üzere üç bölümden oluşmuştur. Veli katılımı ölçeği hazırlanırken Epstein (2001)'in geliştirdiği altı tip veli katılımı göz önünde bulundurulmuştur. Veli katılımı; ebeveynlik, iletişim kurma, evde öğrenme, gönüllü olma, karar verme ve toplumla işbirliği yapma olarak altı başlık altında incelenmiştir.

Elde edilen verilerin istatistiksel analizi SPSS paket programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada veri türlerine göre yüzde ve frekans analizleri, Tek Yönlü Varyans Analizi ve Bağımsız Gruplar t Testi uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen belli başlı sonuçlar şunlardır:

Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri yüksektir ve veliler en çok Ebeveynlik, İletişim Kurma ve Evde Öğrenme katılım türlerini tercih etmektedir. Bunun yanında, velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri çocuklarının devam ettiği okulun türüne göre bir farklılık göstermemektedir. Diğer taraftan; çocuklarının sınıf seviyesi yüksek olan veliler çocuklarının sınıf seviyesi düşük olan velilere göre, üniversite mezunu olan veliler ilköğretim okulu mezunu olan velilere göre, bir çocuğa sahip olan veliler birden fazla çocuğa sahip olan velilere göre, genç yaştaki veliler orta yaştaki velilere göre, anneler babalara göre çocuklarının eğitimine daha fazla katılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Veli katılımı, katılım türleri, okul-aile işbirliği

ABSTRACT

This research was conducted in order to determine the levels of parent involvement in elementary schools and the most common types of parent involvement preferred by parents.

Population of the research consists of the parents whose children attend private and state primary schools in Kadıköy, Üsküdar and Ümraniye in İstanbul. The sample of the research consists of 740 parents whose children attend 3 private and 3 state schools in the provinces named above.

Data was gathered by Personal Information Form, Parent Involvement Scale and Barriers to Parent Involvement Form. Parent Involvement Scale was developed by the researcher and based on Epstein's (2001) six types of parent involvement; parenting, communicating, volunteering, learning at home, decision making and collaborating with the community.

The data gathered was analyzed by using SPSS. According to the features of the data frequency and percentage distributions, One Way Analysis of Variance (ANOVA) and Independent Samples t test was applied.

Here are some fundamental results of the research:

Parents' involvement level in their children's education is high. Parents commonly prefer Parenting, Communicating and Learning at Home to other types of parent involvement. Also, there isn't a difference between parents whose children attend to private schools and parents whose children attend to state schools in terms of levels of parent involvement. Level of parent involvement decreases as the grade of the children increases. Parents who graduated from university have a higher level of parent involvement than parents who graduated from primary school. Parents who have one child have a higher level of parent involvement than parents who have more than one child. Young parents have a higher level of parent involvement than middle-aged parents. Mothers have a higher level of parent involvement than fathers.

Key Words: Parent Involvement, parent involvement types, home-school collaboration

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	viii
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1. 1. Problem	1
1. 2. Amaç	4
1. 3. Önem	5
1. 4. Sayıtlılar	5
1. 5. Sınırlılıklar	6
1. 6. Tanımlar	6
BÖLÜM II: İLGİLİ ALANYAZIN	7
2. 1. OKUL-AİLE İŞBİRLİĞİ.....	7
2. 1. 1. Okul-Aile İşbirliğinin Yasal Dayanağı.....	8
2. 1. 2. Okul-Aile İşbirliğinin Faydaları.....	11
2. 1. 2. 1. Öğrenciye faydaları.....	12
2. 1. 2. 2. Okula faydaları.....	13
2. 1. 2. 3. Öğretmene faydaları.....	13
2. 1. 2. 4. Veliye faydaları.....	14
2. 1. 2. 5. Topluma faydaları.....	15
2. 1. 3. Okul-Aile İşbirliğinin Engelleri.....	15
2. 1. 3. 1. Okul kaynaklı engeller.....	15
2. 1. 3. 2. Veli kaynaklı engeller.....	17
2. 1. 3. 3. Engelleri ortadan kaldırma yolları.....	19
2. 2. VELİ KATILIMI.....	20
2. 2. 1. Veli Katılımı Modelleri.....	21
2. 2. 2. Başarılı Veli Katılımının Özellikleri.....	26
2. 2. 3. Veli Katılımını Etkileyen Faktörler.....	27
2. 2. 3. 1.Öğrencilerin sınıf seviyesi.....	28

2. 2. 3. 2. Velilerin sosyo-ekonomik durumu.....	28
2. 2. 3. 3. Velilerin eğitim seviyesi.....	28
2. 2. 3. 4. Diğer faktörler.....	29
2. 2. 4. Veli Katılımını Artıracak Etkinlikler.....	29
BÖLÜM III: YÖNTEM	35
3. 1. Araştırma Modeli	35
3. 2. Evren ve Örneklem	35
3. 3. Veri Toplama Aracı	37
3. 4. Verilerin Toplanması	45
3. 5. Verilerin Analizi	45
BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUM	47
4. 1. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türlerine ait bulgu ve yorumlar.....	47
4. 2. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin ve tercih ettikleri katılım türlerinin çocuklarının gittiği okul türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ait bulgu ve yorumlar.....	48
4. 3. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin çocuklarının sınıf seviyelerine göre farklılık gösterip göstermediğine ait bulgu ve yorumlar.....	49
4. 4. Velilerin tercih ettikleri katılım türlerinin çocuklarının sınıf seviyelerine göre farklılık gösterip göstermediğine ait bulgu ve yorumlar.....	51
4. 4. 1. Ebeveynlik.....	52
4. 4. 2. İletişim Kurma.....	52
4. 4. 3. Gönüllü Olma.....	53
4. 4. 4. Evde Öğrenme.....	54
4. 4. 5. Karar Verme.....	55
4. 4. 6. Toplumla İşbirliği Yapma.....	55
4. 5. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeylerinin Eğitim Seviyelerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar.....	56
4. 6. Velilerin Tercih Ettikleri Katılım Türlerinin Eğitim Seviyelerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu Ve Yorumlar.....	59
4. 6. 1. İletişim Kurma.....	60

4. 6. 2. Gönüllü Olma.....	61
4. 6. 3. Evde Öğrenme.....	63
4. 6. 4. Karar Verme.....	64
4. 7. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeylerinin Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar.....	65
4. 8. Velilerin Tercih Ettikleri Katılım Türlerinin Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar.....	68
4. 8. 1. Ebeveynlik.....	68
4. 8. 2. İletişim Kurma.....	69
4. 8. 3. Gönüllü Olma.....	71
4. 8. 4. Evde Öğrenme.....	72
4. 8. 5. Karar Verme.....	73
4. 8. 6. Toplumla İşbirliği Yapma.....	74
4. 9. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri ile Sahip Oldukları Çocuk Sayısı Arasındaki İlişkiye Ait Bulgu ve Yorumlar.....	76
4. 10. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeylerinin Yaş Özelliklerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar.....	76
4. 11. Velilerin Tercih Ettikleri Katılım Türlerinin Yaş Özelliklerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar.....	79
4. 11. 1. İletişim Kurma.....	80
4. 11. 2. Gönüllü Olma.....	81
4. 11. 3. Evde Öğrenme.....	82
4. 11. 4. Toplumla İşbirliği Yapma.....	83
4. 12. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri ile Yaşları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgu ve Yorumlar.....	84
4. 13. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri ve Tercih Ettikleri Katılım Türlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar.....	84
4. 14. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılımını Engelleyen Başlıca Faktörlere Ait Bulgu ve Yorumlar.....	85
BÖLÜM V: SONUÇ VE ÖNERİLER	88
5. 1. Sonuç	88
5. 1. 1. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri İle İlgili Sonuçlar.....	88

5. 1. 2. Velilerin Tercih Ettikleri Katılım Türleri İle İlgili Sonuçlar.....	88
5. 1. 3. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeylerinin Çocuklarının Gittiği Okul Türüne Göre Farklaşıp Farklaşmadığı İle İlgili Sonuçlar.....	88
5. 1. 4. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeylerinin Çocuklarının Sınıf Seviyelerine Göre Farklaşıp Farklaşmadığı İle İlgili Sonuçlar.....	89
5. 1. 5. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeylerinin Eğitim Seviyelerine Göre Farklaşıp Farklaşmadığı İle İlgili Sonuçlar.....	90
5. 1. 6. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri ve Sahip Oldukları Çocuk Sayısı İle İlgili Sonuçlar.....	90
5. 1. 7. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri ve Yaş Özellikleri İle İlgili Sonuçlar.....	90
5. 1. 8. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeylerinin Velilerin Cinsiyetlerine Göre Farklaşıp Farklaşmadığı İle İlgili Sonuçlar.....	91
5. 1. 9. Velilerin Tercih Ettikleri Katılım Türlerinin Özellikleri İle İlgili Sonuçlar.....	91
5. 1. 9. 1. Ebeveynlik.....	91
5. 1. 9. 2. İletişim Kurma.....	91
5. 1. 9. 3. Gönüllü Olma.....	92
5. 1. 9. 4. Evde Öğrenme.....	92
5. 1. 9. 5. Karar Verme.....	92
5. 1. 9. 6. Toplumla İşbirliği Yapma.....	92
5. 1. 10. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılımını Engelleyen Başlıca Faktörler İle İlgili Sonuçlar	92
5. 2. Öneriler	93
KAYNAKLAR	97
EKLER	104
Ek 1. Veri Toplama Aracı.....	105

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Velilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları.....	35
Tablo 2. Velilerin Yaş Değişkenine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları.....	36
Tablo 3. Velilerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları.....	36
Tablo 4. Velilerin Sahip Olduğu Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları.....	37
Tablo 5. Veli Katılımı Ölçeği Alt Boyut ve Maddelerine İlişkin Dağılım.....	38
Tablo 6. KMO ve Bartlett Testi.....	38
Tablo 7. Veli Katılımı Ölçeğinden Çıkarılan Maddelerin Lambda ve R ² Değerleri.....	39
Tablo 8. Veli Katılımı Ölçeği Faktör Yükleri.....	40
Tablo 9. Doğrulayıcı Faktör Analizinde Sınanan Veli Katılımı Modelinin Uygunluk Değerleri.....	41
Tablo 10. Veli Katılımı Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Cronbach's Alpha Değerleri.....	42
Tablo 11. Veli Katılımı Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki İlişkilere İlişkin Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları.....	44
Tablo 12. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Standart Hata, En Düşük ve En Yüksek Puan Değerleri.....	47
Tablo 13. Veli Katılımı Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirlemek Amacıyla Yapılan Bağımsız t Testi Sonuçları.....	48
Tablo 14. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	50
Tablo 15. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....	51
Tablo 16. Ebeveynlik Katılım Türü Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....	52
Tablo 17. İletişim Kurma Katılım Türü Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....	53
Tablo 18. Gönüllü Olma Katılım Türü Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	53
Tablo 19. Evde Öğrenme Katılım Türü Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....	54

Tablo 20. Karar Verme Katılım Türü Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	55
Tablo 21. Toplumla İşbirliği Yapma Katılım Türü Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	56
Tablo 22. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Ailelerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	57
Tablo 23. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Ailelerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....	59
Tablo 24. İletişim Kurma Katılım Türü Puanlarının Ailelerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....	60
Tablo 25. Gönüllü Olma Katılım Türü Puanlarının Ailelerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	62
Tablo 26. Evde Öğrenme Katılım Türü Puanlarının Ailelerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	63
Tablo 27. Karar Verme Katılım Türü Puanlarının Ailelerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....	64
Tablo 28. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Ailelerin Sahip Oldukları Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	65
Tablo 29. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	67
Tablo 30. Ebeveynlik Katılım Türü Puanlarının Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....	69
Tablo 31. İletişim Kurma Katılım Türü Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....	70
Tablo 32. Gönüllü Olma Katılım Türü Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe T2 Testi Sonuçları.....	71
Tablo 33. Evde Öğrenme Katılım Türü Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....	72

Tablo 34. Karar Verme Katılım Türü Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	74
Tablo 35. Toplumla İşbirliği Yapma Katılım Türü Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	75
Tablo 36. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanlar ile Velilerin Sahip Oldukları Çocuk Sayısı Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları.....	76
Tablo 37. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	77
Tablo 38. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	79
Tablo 39. İletişim Kurma Katılım Türü Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	80
Tablo 40. Gönüllü Olma Katılım Türü Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	81
Tablo 41. Evde Öğrenme Katılım Türü Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	82
Tablo 42. Toplumla İşbirliği Yapma Katılım Türü Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları.....	83
Tablo 43. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanlar ile Ailelerin Yaşı Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları.....	84
Tablo 44. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları.....	85
Tablo 45. En Sık Görülenden En Az Görülene Doğru Veli Katılımını Engelleyen Faktörler.....	86

BÖLÜM I

GİRİŞ

1. 1. Problem

Toplumun içindeki en küçük birlik olan aile çocuğun öğrenme sürecinin başladığı yerdir. Her aile çocuğuna bilinçli ya da bilinçsiz olarak içinde yaşadığı topluma ait kuralları ve değerleri öğretir. Çocuk okul çağına geldiğinde ise planlı bir eğitimle tanışır. Böylece okul ve aile çocuğun gelişimini eş zamanlı olarak etkilemeye başlar. Çocuğun ailede başlayan gelişim süreci okulla beraber devam eder. Doğal olarak çocuk hem ailenin hem de okulun etkisi altında kalır. Bu iki kurum uyum içinde ve birbirini bütünleyen bir işbirliği halinde olduğunda çocuğun sosyal, zihinsel ve akademik gelişimi daha sağlıklı olur. Geçmişte yaygın olan okul ve ailenin birbirinin işine karışmaması gerektiği anlayışı zamanla yerini okul ve ailenin aynı ortak paydada, yani öğrencide buluştuğunu benimseyen; bu yüzden de iki farklı toplum kurumunun işbirliği içinde olması gerektiğini savunan bir anlayışa bırakmıştır.

Eğitim sadece okulda gerçekleşen bir süreç değildir. Okulun dışında aile de iyi bir eğitimin gerçekleşmesinde önemli rol oynar. Aile, eğitim açısından okulun dışındaki en etkili çevredir ve çocuğun eğitiminde tek başına roller oynayacağı gibi aynı zamanda eğitim ile doğrudan ilgilenen okulun da önemli bir partneri olarak görülebilir. Bu yüzden eğitim açısından okul ile aile arasında sağlam bir ilişkinin kurulması önemli bir gerekliliktir (Erdoğan, 2004).

Çocuğun eğitiminde eğitim kurumlarının yanı sıra aile de önemli rol oynadığı için, aile ile öğretim kurumlarının sürekli işbirliği yapması gerekir. Çocuğun aile içinde geçirdiği yaşantılar sonucu elde ettiği bilgi ve beceriler onun okuldaki başarısını etkiler. Çocuğun aile içinde öğrendiği bilgi, tutum ve beceriler, okulda öğrendiklerini destekler nitelikte ise çocuk okulda daha başarılı olur. Okul ile ailenin öğrettikleri arasında çelişki olursa, bu durum çocuğun başarısını olumsuz yönde etkiler (Erden, 2005; Ünal ve Ada, 2007).

Anne ve babalar, çocukları ile en yoğun iletişim içinde olan bireylerdir. Eğitim sürecinde ve çocukların gelişiminde, anne ve babaların gözlemlerinden ve görüşlerinden yararlanmak çocukların gelişimlerini kolaylaştırıcı bir anlam taşımaktadır (Akkök, 2003). Bu yüzden

eğitim kurumlarının aileleri birer engel olarak değil birer işbirlikçi olarak görmeleri daha doğrudur.

Ailelerin eğitim sorumluluğunun okullara ait olduğunu düşünmeleri ve çocuklarının eğitiminden zamanla uzaklaşmaya başlamaları çocuk gelişimini olumsuz yönde etkileyeceği için bazı önlemlerin alınmasına sebep olmuştur. Bu olumsuzlukları ortadan kaldırmak için çoğu ülkede hükümet tarafından önlemler alınmaya başlanmış, aile-okul işbirliğini sağlayacak yasal düzenlemeler oluşturulmuş ve okullara bu işbirliğinin başlatılması ve sürdürülmesi sorumluluğu verilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde 20. yy ortalarına doğru aileler Amerika Çocuk Araştırmaları Birliği ve Okul-aile birlikleri gibi kuruluşlara daha fazla katılmaya başlamışlardır. 1980li yıllarda ise, devletin aileleri çocuklarının eğitimine daha fazla dahil etme çalışmalarına Ulusal Çocuk Eğitimi Birliği ve Uluslararası Çocuk Eğitimi Birliği gibi diğer uzman ve ulusal organizasyonlar da eklenmiştir. Tüm bu kurumların her biri çocuk eğitimi konusunda yaptıkları çalışmalarda ailenin çocuğun eğitimindeki önemini vurgulamış ve okul-aile iletişiminin çocuğun başarısında anahtar unsur olduğunu kabul etmiştir. Okul-aile birlikleri özellikle öğrenci başarısı, aile katılımı, eğitim bütçesi, çocuk güvenliği ve sağlığı konularında çalışmalar yapmaktadır (<http://www.pta.org/topics.asp>).

Ülkemizde de okul-aile arasındaki iletişimi sağlamak için 31.05.2005 tarih ve 25831 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği kullanılmaktadır. Okul-aile birliklerinin kuruluş, işleyiş, görev, yetki ve sorumlulukları bu yönetmelikte belirtilmiştir (http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25831_0.html).

Okul-aile birliklerinin önemine paralel olarak bu birliklerin işleyiş ve verimi ile ilgili ülkemizde yapılan araştırmaların sayısı oldukça fazladır.

Bu araştırmaların çoğunluğunda okul-aile birliklerinin verimli çalışmadıkları ve kuruluş amacına ulaşamadıkları görölmektedir (Akbaşlı, 2007; Kıncal, 1991; Yıldırım ve Dönmez, 2008). Okul-aile arasındaki bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli-okul arasındaki iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim-öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, maddi imkanlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak ve okula maddi katkı sağlamak üzere kurulan bu birliklerin görevini yerine getirememesi ve başarısız olmasının çeşitli nedenleri vardır. Öğretmenlerin genellikle ailelerin okul etkinliklerine nasıl

katılımda bulunacağı konusunda bir fikre sahip olmaması (Tutkun ve Köksal, 2002), okul-aile birliklerinin sık sık maddi yardım talep etmeleri (Yıldırım ve Dönmez, 2008), öğretmenlerin okul-aile işbirliği konusunda yeterli eğitim almamış olması (Eccles ve Harold, 1993; Epstein, 1995; Greenwood ve Hickman, 1991), velilerin öğretmenler ve idareciler tarafından yargılanma korkusu yaşaması (Diffily, 2004), ev ve okul kültürünün birbirinden farklı olması (Aydın, 2004; Caplan ve diğerleri, 1997) gibi faktörler okul-aile işbirliğine engel olan sebeplerden bazılarıdır.

Okullar yönetmelik gereği okul-aile birliklerini kurmak ve işletmek zorundadır. Okulların eğitim-öğretimde velinin rolü, velinin öğrenci başarısı üzerindeki etkisi, okulun yetki ve sorumlulukları konularındaki politikaları velilerin okulla işbirliği yapıp yapmamalarını belirleyen önemli bir faktördür.

Okulların ve öğretmenlerin velileri okulla iş birliği yapmaya nasıl yönlendireceklerini bilmeme gibi bir endişeleri olabileceği gibi velilerin de çocuklarının eğitimine okul içinde ve okul dışında nasıl katkı sağlayacaklarını bilememeleri mümkündür. Çoğu veli çocuğunun eğitimine katılımı yılda en az iki kere yapılan veli toplantılarına katılmakla yeterli görmektedir. Böyle bir durumda verimli ve etkili bir okul-aile iş birliğinden söz edilemez. Velilerin okul ile iş birliği yapabilmesi pek çok yolla mümkündür. Bunun için okulların velilere etkili veli katılımı uygulamaları sunarak okul-aile işbirliğini başlatıcı ve sürdürücü rol oynamaları önem taşımaktadır.

Velilerin çocuklarının eğitimine katılımı farklı seviyelerde olabilir. Evde çocuğunun dersleri ve ödevleri hakkında konuşmak, eğitici oyunlar oynamak, veli toplantılarına katılmak, öğretmenler ile telefon görüşmesi yapmak, okul gösterilerini izlemek, okul gezilerine katılmak, okulun karar alma sürecinde etkin rol oynamak gibi farklı katılım çeşitleri olabilir. Velilerin çocuğun eğitiminde kendine ve okula biçtiği rol ne çeşit aktivitelere ne seviyede katılacaklarını belirler.

Epstein (1995) altı farklı veli katılımı tipi belirlemiştir. Bunlar; velilerin çocuklarının eğitimini destekleyecek donanım ve ev ortamına sahip olmasını gerektiren “çocuk yetiştirme”, çocuğunun okulundaki yetkili kişilerle iletişim kurmasını gerektiren “iletişim kurma”, çocuğunun okulunun düzenlemiş olduğu farklı aktivitelere katılımını gerektiren “gönüllü olma”, çocuğunun eğitimini ev ortamında takip etmesi ve destekleyecek

çalışmalar yapmasını gerektiren “evde öğrenme”, okulda çocuklarının eğitimini ilgilendiren konularda alınan kararlarda söz sahibi olmasını gerektiren “karar verme”, çocuklarının eğitimi için okul haricindeki toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmasını gerektiren “toplumla işbirliği yapma” olarak sıralanabilir.

Epstein’in belirlediği standartlara göre velilerin çocuklarının eğitimine katılımını sağlayacak çok geniş bir davranış yelpazesi bulunmaktadır. Evde çocuğunun gündelik bakımını yapmak, çocuğunu okula zamanında göndermek (çocuk yetiştirme) gibi çok temel katılımlardan okul-aile birliğine üye olma, okuldaki karar alma sürecine katkıda bulunma (karar alma) gibi daha ileri seviyede katılımlarda bulunabilirler. Bu standartlar eğitimcilere okul-aile işbirliğini geliştirmede rehberlik edebilir. Okullar Epstein’in ileri sürdüğü altı tip veli katılımını içeren bir okul-aile işbirliği yapısı kurduklarında velilerin okula katılımının sadece veli toplantılarına gelmekle sınırlı kalmayacağını, velilerin hem evlerinde, hem okulda, hem de diğer toplum kuruluşlarının da desteğiyle çocuklarının eğitimini üstlenmiş olan okullara her türlü desteği vereceğini göreceklerdir.

Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ve ne tür katılım çeşitlerini tercih ettiklerini belirlemek, veli katılımının mevcut durumunu ortaya koyduktan sonra okul-aile iş birliğini geliştirecek çalışmaların yönünü belirlemek açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda velilerin çocuklarının eğitimine ne düzeyde katıldıkları ve ne tür katılım çeşitlerini tercih ettikleri bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1. 2. Amaç

Bu araştırmada çocukları ilköğretim okulu 1-8. sınıfa devam etmekte olan velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerini belirlemek genel amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyi nedir?
2. Velilerin tercih ettikleri katılım türleri nelerdir?
3. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türleri çocuklarının gittiği okul türüne göre farklılık göstermekte midir?

4. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türleri çocuklarının sınıf seviyelerine göre farklılık göstermekte midir?
5. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türleri velilerin eğitim seviyelerine göre farklılık göstermekte midir?
6. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türleri sahip oldukları çocuk sayısına göre farklılık göstermekte midir?
7. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ile sahip oldukları çocuk sayısı arasındaki ilişki nedir?
8. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türleri yaş özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?
9. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ile yaş özellikleri arasındaki ilişki nedir?
10. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
11. Velilerin çocuklarının eğitimine katılımını engelleyen başlıca faktörler nelerdir?

1. 3. Önem

Araştırma ile toplanacak verilerin, özellikle:

1. Mevcut veli katılımının özelliklerini belirleyerek veli katılımı konusunda hangi noktada bulunulduğunu;
2. Veli katılımı konusunda zayıf kalınan noktaları geliştirmek için ne gibi çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu göstereceği umulmaktadır.

1. 4. Sayıtlar

Araştırmanın sayıtları ise şunlardır:

1. Veri toplama aracını uygulayan veliler verdikleri cevaplarda samimidir.
2. Çalışmanın örnekleme evreni temsil edecek büyüklüktedir.

1. 5. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir:

1. Araştırma İstanbul ili, Anadolu yakasındaki 3 özel ve 3 devlet okulu ile sınırlıdır.
2. Katılımcılar 2008-2009 eğitim-öğretim yılında çocukları ilköğretim okulu 1-8. sınıfa devam eden öğrencilerin velileri ile sınırlıdır.
3. Elde edilen veriler geliştirilen ölçekteki ifadeler ile sınırlıdır.

1. 6. Tanımlar

Veli: İlköğretim Okulu öğrencilerinin anne, baba veya eğitim sorumluluğunu üstlenmiş olan diğer yakınlarıdır.

Katılım: Velilerin çocuklarının eğitim sürecinde hem okul içinde hem de okul dışında yaptığı her türlü çalışmadır.

Okul-aile işbirliği: Ailelerin ve okulların, öğrencilerin gelişimini desteklemek amacıyla birlikte çalışmalarınıdır.

BÖLÜM II

İLGİLİ ALANYAZIN

2. 1. OKUL-AİLE İŞBİRLİĞİ

Öğretmenin aile ile işbirliğinde olması, çocuğu daha kolay tanınmasına ve anlamasına yardımcı olacaktır. Ailedeki disiplin anlayışını, aile üyelerinin eğitimini, birbirleriyle olan ilişkilerini, çocuğa karşı davranışlarını bilmek, öğretmen için en önemli ipuçları olacaktır. Öğretmen aile işbirliği, öğretmenin aileyi yakından tanınmasını sağladığı gibi ailenin de okul ve öğretmeni tanınmasını sağlayacaktır. Böylece aile, çocuğun hangi şartlarda eğitim-öğretim gördüğünü yakından öğrenme fırsatı bulacak, gerekli bir uyarı durumu varsa bunu gerçekleştirebilecektir (Oğuz, 2008).

Araştırmalar okul-aile işbirliği programlarına erken yaşlarda başlanılmasının ve okul yılları boyunca sürdürülmesinin, çocukların davranışlarını ve akademik başarılarını etkilediği ve olumlu yönde artırdığını göstermektedir. Ayrıca çocuğun gelişimi de, erken ve devamlı okul-aile işbirliğinden önemli derecede etkilenmektedir. Okul, veli ve aile ilişkileri, ailenin okul süreçlerine katılması, özellikle 1980'li yıllardan itibaren etkili okullar üzerinde yapılan araştırmalarla birlikte yeniden önem kazanan bir konudur. Bu konuda yapılan araştırmalarda çıkarılabilecek temel sonuç, ailelerin okula katılımının çok yönlü olumlu etkileri olabileceğidir (Arıkan, 2007).

Akkök'e (2003) göre, okul-aile işbirliği ile ailelerin okulu tanınması, kendilerini okulun bir parçası olarak hissetmesi onların okul ve öğrenciler için kaynaklar aramasına fırsat sağlamaktadır. Ayrıca, sınıf ve okul içerisinde ortak bir kültürün oluşması için ailelerin eğitim sürecine ilişkin bazı etkinlikleri ev ortamına taşınmaları ve bunları geliştirmeleri yararlıdır ve çocukların benlik algısı olumlu yönde etkilenmektedir.

Yıldırım ve Dönmez (2008) tarafından yapılan araştırmaya göre, öğretmenler okul-aile işbirliğinin önemli olduğunu düşünmektedir. Çünkü aileler eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitimin önemli bir ayağı konumundadır; öğretmenin tek başına başaramayacağı pek çok konu vardır ve okul istedik davranışların kazandırılmasında ailenin desteğini almak zorundadır; öğrencinin mutluluğu ve başarılı olması büyük ölçüde okul-aile işbirliğine bağlıdır; çocuk zamanının büyük bir bölümünü evde geçirdiği için yaşamı okulla sınırlı

değildir; okul velilerin sosyo-kültürel durumlarını bilmezse eğitim ile ilgili düzenlemeleri yapmakta zorlanır; okulun fiziksel koşullarının iyileştirilmesi, çevreye tanıtılması ve öğrencilerin sorunlarının çözümüne yönelik önlemlerin alınmasında da okul-aile işbirliği gereklidir.

Aynı araştırmaya katılan veliler okul-aile işbirliğinin gerekli olduğunu şu ifadelerle belirtmektedir:

Çocuklar günlük zamanlarının önemli bir bölümünü okulda geçirmektedir; veli, çocuğunun okuldaki durumundan haberdar olur ve çocuğun problemlerinin giderilmesi sağlanır; bazen ailenin göremediklerini okul görür, bazen de okulun göremediklerini aile görür; okul-aile işbirliği ailenin yönlendiricilik özelliğini olumlu yönde etkiler; çocuk ailesinin desteğini hisseder, motive olur ve çocuğun kendine olan güveni artar; okulun finansmanı, başarısı ve “bizim” okul anlayışını içeren ortak bir okul kültürü oluşur.

Chan ve Chui (1997)’e göre, veliler okulda eğitim öğretim faaliyetlerine şu sebeplerden dolayı katılmalıdır:

- Veliler çocuklarının ilk eğiticileridir.
- Velilerin çocuklarına karşı uzun dönem sorumlulukları vardır.
- Velilerin katılımı öğrencinin öğrenmedeki başarı şansını artırabilir.
- Katılım velilerin bir hakkıdır.
- Velilerin katılımı okul yönetimini demokratikleştirme sürecinin bir parçasıdır.

2. 1. 1. Okul-Aile İşbirliğinin Yasal Dayanağı

Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 16. maddesinde okul-aile işbirliği ile ilgili şu ifadeler bulunmaktadır: “Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır. Bu amaçla okullarda okul-aile birlikleri kurulur. Okul-aile birlikleri, okulların eğitim ve öğretim hizmetlerine etkinlik ve verimlilik kazandırmak, okulların ve maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere; aynî ve nakdî bağışları kabul edebilir, maddi katkı sağlamak amacıyla sosyal ve kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenleyebilir, okulların bünyesinde bulunan

açık alan, kantin, salon ve benzeri yerleri işlettirebilir veya işletebilirler. Öğrenci velileri hiçbir surette bağış yapmaya zorlanamaz.” (<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> web adresinden 27 Aralık 2010 tarihinde edinilmiştir.)

Milli Eğitim Bakanlığı 31.05.2005 tarih ve 25831 nolu Okul-Aile Birliği Yönetmeliğinde birliğin görev ve yetkileri şu şekilde sıralanmaktadır (http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25831_0.html web adresinden 27 Aralık 2010 tarihinde edinilmiştir.):

- Öğrencileri, Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri ile Atatürk İnkılâp ve İlkeleri doğrultusunda yetiştirmek üzere okul yönetimi, öğretmenler, veliler ve ailelerle iş birliği yapmak,
- Okulun amaçlarının gerçekleştirilmesine, stratejik gelişimine, fırsat eşitliğine imkân vermek ve öğretmenler kurulunca alınan kararların uygulanmasını desteklemek amacıyla velilerle iş birliği yapmak,
- Kurs ve sınavlar, seminer, müzik, tiyatro, spor, sanat, gezi, kermes ve benzeri etkinliklerde okul yönetimi ile iş birliği yapmak,
- Özel eğitim gerektiren öğrenciler için ek eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesini ve desteklenmesini sağlamak,
- Okulun bina, tesis, derslik, laboratuvar, atölye, teknoloji sınıfı, salon ve odaları ile bahçe ve eklentilerinin bakım ve onarımlarının yapılmasına, teknolojik donanımlarının yenilenmesine, geliştirilmesine, ilâve tesis yaptırılmasına, eğitim-öğretime destek sağlayacak araç-gereç ve yayınların alımına katkıda bulunmak,
- Eğitim-öğretim faaliyetleri dışındaki zamanlarda okulun derslik, spor salonu, kütüphane, laboratuvar ve atölyeleri gibi eğitim ortamlarının, kamu yararı doğrultusunda kullanılmasını sağlamak,
- Okulun ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet satın almak,
- Okulda uyulması gereken kurallar hakkında velileri bilgilendirmek ve onlarla iş birliği yaparak, zararlı alışkanlık ve eğilimlerin önlenmesi için okul yönetimine yardımcı olmak,

- Millî bayramlar, anma, kutlama günleri, belirli gün ve haftalar ile düzenlenecek tören ve toplantıların giderlerine katkıda bulunmak,
- Öğrencilere sağlık ve temizlik alışkanlıkları kazandırmada alınacak ortak tedbirler için katkı sağlamak
- Ailede, okulda ve çevrede, öğrencilerle diğer çocukların iyi alışkanlıklar kazanmalarını, iyi birer vatandaş olmalarını sağlayıcı tedbirler alınmasında okul yönetimine yardımcı olmak,
- Okula yapılan aynî ve nakdî bağışları kabul ederek kayıtlarını tutmak,
- Sosyal, kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenlemek,
- Kantin, açık alan, salon ve benzeri yerleri işlettirmek veya işletmek,
- Okul yönetimi ile iş birliği yaparak, okula ve imkânları yeterli olmayan öğrencilere maddî-manevî destek sağlamak. Belirlenen kardeş okullara katkıda bulunmak,
- 14/6/2003 tarihli ve 25138 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliğinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek,
- Eğitim-öğretimle ilgili kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmak,
- Eğitim-öğretimi geliştirmek amacıyla çalışma komisyonları oluşturmak,
- Eğitim-öğretimi geliştirici diğer etkinliklere katkı sağlamak.

2005/92 nolu genelge ile yürürlüğe konan Öğrenci-Veli-Okul Sözleşmesi'nde şu ifadeler bulunmaktadır (<http://earged.meb.gov.tr/arasayfa.php?g=73> web adresinden 27 Aralık 2010 tarihinde edinilmiştir.):

- Öğrenci ve velinin okulun işleyişine etkin katılımlarını sağlamak;
- velileri, çocuklarının neyi, nasıl öğrenecekleri konusunda bilgilendirerek okul dışındaki zamanlarını en etkili şekilde değerlendirmelerine yardımcı olmalarını sağlamak;

- öğrencileri ve velileri okul kuralları ve genel eğitim politikaları konusunda bilgilendirmek;
- okulun hizmet ve imkânları konusunda tarafları bilgilendirerek faydalanma imkânlarını artırmak;
- okul içinde ve dışında fiziksel ve psikolojik şiddete karşı iş birliği yapmak;
- taraflar arasındaki iletişim kanallarını açık tutmak;
- tarafların birbirlerinden beklentilerini yazılı bir belge ile ortaya koymak;
- tarafların bireysel potansiyellerini üst düzeye çıkarabilecekleri şartları oluşturmak ve öğrencilerin, velilerin ve okulun geliştirilmesi sürecine etkin katılımını sağlamak konularında taraflar için bir yol haritası niteliği taşımaktadır.

İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün 2006/36 nolu genelgesinde “Öğrenci-Veli-Okul İlişkileri” ile ilgili esaslara yer verilmiştir (<http://iogm.meb.gov.tr/files/mevzuat/68.pdf> web adresinden 27 Aralık 2010 tarihinde edinilmiştir.). Bu genelgede okul ve veliler arasındaki etkin ve olumlu iletişimin pekiştirilmesi için yapılacak etkinlikler şu şekilde sıralanmıştır:

- Okulda veli ve öğrencilerle görüşmelerin yapılacağı bir mekânın oluşturulması
- Veli ve öğretmen görüşme günlerini gösteren bir çizelgenin hazırlanarak veli ve öğretmenlere duyurulması
- Önemli gün ve haftalarda yapılacak etkinliklerde velilerin görev almalarının sağlanması
- Velilerin ziyaret edilmesi
- Öğretim yılı boyunca her velinin en az bir defa sınıf ortamına katılarak dersi izlemesi için davet edilmesi

2. 1. 2. Okul-Aile İşbirliğinin Faydaları

Okul-aile işbirliğinin öğrencilere, ailelere, okula, öğretmene ve topluma faydaları vardır.

2. 1. 2. 1. Öğrenciye faydaları

Velilerin çocuklarının eğitimine katılımının, sosyo-ekonomik durumları, etnik kökenleri ve eğitim seviyeleri ne olursa olsun öğrencilere bazı faydaları vardır. Bunlar;

- öğrencilerin sınav notlarında yükselme
- öğrencilerin devamsızlık, okuldan ayrılma, alkol ve uyuşturucu kullanımı gibi olumsuz davranışlarda bulunma oranlarında azalma
- öğrencilerin ödev tamamlama, mezun olma, bir üst eğitim kurumuna devam etme, olumlu davranışlar sergileme oranlarında artma olarak sıralanabilir (Henderson & Mapp, 2002).

Yapılan araştırmalar velilerin okul ile işbirliği yaptığıında öğrencilerin okul başarısının artmasından daha az devamsızlık yapmasına kadar çeşitli konularda faydalar sağlandığını göstermiştir (Epstein, 1991; Stevenson and Baker, 1987). Velilerin sosyo-ekonomik durumu, etnik kimliği, eğitim seviyesi ne olursa olsun eğitime katılımları çocuklarının başarı seviyesini artırır. Veli katılımı ne kadar kapsamlı olursa öğrenci başarısı da o kadar artar (Henderson and Berla, 1994). Veli katılımının akademik başarıyı artırmasının başta gelen sebepleri olarak katılımında bulunan velilerin çocuklarıyla okul hakkında daha çok sohbet etmeleri; çocuklarının çalışmalarını daha sık ve daha ayrıntılı izlemeleri; öğretmenlerden sınıf içi etkinlikler ile çocuklarının güçlü ve zayıf yönleri ve çocuklarına nasıl destek olacaklarına dair bilgi alarak çocuklarına öğrenme sürecinde daha fazla yardım etmeleri gösterilebilir (Epstein, 2001).

Veli katılımı öğrenmeyi olumlu yönde etkilemesinin ve daha yüksek notlar almayı sağlamanın yanı sıra öğrencilerin davranışı, motivasyonu, sosyal yeterlilikleri, öğretmenleri ve arkadaşları ile olan ilişkileri açısından sosyal ve duygusal gelişime de fayda sağlamaktadır (Sanders, 1998).

Ayrıca, veli ve okul arasında kurulacak verimli ilişkilerin öğrenci devamsızlığını azalttığı görülmektedir. Velilere öğrencinin okula düzenli bir şekilde gelmesinin öneminin

açıklanması, öğrenciler devamsızlık yaptığında velilere bildirmek üzere bir görevlinin okulda bulundurulması, konu ile ilgili seminerler verilmesi ve ev ziyaretleri yapılması gibi okul ve velinin ortak çalışması sonucu öğrencilerin kronik devamsızlığında azalma görülmektedir (Epstein ve Sheldon, 2002). Devamsızlık oranının azalması ile birlikte akademik başarının artması arasında güçlü bir ilişki vardır. Salend ve Gajria (1995) ise veli katılımı sayesinde ödev tamamlama oranlarında artış olabileceğini belirtmiştir.

Yıldırım ve Dönmez (2008) tarafından yapılan araştırmaya katılan öğretmenlere göre okul aile işbirliği öğrencinin başarısını ve psikolojisini olumlu yönde etkiler; öğrenci motivasyonunu artırır ve öğrenciyi mutlu eder; çocuğun okula bağlılığının artmasını, sorumluluk duygusunun gelişmesini ve özgüven duygusunun oluşmasını olumlu yönde etkiler; öğrencide istedik yönde davranış değişikliğinin oluşmasına katkı sağlar. Çünkü çocuk ailesinin kendisiyle ilgilendiğinin, kendisinin yanında olduğunun ve kendisinden haberdar olduğunun farkındadır.

Güçlü bir ev-okul ortaklığı sonucu öğrenciler okula karşı olumlu bir tutum geliştirir, okuma etkinliklerinde daha başarılı olur, sınıf seviyesine uygun düzeyde ödevler alır, daha iyi aile ilgisi ve desteği sebebiyle ödevlerini daha iyi tamamlar (Moles and D'Angelo, 1993'ten akt. White-Clark ve Decker, 1996).

2. 1. 2. 2. Okula faydaları

Velilerin çocuklarının eğitimine katılımının öğrencilere faydası olduğu gibi okullara da faydası vardır. Henderson ve Mapp (2002) bu faydaları; öğretmenlerin işgücünde ve velilerin öğretmenlere verdiği değerde artış, toplum içinde okulun daha saygın bir yere sahip olması ve okul programının performansında yükselme olarak sıralamaktadır.

Velilerin eğitime katılması ile birlikte okul ikliminde de değişiklikler olmaktadır. Jordon, Orozco ve Averett (2002)'e göre, veliler aktif bir şekilde okula katılımında bulduklarında okul iklimini olumlu yönde etkilerler, hatta daha açık bir okul kültürü oluşturabilirler.

Ayrıca, okul ile veli işbirliği içinde olduğunda okulda görülen disiplin sorunlarında bir azalma olmasının yanında velilerin okula güven duygusu da artmaktadır (Caplan ve diğerleri, 1997).

2. 1. 2. 3. Öğretmene faydaları

Velilerin çocuklarının eğitimine katılım sürecinde en sık işbirliği yaptığı kişiler öğretmenler olduğu için öğretmenlerin de bu işbirliğinden fayda sağlamaları kaçınılmazdır. Veliler okul ile işbirliği yaptığında öğretmenler kendilerini öğrencilerin eğitim sürecinde daha az yalnız hisseder. Henderson ve Berla (1994)'ya göre güçlü bir veli katılımı öğretmenlerin moralini yükseltir ve öğretmenler veliler tarafından daha fazla takdir edilir.

Veliler öğretmenlerden çocukları ile ilgili bilgi alabileceği gibi öğretmenler de velilerden öğrenciler hakkında bilgi alabilir. Diffily (2004), öğrencilerinin velileriyle yeterli görüşen bir öğretmenin öğrencilerdeki davranışları doğru yorumlayabildiğini ve bunların doğrultusunda kullandıkları eğitim metotlarını daha etkili hale getirebildiğini belirtmiştir.

2. 1. 2. 4. Veliye faydaları

Okul-aile işbirliğinin öğrenciye, okula ve öğretmene faydaları olduğu gibi velilere de faydaları vardır. Harris ve Wimer (2004) okul-aile işbirliği ile veli-çocuk-toplum arasında daha iyi bir bağ oluştuğunu, velilerin çeşitli ihtiyaçlarına daha fazla destek sağlandığını ve veli-çocuk arasında gelişmiş bir ilişki kurulduğunu belirtmiştir.

Veliler okulda ve sınıflarda zaman harcadığında çocuklarının eğitim sürecini daha iyi anlar ve böylece çocuklarıyla “Günün nasıl geçti?” ya da “Bugün okulda ne yaptın?” gibi soruların dışına çıkarak eğitimleri konusunda daha anlamlı konuşmalar yapar. Okulda çocuğunun öğretmeniyle sık sık görüşmelerde bulunan veliler öğretmenlerin çocuk eğitimi konusundaki bilgilerinden faydalanabilir. Öğretmenler aldıkları eğitim ve sınıf içinde edindikleri tecrübeleri bir araya getirerek her bir öğrenci hakkında yerinde değerlendirmeler yapabilir ve bunu velilerle paylaşabilir. Bazı okullar yabancı dil, bilgisayar, çocuk eğitimi gibi konularda seminerler düzenlemektedir. Okul ile iletişimde bulunan veliler okul sınırları içinde kendilerini rahat hissettikleri için bu gibi etkinliklere katılmaya daha meyillidir (Diffily, 2004).

Ayrıca, okul ile işbirliğinde bulunan veliler çocuk yetiştirme konusunda eğitimcilerden destek alabilir. Bunun yanında, veliler diğer velilerle de bir araya gelerek çocuk yetiştirme konusundaki tecrübelerini paylaşabilir (Swap, 1993).

Okul-aile işbirliği sonucunda çocuğunun başarısının arttığını gören aile mutlu olur, çocuğunun okuldaki durumundan haberdar olur, okuldan edindiği bilgiler sonucunda çocuğunu daha iyi yönlendirebilir ve çocuğu için bir şeyler yapabilmeyen mutluluğunu yaşar (Yıldırım ve Dönmez, 2008).

2. 1. 2. 5. Topluma faydaları

Genellikle üzerinde çok durulmamasına rağmen okul-aile işbirliğinin topluma sağladığı faydalar da vardır. Okul-aile işbirliği sayesinde toplum, okul kaynaklarından daha fazla yararlanabilir (Davies, 1988); okul çevresindeki yaşam kalitesi artar (Lewis ve Henderson, 1998); öğrenciler, öğretmenler ve veliler toplum meseleleri ile ilişkili eğitim faaliyetlerinde bulunurlar (Lewis, 1999).

2. 1. 3. Okul-Aile İşbirliğinin Engelleri

Okul-aile işbirliğini etkileyen okul kaynaklı ve veli kaynaklı engeller bulunmaktadır.

2. 1. 3. 1. Okul kaynaklı engeller

Okul-aile işbirliğine engel olan etkenlerden bazıları okul kaynaklıdır. Bu engeller okuldaki idareci, öğretmen ve diğer personelden kaynaklanacağı gibi okulun yapısı, eğitim politikası ve ikliminden de kaynaklanabilir. Diffily (2004)'ye göre, bazı öğretmenler velilerle işbirliği yapmanın mesleklerinin bir parçası olduğunu düşünmez. Ayrıca, velilerle işbirliği yapmanın çok zaman alıcı olduğunu ileri sürüp zaten yerine getirmeleri gereken pek çok sorumluluğun yanında buna zaman ayırmaz. Bazı öğretmenler ise veliler tarafından gözlemlendiğinde kendini rahatsız hisseder. Velilerin kendileri hakkında negatif düşünceler edineceğini ve kullandıkları eğitim-öğretim tekniklerini eleştireceğini düşünürler.

Diğer taraftan Tutkun ve Köksal (2002)'a göre, öğretmenlerin genellikle ailelerin okul etkinliklerine nasıl katılımda bulunacağı konusunda bir fikri yoktur. Çoğu öğretmen bir veliden sınıf içinde ne şekilde faydalanacağını bilmez ve velilerle iletişim sağlayacak yeterliliğe sahip değildir.

Jowett ve Baginsky (1991) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, okul içindeki farklı birimlerin velilerden beklentilerinin farklı olması ve standart uygulamaların eksikliği

velilerin kafasını karıştırmakta ve verimli bir katılım sağlamalarını engellemektedir. Bunun yanında velilerin okul tarafından kendilerine biçilen rollerden emin olmaması velilerin cesaretini kırmaktadır.

Metlife tarafından 2004-2005 yıllarında yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre ise, öğretmenler ve müdürler velilerle olan etkileşimlerinin ciddi bir stres ve endişe kaynağı olduğunu belirtmişlerdir.

Tutkun ve Köksal (2002)'a göre, veli katılımının sadece okulda yapılan formal görüşmelere ve diğer etkinliklere katılma şeklinde tanımlanması; öğretmenlerin, ebeveynlerin evde çocukla ilişkilerine çok az önem verdiklerini ve az gelirli olan ebeveynlerin, çocuğun ihtiyacı olan desteği ve yönlendirmeyi yapamayacaklarını düşünmesi aile katılımına engel olan sebeplerdir.

Okulların yapısı da etkili okul- aile iletişimine engel olmaktadır. Özellikle ilköğretim ikinci kademe ve lisede farklı branşlar için farklı öğretmenler görev aldığı ve bu öğretmenler çok fazla sayıda öğrenciden sorumlu olduğu için zaman ve kaynak eksikliği yaşarlar (Dornbusch ve Glasgow, 1996'dan akt. Sanders, Epstein ve Connors-Tadros, 1999).

Yıldırım ve Dönmez (2008) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenler tarafından belirtilen okul kaynaklı okul-aile işbirliğini engelleyen sebepler şunlardır:

- bazı öğretmenlerin birkaç okulda derse girmesi sebebiyle veliler okula geldiğinde onlarla görüşememeleri,
- öğretmenin öğrenciye ya da veliye eleştirel yaklaşımlarda bulunması,
- öğretmenlerin sert ve ilgisiz tavırları,
- öğretmenlerin bilerek ya da bilmeyerek yoğun iş temposu içinde oldukları izlenimi yaratmaları.

Aynı araştırma sonuçlarına göre veliler tarafından belirtilen okul kaynaklı okul-aile işbirliğini engelleyen sebepler şunlardır:

- öğretmenlerin velilere karşı sert, resmi ve olumsuz tutumlara sahip olması,
- bazı öğretmenlerin “Her şeyi öğretmen bilir.” anlayışı sergilemesi,

- okul-aile birliklerinin sık sık yardım talep etmeleri ve yardım oranlarının bazen fazla olmasının alt düzey gelir grubundaki velileri zor durumda bırakmaları.

Öğretmenlerin okul-aile işbirliği konusunda yeterli eğitim almamış olması (Eccles ve Harold, 1993; Epstein, 1995; Greenwood ve Hickman, 1991); okuldaki uzman personelin velilerle ilişki konusunda sahip oldukları olumsuz tutumları, isteksizlikleri ya da çekingenlikleri; okul yönetimi ve öğretmenler ile veliler arasında ilişkilerin planlı ve programlı olmaması, mevcut okul-aile işbirliği çalışmalarının ve veli toplantılarının verimsizliği (Çalık, 2007) okul-aile işbirliğini engelleyen diğer sebeplerdir.

2. 1. 3. 2. Veli kaynaklı engeller

Okul-aile işbirliğinin engelleri sadece okulda aranmamalıdır. Veliler de işbirliğini engelleyici etkilere sahiptir. Diffily (2004)'ye göre bazı veliler, öğretmenler ve idareciler tarafından yargılanma korkusu yüzünden okul ile işbirliği yapmaktan kaçınırlar. Veliler, kendilerini öğretmenlerle işbirliği yapmak için yeterli görmezler ve kendilerini hazır hissetmedikleri aktivitelere katılmaya çağılmaktan korkarlar (Rockwell, Andre ve Hawley, 1995).

Pek çok yetişkin, çocuklarının okulunda kendini rahat hissedemez. Kendi öğrencilik yıllarında okulda problemler yaşamış olan veliler okul ile ilgili olumsuz duygulara sahip olabilir (Çalık, 2007; Diffily, 2004; Eccles ve Harold, 1993; Finders ve Lewis, 1994; Greenwood ve Hickman, 1991; Tutkun ve Köksal, 2002).

Ayrıca, veliler kültürel ya da ekonomik olarak kendilerini toplumdan ve okuldan izole edilmiş hissedebilir. Çocuklarının eğitimlerine nasıl bir katkı sağlayacakları hakkında bilgileri olmayabilir. Bazı veliler kendilerini okul tarafından göz ardı edilmiş ya da anlaşılmamış hissedebilir (TASC, 2006).

Bunun yanında, bazı veliler öğretmenler tarafından sadece çocukları ile ilgili bir problem olduğunda arandığını düşünür. Öğretmenler, velileri öğrenciler okul kurallarına uymadığı ya da dersleri ile ilgili bir olumsuzluk olduğu zaman aradığında, veliler öğretmenlerle iletişime geçme konusunda olumsuz duygulara kapılır. Bazı veliler ise, kişisel nedenlerden dolayı okul ile işbirliği yapmaktan kaçınır. Aile büyüklerinin bakımını üstlenme gibi zaman alıcı sorumluluklara sahip olmak, maddi imkansızlıklardan dolayı zamanının

tamamını ikinci hatta üçüncü bir işte çalışmaya harcamak gibi sebepler buna örnek gösterilebilir (Diffily, 2004).

Diğer taraftan, bazı veliler okul ile işbirliği yapmaya gönüllü olmalarına rağmen farklı engellerle karşılaşır. Zaman problemleri bunlardan biridir. Veli toplantıları gibi etkinliklerin zamanlaması, çalışan velilerin okula gelmesi için uygun olmayabilir (Çalık, 2007; Eccles ve Harold, 1993; Finders ve Lewis, 1994; Hiatt-Michael, 2006; TASC, 2006; Tutkun ve Köksal, 2002; Yıldırım ve Dönmez, 2008). Ayrıca, çalışmayan veliler de evde bakıma muhtaç diğer çocukların olması gibi yerine getirmeleri gereken sorumluluklar sebebiyle okul etkinliklerine zaman ayıramayabilir. Okula ulaşım da velilerin katılımını engelleyen diğer bir faktördür. Aracı olmayan, ya da yaşadığı yerden okulun bulunduğu yere toplu taşıma ile ulaşamayan veliler, istedikleri halde okul etkinliklerine katılmakta zorluk çekerler (Cotton & Wiklund, 1989; Diffily, 2004).

Yıldırım ve Dönmez (2008) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenler tarafından belirtilen veli kaynaklı okul-aile işbirliğini engelleyen sebepler şunlardır:

- velilerin kendi aralarında kulis yapmaları,
- toplum içinde rencide edilme kaygısı ile okuldan uzaklaşmaları,
- öğretmenlerin karşısında çekingen davranmaları,
- eğitim düzeylerinin düşük olmasından kaynaklanan okula karşı soğukluk hissetmeleri,
- okula gidildiğinde para isteneceği kaygısı taşımaları,
- isteklerinin dikkate alınmaması ile oluşan “zaten söylemlerimiz dikkate alınmamaktadır” düşüncesinin oluşması.

Aynı araştırma sonuçlarına göre, veliler tarafından belirtilen veli kaynaklı okul-aile işbirliğini engelleyen sebepler şunlardır:

- veli toplantısı ifadesinin “kesin yine para isteyecekler, kitap aldıracaklar, çocuğumu şikayet edecekler” gibi olumsuz bakış açılarını çağrıştırmaları,

- bazı velilerin okula yapılan yardımların yerinde kullanılıp kullanılmadığı konusunda güvensizliklerinin olması.

Bazı velilerin çocuğunun eğitimine değer vermemesi ya da eğitimin kendilerinin değil eğitim kurumlarının işi olduğunu düşünmesi (Flynn, 2007; Greenwood ve Hickman, 1991) de veli katılımını engelleyen sebeplerdendir.

Ev ve okul kültürünün birbirinden farklı olması da okul-aile işbirliğine engel olan bir nedendir (Aydın, 2004; Caplan ve diğerleri, 1997; Levin-Epstein, 2004). Farklı dil ve kültüre sahip olma, azınlık ailelerin okul ile işbirliği yapmasına engel olmaktadır (Chavkin, 1989).

Williams ve diğerleri (2002) veli katılımını engelleyen 3 önemli faktörün sırasıyla şunlar olduğunu belirtmiştir:

- velilerin iş yoğunluğu
- vakit azlığı
- sahip olunan diğer çocukların bakımı/çocuk bakımının zorlukları

2. 1. 3. 3. Engelleri ortadan kaldırma yolları

Okul-aile işbirliğini engelleyen faktörler ister okul kaynaklı ister veli kaynaklı olsun bu engelleri ortadan kaldıracak etkinlikler bulunmaktadır. Sarason (1991) eğitimcilerin, velilerin okula ve çocuklarının eğitim sürecine katılımlarını gerçekten istedikleri takdirde velilere yetki verecek yollar bulmaları ve çocukların eğitimi konusunda karar alma sürecinde bazı güçleri velilerle paylaşmaları gerektiğini belirtmektedir (akt. Decker ve Decker, 2000).

Funkhouser and Gonzales (1997) ise, okul-aile işbirliği engellerini ortadan kaldırmak için şunları önermektedir:

- Velilerle iletişim halinde olmak için veli koordinatörleri tayin edilmeli.
- Okul saatleri içinde velilerle iletişim kurabilmek ya da onları evlerinde ziyaret edebilmek için ortam hazırlanmalı.

- Mesai saatleri dışında velilerle yaptıkları görüşmeler için öğretmenlere ek ücret ödenmeli.
- Okul, öğretmenlerin velilerle rahat ve etkili bir iletişim kurabilmesi için telefon ve elektronik posta gibi teknolojik kaynakları temin etmeli.
- Okul etkinliklerine katılım için zaman kısıtlaması olan velilere onlara uygun olan vakitlerde zaman ayrılmalı.
- Toplantı ve etkinlikler velilere önceden bildirilmeli.
- Aynı etkinlik bir seferden fazla gerçekleştirilmeli.
- Toplantılara katılamayan velilere bilgilendirme yazıları gönderilmeli.
- Öğretmenleri yanlış anlama ve önyargılardan uzak tutmak için öğretmenlere gerekli eğitim verilmeli.
- Okullar dil ve kültür farklılıkları olan azınlık ailelere karşı duyarlı olmalı.
- Velilere çocuklarının aldığı eğitim hakkında bilgilenmeleri için fırsatlar yaratılmalı.
- Veli katılımını artırmak için yapılan çalışmaları finanse etmek için çevre kuruluşlardan destek alınmalı (akt. Decker ve Decker, 2000).

2. 2. VELİ KATILIMI

Alan yazında okul-aile işbirliğinin yanında pek çok kez dile getirilen bir diğer kavram da veli katılımıdır. Veli katılımı, okul-aile işbirliğini sağlamak amacıyla yapılan çalışmaların daha çok velileri konu eden yönüdür. Ayrıca veli katılımı ile vurgulanan ve ‘öğrencilerin her türlü durumundan sorumlu olan kimse’ anlamına gelen ‘veli’ kavramı, ‘aile’ kavramı ile aynı anlamda kullanılmıştır. İlgili konular alan yazında ‘veli katılımı’ ve ‘aile katılımı’ başlıkları altında ifade edilmektedir.

Aksoy ve Turla (1999)’ya göre aile katılımı anlayışının temel felsefesi, aile yaşamını güçlendirmek yoluyla çocuğun gelişimine katkıda bulunmaktır. Aile katılımının amacı,

aile-okul işbirliği yoluyla ailenin çocuğun eğitiminde daha etkin rol oynamasını sağlamaktır.

Veli katılımının çeşitli tanımları yapılabilir. Jesse (1996)'ye göre veli katılımı; okulöncesi çocuklara kitap okumak, çocukları her sabah okula hazırlamak, okul etkinliklerinde gönüllü olmak, ortak karar verme komitesinde görev almak ve çocukları savunmaktır (akt. Lynne, 1998).

Cömert ve Güleç (2004)'e göre ise aile katılımı; ailelerin desteklenmesi, eğitilmesi ve eğitime katılımlarının sağlanmasına, çocukların deneyimlerinin, evleri ile eğitim kurumları arasındaki iletişim artışı ve sürekliliği ile artırılmasına ve programların velilerin katılım ve katkıları ile zenginleştirilmesine yönelik sistematik bir yaklaşımdır.

Ayrıca, Cotton ve Wikelund (1989)'a göre veli katılımı, velilerin okul etkinliklerine gönüllü katılması, okulun sunduğu zorunlulukları yerine getirmesi, evde okuldaki öğrenmeyi destekleyici bir ortam hazırlaması, kitap okumak gibi istendik davranışlarda bulunup çocuğuna örnek olması, ev ödevlerini kontrol etmesi ve aktif olarak evde çocuğuna ders çalıştırmasıdır.

Jowett ve Baginsky (1991) tarafından yapılan veli katılımı tanımı ise şu şekildedir:

Veli katılımı bir yanda velilerin görüşlerini düzenli olarak dikkate almak ve sunulan hizmetlere karşı tepkilerini değerlendirmek, diğer yanda ise velileri kendi çocuklarının eğitimi ve gelişiminde aktif birer işbirlikçi olarak görmek ve çocuklarının okul yaşantıları hakkında iyi bir şekilde bilgilendirildiklerinden emin olmaktır.

Bunun yanında, Coulombe (1995)'a göre veli katılımı, velilerin okul duvarları içindeki etkinliklere sadece okul talepte bulunduğu zaman katılmasıdır. Vandergrift ve Green (1992)'e göre ise veli katılımı iki bağımsız öğeden oluşur. Bunlardan ilki velilerin destekçi rolünde olması, ikincisi ise velilerin aktif bir ortak rolünde olmasıdır.

2. 2. 1. Veli Katılımı Modelleri

Veli katılımının çeşitli tanımları olduğu gibi çeşitli modelleri de bulunmaktadır. Bu modeller veli katılımını farklı açılardan yorumlamaktadır.

UNESCO tarafından yayınlanan Eğitimsel Uygulamalar Serisi'nin "Aileler ve Öğrenme" adlı kitapçığında çocukların okul başarılarının artırılması ve desteklenmesi için ailelerin ve okulun yapması gereken uygulamalarla ilgili bir model verilmiştir. Bu modelde ailelerin yapması gerekenlerle ilgili "ev programı" ve okulların yapması gerekenlerle ilgili olarak da "okul programı" belirlenmiştir.

1. Ev Programı: Ailelerin çocuklarının eğitimini olumlu yönde etkileyecek ev ortamı oluşturmak için yapılacak çalışmaları içermektedir. Bu çalışmalar ebeveyn-çocuk ilişkisi, ailenin günlük yaşam programı, ailenin beklentileri ve gözetmenliği olmak üzere üç başlık altında toplanmaktadır.

2. Okul Programı: Ailelerin çocuğun başarısı ile ilgili beklentileri, bu konuda öğretmenin ve ailenin üstlenecekleri rollerle ilgili görüşleri ve aradaki ilişkinin özelliklerini belirler. Öğretmenin uygulamaları, okul-ev iletişimi, veli katılımı, anne-baba eğitimi, aile-okul işbirliği olmak üzere beş başlık altında toplanmaktadır (Tutkun ve Köksal, 2002).

Grolnick ve Slowiaczek (1994)'e göre; velilerin katılımında bulunurken çocuklarına sunacağı kaynaklar davranışsal, bilişsel-zihinsel ve kişisel olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Evdeki ve okuldaki gönüllü çalışmalar ve ödevlere yardım etme davranışsal kaynaklardır. Kütüphaneye götürmek ve güncel olaylar hakkında konuşmak gibi çocuğun zihnini uyarıcı aktiviteler sunmak bilişsel-zihinsel kaynaklardır. Kişisel kaynaklar ise, velinin okula ve eğitime karşı olumlu tutumu, ilgisi ve beklentilerini yansıtan etkili katılımıdır (akt. Haack, 2007).

Shores (1998) ise veli katılımını üç temel bölümden oluşan bir bütün olarak ele almaktadır. Bir tarafta ödevleri kontrol etmek, okuldan gelen bilgilendirme yazılarını incelemek gibi velinin evde sağlayacağı katılım bulunmaktadır. Diğer tarafta ise öğretmenle sınıf içi aktiviteleri planlamak gibi okul ile işbirliği içinde yaptığı çalışmalar yer almaktadır. Bu iki katılımın ortasında ise veli toplantısına katılmak gibi daha geleneksel olan okul içi katılım ele alınmaktadır.

Swap (1991), dört bölümden oluşan bir veli katılımı modeli sunmuştur.

1. **Koruyucu Model:** Bu model eğitimcilerin ve velilerin görevlerini birbirinden ayırıp velilerin okul işlerine karışmasını önleyip okulu koruyarak veli ve okul arasındaki çatışmayı en aza indirmeyi amaçlamaktadır.
2. **Okuldan Eve İletim Modeli:** Bu modelin amacı velilerle okulun amaçlarını desteklemek için işbirliği yapmaktır.
3. **Müfredat Zenginleştirme Modeli:** Amaç okul müfredatını velilerin desteğini alarak yaymak ve genişletmektir.
4. **Ortaklık Modeli:** Hem eğitimciler hem de veliler için amaç ortak bir misyonu gerçekleştirmek için birlikte çalışmaktır (akt. White-Clark ve Decker, 1996).

Gordon (1979) ise bir sistem yaklaşımı oluşturmuştur. Modelin kategorileri katılımdan doğrudan etkilenen elemanlara dayanmaktadır.

1. **Aile etkisi modeli:** Aile etkisi aktiviteleri aile üyeleri arasındaki roller, ilişkiler ve sorumluluklara tesir etmek amacıyla düzenlenir.
2. **Okul etkisi modeli:** Okul etkisi aktiviteleri okulun velilere karşı daha hassas ve anlayışlı olmasını amaçlamaktadır.
3. **Toplum etkisi modeli:** Bu model ise katılımın son adımını oluşturmaktadır. Etkileşimde bulduklarında hem bireylerde hem de kurumlarda değişime yol açacak veli katılımı aktivitelerini içermektedir.

Sistem Geliştirme Birliği adlı araştırma firması 1978'de yaptığı geniş çaplı araştırmanın sonucunda veli katılımını altı farklı bölüme ayırmıştır. Bunlar ev-okul ilişkileri, evde öğretim, okul desteği, okulda öğretim, veli eğitimi ve danışma gruplarıdır (Lyons, Robbins ve Smith, 1983).

Ayrıca, Berger (1991) de velilerin çocuklarının eğitimine katılım sürecinde altı farklı role sahip olduklarını belirtmiştir. Bunlar kendi çocuklarının öğretmeni rolü, izleyici rolü, kullanılan kaynak rolü, geçici gönüllü rolü, gönüllü kaynak rolü ve karar alıcı rollerdir.

Jones (1989) ise veli katılımını dört düzeye ayırır:

- a. **Geleneksel:** veli toplantıları ve gönüllü kaynak bulma çalışmaları yapma

- b. Bilgi Alıcı:** okuldan gelen bilgilendirici yazıları kabul etme
- c. Okula Katılım:** ücretli çalışan olma, danışma grubuna üye olma
- d. Kararlar:** müfredat, bütçe ve diğer konulara direk katılımında bulunma

Alan yazında en sık görülen ve pek çok veli katılımı programının temelini oluşturan model ise Epstein (2001)'in öne sürdüğü modeldir. Epstein, veli katılımını ilk olarak beş işlevsel tipe ayırmış, daha sonra ise bunu altıya çıkarmıştır.

Tip 1: Ebeveynlik (çocuk yetiştirme): Velilerin çocuklarını öğrenci olarak destekleyecek ev ortamının hazırlamasını içerir. Okulların velileri ebeveynlik konusunda desteklemek için yapacağı çalışmalara şunlar örnek gösterilebilir:

- Her sınıf seviyesine uygun olarak öğrenmeyi destekleyici ev ortamı oluşturma konusunda velileri bilgilendirmek
- Her yaş ve sınıf seviyesine uygun çocuk bakımı konularında velilere seminerler düzenlemek
- Velilere çeşitli konularda eğitim olanakları sağlamak
- Velilere sağlık, beslenme ve diğer konularda yardım sağlamak amacıyla veli destek programları oluşturmak
- Anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liseye başlangıç gibi geçiş dönemlerinde velilerin evlerine ziyaretlerde bulunmak

Tip 2: İletişim kurma: Velilerin okuldaki uygulamalar ve çocuklarının gelişimi ile ilgili gerekli iletişimi kurmasını içerir. Bunu sağlamak amacıyla okuldan eve ve evden okula doğru çift yönlü etkili bir iletişim şekli geliştirmek gerekir. Bunun için okulların yapabileceği çalışmaların bazıları şunlardır:

- Her veli ile yılda en az bir kere bir araya gelme ve gerekirse görüşülen konularla ilgi geri dönüşte bulunmak
- Farklı dillerde konuşan veliler için tercüman desteği sağlamak
- Evlere öğrenci çalışmalarını içeren haftalık veya aylık dosyalar göndermek
- Öğrenci karnelerini velilere düşük notların nasıl yükseltileceğine dair açıklayıcı bilgilerle birlikte teslim etmek

- Velileri gerekli notlar, hatırlatmalar, telefon görüşmeleri, bültenler ve diğer iletişim yolları ile düzenli bir şekilde gelişmelerden haberdar etmek
- Velileri okul kuralları, programları, yenilikler ve değişiklikler ile ilgili net bir şekilde bilgilendirmek

Tip 3: Gönüllü olma: Velilerin çocuklarının eğitimi ile ilgili okul içi ve dışı çalışmalara gönüllü olarak katılmasını içerir. Okullar gönüllü çalışmalar konusunda şu etkinlikleri yapabilir:

- Öğretmenlere, idarecilere, öğrencilere ve velilere yardım etmek amacıyla okul ve sınıf gönüllü programı oluşturmak
- Gönüllü çalışmalar için velilere veli odası ya da veli merkezi temin etmek
- Gönüllü velilerin okula destek olabileceği konular, yapılacak çalışmalara ayırabileceği zaman ve adres bilgilerini içeren bir dosya tutmak
- Sınıf anneleri, telefonlaşma ağı ve diğer yollarla tüm velileri gerekli konularda zamanında bilgilendirmek

Tip 4: Evde öğrenme: Velilerin çocuklarının eğitimini destekleyecek ev ortamını hazırlamasını ve gerekli desteği vermesini içerir. Velileri çocuklarının ev ödevlerine nasıl yardım edebilecekleri konusunda bilinçlendirmek esastır. Velileri evde öğrenme konusunda desteklemek için okulların yapabileceği bazı çalışmalar şunlardır:

- Her sınıf seviyesindeki farklı derslerde hangi yeteneğe sahip olunması gerektiği konusunda velileri bilgilendirmek
- Ev ödevi hususundaki prensipler ve öğrenci çalışmalarının nasıl gözlemlenip değerlendirileceği konusunda velileri bilgilendirmek
- Velilere, öğrencilere belli derslerdeki yeteneklerini geliştirmeleri için nasıl yardım edeceklerini iletme
- Öğrencilere düzenli bir şekilde okulda öğrendiklerini evde velileri ile paylaşarak tartışabilecek ödevler vermek
- Velilere evde yapacağı etkinlikler ile ilgili bir zaman çizelgesi temin etmek
- Her ders yılının başında öğrencilerle yapılan amaç belirleme etkinliğine velilerin de katılmasını sağlamak

Tip 5: Karar verme: Velilerin çocuğunun okuldaki eğitimini etkileyecek her türlü karar verme sürecinde söz sahibi olmasını içerir. Okulların karar verme ile ilgili yapabileceği etkinliklere örnek olarak şunlar gösterilebilir:

- Veli liderliği ve katılımı için aktif veli toplantıları ve diğer organizasyonlar oluşturmak
- Okul gelişimi ve değişimi için bağımsız şekilde etkinlik gösterecek veli grupları oluşturmak
- Her kesimden velinin temsil edildiği komiteler kurmak
- Okul temsilciliği ile ilgili seçimleri velilere vaktinde bildirmek
- Tüm velileri veli temsilcileri ile bir araya getirebilmek için bir ağ oluşturmak

Tip 6: Toplumla işbirliği yapma: Velilerin çocuklarına ve kendilerine faydalı olabilecek program, hizmet ve kaynaklar hakkında bilgi almasını ve bunlara ulaşmasını içerir. Okullar velilerle toplumla işbirliği oluşturmak adına şu çalışmalarını yapabilirler:

- Öğrencileri ve velileri toplum sağlığı, kültürel ve sosyal destek ile diğer hizmetler hakkında bilgilendirmek
- Öğrenciler için düzenlenen yaz kursları gibi eğitim ile ilgili toplumsal etkinlikler hakkında velileri bilgilendirmek
- Öğrenciler, veliler ve okul yoluyla geri dönüşüm, sanat, müzik, tiyatro gibi etkinliklerle topluma hizmette bulunmak

Altı tip veli katılımı modeli ile velilere evde ve okulda katılım şansı veren; öğrenciler, veliler ve öğretmenler için önemli sonuçları olan, dengeli ve anlaşılır bir okul-aile ortaklığı geliştirilebilir. Bu sonuçlar uygulanan katılım tipine ve uygulamanın kalitesine bağlıdır.

2.2.2. Başarılı Veli Katılımının Özellikleri

Veli katılımının öğrenciye, okula ve velilere faydaları konusunda şüphe olmamasına rağmen veli katılımı oranlarının düşük olduğu belirtilmektedir (Mapp, 2003). Buna rağmen veli katılımının başarıyla gerçekleştiği durumlar da mevcuttur.

Decker ve Decker (2000)'a göre, veli katılımını başarı ile gerçekleştiren okulların ortak özelliği takım yaklaşımı kullanmalarıdır. Okul-aile arasındaki işbirliğinde göz önünde bulundurulması gereken noktalar şunlardır:

- a. **Herkese uygun olan tek bir yol yoktur:** Ortaklığı velilerin güçlü yanları, ilgileri ve öğrencilerin, velilerin ve okul personelinin ihtiyaçlarını belirleyerek başlatmak ve bunları karşılamak gerekir.
- b. **Eğitim ve personel gelişimi gereklidir:** Hem veliler hem de okul personeli birbirleriyle etkili şekilde çalışabilmelerini sağlayacak bilgi ve yeteneğe ihtiyaç duymaktadır.
- c. **Etkili ortaklığın temeli iletişimdir:** Çeşitli kültürel ihtiyaçlara, yaşam tarzlarına, velilerin ve okul personelinin çalışma saatlerine uyumlu olacak ve iletişimi kaliteli hale getirecek stratejiler kullanılmalıdır.
- d. **Esneklik ve çeşitlilik önemlidir:** Veli katılımı sadece veli toplantılarına katılmakla sınırlı kalmamalıdır. Velilerin çocuklarının öğrenmesine yardımcı olması vurgulanmalıdır.
- e. **Yapılan çalışmalar okul dışındaki kaynaklardan desteklenmelidir:** Toplumsal örgütler, üniversiteler, diğer eğitim mercileri ya da bölgesel yardım merkezleri okullara destek olabilir.
- f. **Değişim zaman alır:** Başarılı bir okul-aile ortaklığı devamlı ve çaba gerektiren bir süreçtir. Ayrıca okul-aile ortaklığı birkaç tane değil pek çok paydaşı içerir.
- g. **Çalışmalar çeşitli kriterler kullanılarak düzenli bir şekilde değerlendirilmelidir:** Velilerin ve okul personelinin memnuniyet derecesinin belirlenmesi önemlidir.

Henderson ve Berla (1994) ise, veli katılımını artıracak başarılı okul etkinliklerinin sahip olması gereken özellikleri şöyle sıralamıştır:

- a. **Çok yönlü:** Sadece kolay ulaşılabilen velilere değil tüm velilere ulaşılmalıdır.
- b. **İyi planlanmış:** Yapılacak etkinliklerin hedefleri açık bir şekilde belirtilmeli ve açık iletişim olmalıdır.
- c. **Uzun süreli:** Uzun süreli, belli bir zamana yayılmış etkinlikler anlık etkinliklere tercih edilmelidir.

2. 2. 3. Veli Katılımını Etkileyen Faktörler

Öğrencilerin sınıf seviyesi, velilerin sosyo-ekonomik durumu ve eğitim seviyesi gibi faktörler velilerin çocuklarının eğitime katılım düzeylerini etkilemektedir.

2. 2. 3. 1. Öğrencilerin sınıf seviyesi

Veli katılımını etkileyen faktörlerden birinin öğrencilerin sınıf seviyesi olduğu belirtilmektedir. Öğrencilerin sınıf seviyesi yükseldikçe veli katılımında azalma görülmektedir. İlkokuldan ortaokula, ortaokuldan liseye doğru velilerin çocuklarının eğitimine katılım oranı azalmaktadır (Caplan ve diğerleri, 1997; Eccles ve Harold, 1996; Lee, 1994; Simon, 2000). Yıldırım ve Dönmez (2008)'in araştırmasına katılan öğretmenlere göre öğrencilerin sınıf seviyeleri yükseldikçe velilerle olan iletişim azalmaktadır. Bunun nedeni olarak öğrencilerin güven duygularının gelişmesi ve velilerin öğrencilerin büyüdüklerine olan inançları gösterilmiştir. Okul-aile iletişiminin 1-3. sınıflar arasında en yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Diğer taraftan, Kotaman (2008) ana-baba katılımının çocuğun devam ettiği eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını belirtmiştir.

2. 2. 3. 2. Velilerin sosyo-ekonomik durumu

Velilerin katılım düzeyini etkileyen faktörlerden bir diğeri de sosyo-ekonomik durumlarıdır. Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek ana-babaların çocuklarının eğitimine sosyo-ekonomik düzeyi düşük ana-babalardan daha çok katıldıkları görülmüştür (Keith ve diğerleri, 1993). Sliwka ve Istance (2006), sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan velilerin veli toplantılarından uzak durduğunu ve bunun bir sebebinin toplantılarda gündeme gelecek olan ekstra etkinlikler için yapılacak para yardımından kaçınmak olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, Kotaman (2008) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, velilerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri arasında bir ilişki yoktur.

2. 2. 3. 3. Velilerin eğitim seviyesi

Kotaman (2008) velilerin eğitim seviyesi ile çocuğunun eğitimine katılımı arasında önemli bir ilişki bulmuştur. Velilerin eğitim seviyesi arttıkça çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri de artmaktadır. Bazı araştırmalar ise, velilerin eğitim seviyesi ile çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri arasında bir ilişki olmadığını belirtmiştir (Balli, Demo ve Wedman, 1998; Xu ve Corno, 2003).

2. 2. 3. 4. Diğer faktörler

Okul personelinin velileri eğitime nasıl katacakları konusunda yetersiz eğitime sahip olması ve aile yapısının zamanla değişmesi de veli katılımını etkileyen faktörlerden biridir (Decker ve Decker, 2000).

Sliwka ve Istance (2006) özel okullardaki okul-aile birliği üyelerinin sayısının devlet okullarındaki okul-aile birliği üyelerinin sayısından daha fazla olduğunu, buna rağmen devlet okullarındaki okul-aile birliği üyelerinin özel okullardaki okul-aile birliği üyelerinden daha aktif olduğunu belirtmiştir. Aynı araştırmacılar, kadınların çocuklarının eğitimine erkeklerden daha fazla katıldığını belirtmiştir. Diğer taraftan; Hoover-Dempsey, Bassler ve Brissie (1992) kadın ve erkeklerin çocuklarının eğitime katılımı düzeyleri arasında bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Gürşimşek, Kefi ve Girgin (2007) yaptıkları çalışma sonucu babaların çocuklarının eğitime katılımının desteklendiği ve desteklenmediği kurumlardaki babaların eğitime katılımları arasında farklılıklar olduğunu belirtmiştir. Babaların çocuklarının eğitime katılımını destekleyen kurumlarda babalar, çocuklarının eğitimine daha fazla katılmaktadır.

Velilerin çocuklarının eğitime katılımını etkileyen faktörlerden bir diğeri ise velilerin sahip olduğu çocuk sayısıdır (Williams ve diğerleri, 2002).

2. 2. 4. Veli Katılımını Artıracak Etkinlikler

Velilerin çocuklarının eğitime katılımını artıracak çeşitli etkinlikler bulunmaktadır. Aydın (2004), veli katılımının artırılabilmesi için yapılabilecek çalışmaları şu şekilde sıralamaktadır:

- Okulda yapılacak toplantı ve etkinliklerin zamanı, velilerin katılımı için gerekli hazırlık ve düzenlemeleri yapabilecekleri kadar uzun bir süre önce duyurulmalıdır.
- Velilere, okulu istedikleri zaman ziyaret edebilmeleri, kütüphaneden yararlanmaları, öğretmen ve yöneticilerle görüşmeleri ve sınıf ziyaretleri için izin verilmelidir.
- Okulun sahip olduğu olanak ve kaynaklar, velilerin okul için düzenleyecekleri etkinliklerde kullanılmalıdır.
- Okulda velilerin düzenleyecekleri toplantılar için olanaklar sağlanmalıdır.

- Çalışan velilerin katılabilmeleri için akşam toplantıları düzenlenmelidir.
- Velilerin yararlı katkıları ve çalışmaları ödüllendirilerek, teşvik edilmelidir.
- Velilere, çocuklarının evdeki eğitimi için neler yapabileceklerine ilişkin bilgi verilmelidir.
- Toplantı ve etkinlikler son dakikada ertelenmemeli, iptal edilmemelidir.

William ve Chavkin (1989) ise veli katılımını daha etkin hale getirecek uygulamaları şu şekilde sıralamıştır:

- yazılı kuralların olması
- yeterli idari desteğin sağlanması
- velilerin ve okul personelinin eğitilmesi
- ortaklık yaklaşımının benimsenmesi
- çift yönlü iletişim kurulması
- ağ kurulması
- düzenli değerlendirme yapılması

Ayrıca; Lucas, Henze and Donato (1990) okul tarafından hazırlanacak bültenlerin, veli danışma komitelerinin, veli gecelerinin ve öğrenci-veli-öğretmen toplantılarının veli katılımını artırdığını belirtmiştir.

Schurr (1992) ise okulların uygulaması gereken bazı stratejiler belirlemiştir. Bunlar; amaç belirlenmesi, sözleşme ve program değerlendirme sürecine velilerin dahil edilmesi, okul politikalarının ve uygulamalarının değerlendirilmesinde velilerin söz sahibi olması, okullarda veli odası yada kaynak odası açılması, okul kurallarının yanı sıra velilerin çocuklarının eğitimine nasıl katılacakları ile ilgili bilgilerin bulunduğu bir rehberin oluşturulması, okul personelinin velilerin evlerine ziyaret düzenlemeleri, veli katılımı sebebiyle öğrencilerin ekstra akademik kredi ile ödüllendirilmesi olarak sıralanabilir (akt. Lynne, 1998).

Yıldırım ve Dönmez (2008)'in araştırmasına katılan öğretmenlere göre okul-aile işbirliğini etkili hale getirmek için yapılabilecek çalışmalar şunlardır:

- Panayır, piknik, uçurtma şenliği, gezi, müsamere, belirli gün ve haftalar gibi değişik etkinliklere velilerin katılımı sağlanmalıdır. Ayrıca sağlıklı yaşam koşusu, tiyatro günü, okul-veli korosu gibi sosyal ve kültürel etkinlikler yapılabilir. Velilere etkinlikler yoluyla çeşitli görevler ve sorumluluklar verilebilir.
- Belli aralıklarla velilere bilgilendirme amaçlı bültenler gönderilebilir.
- Okulda kazandırılması amaçlanan davranışların evden desteklenmesi için velilere yönelik eğitimler yapılabilir.
- Velilerle iletişimde olumlu bir dil kullanılmalı, veliler samimi ve güler yüzle karşılanmalı ve onlara sempatik davranılmalıdır.
- Mutlu ve sevindirici haberlerin verilmesi amacıyla veliler okula davet edilmelidir.
- Velilerle görüşmelerin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için tüm paydaşların uygun zamanlarının göz önünde bulundurulması ve ayrıca velilerin okul işleyişinden haberdar olması gerekmektedir.
- Bazı kararların alınmasında velilerin de karara katılımı sağlanmalı ve velilerin görüşlerine değer verilmelidir.
- Okulun veliye iyi tanıtılması gerekmektedir.
- Okul-aile işbirliğine ilişkin ortak bir okul kültürü oluşturulmalı ve okul-aile işbirliğinin kurumsallaşması sağlanmalıdır.
- Veli toplantılarına gerekli durumlarda öğrencilerin katılımı da sağlanmalıdır.
- Velilere kendilerinin eğitimin önemli bir parçası oldukları hissettirilmelidir.
- Okul-aile iletişiminin periyodik olarak gerçekleşmesi amacıyla hem öğretmenler hem de veliler için iletişim ve işbirliği zorunlu hale getirilmelidir.
- Okula yapılan yardımların nerelere harcandığına ilişkin bilgiler panolarda sergilenebilir. Sadece okula maddi kazanç getirmek amacıyla okul-aile işbirliği yoluna gidilmemelidir.

Aynı araştırmaya katılan velilerin görüşleri ise şunlardır:

- Veli toplantıları daha sık yapılmalı ve toplantılara katılım zorunlu hale getirilmelidir.
- Günü birlik geziler gibi çeşitli etkinlikler düzenlenerek velilerin katılımı sağlanmalıdır.

- Okula yapılan yardımların nerelere harcandığı ile ilgili bilgiler panolara asılmalı ve gerektiğinde bu bilgiler okula gelemeyen velilere ulaştırılmalıdır.
- Öğretmenleri ve okul yöneticilerini her zaman meşgul etmemek için ve bazı velilerin düşüncelerini sözlü olarak yeterince dile getirememeleri sebebiyle okullarda dilek ve istek kutuları bulundurulmalıdır.
- Öğretmenler öğrencileri aşağılayıcı tavırlardan kaçınmalı ve daha samimi ve sempatik davranmalıdır.
- Her şeyi öğretmen bilir imajının değişmesine katkıda bulunmak için velilerle iyi bir diyalog kurulmalıdır.
- Bazı veli toplantılarına öğrencilerin de katılımı sağlanmalıdır.
- Velilere yönelik çeşitli seminerler verilmelidir.

Yukarıda belirtilen öğretmen ve veli görüşlerinde tutarlılık olduğu görülmektedir.

Veli katılımını artırmak için gerekli olan önemli bir konu da okul-aile arasındaki iletişimdir. Etkili bir iletişim etkili bir katılımı ortaya çıkarır. Okul-aile arasındaki iletişimin pek çok çeşidi vardır.

Yıldırım ve Dönmez (2008)'in araştırmasına katılan öğretmenler ve veliler okul-aile arasındaki iletişim kurma yöntemlerini yüz yüze görüşme, telefonla görüşme, veli toplantıları, haftalık görüşme saati, öğrencinin defterine not yazma, aylık toplantı, veliyi okula davet etme, ev ziyareti, sınıf eğlenceleri, ara karne ve öğrenciyle haber yollama olarak belirtmişlerdir.

Her durumda ve her veli için etkili olan tek bir iletişim yolu yoktur. Duruma ve veliye en uygun olan iletişim yolu belirlenmeli ve doğru stratejiler kullanılmalıdır. Liontos (1992)'a göre, telefonla görüşme bazı konularda yeterli olurken bazı konular ise veli ile yüz yüze görüşülmelidir.

Diffily (2004) ise, okul-aile arasındaki iletişimi yazılı iletişim ve velilerle zaman geçirme olarak ikiye ayırmaktadır. Yazılı iletişim yöntemleri olarak şunlar örnek gösterilebilir:

- a. Tanıtım mektubu:** Eğitim-öğretim yılı başlamadan önce öğretmen velilere kendisi, sınıf ortamı ve ders programı hakkında bilgi vererek velilerin kafasındaki soru işaretlerini ve endişeleri ortadan kaldırır.

- b. Haftalık mektuplar:** Öğretmenler haftalık mektuplar yolu ile velilere o hafta boyunca sınıfta neler yaşandığını, öğrenilen konu başlıklarını, bir sonraki hafta işlenecek olan konu başlıklarını ve velilere bu konularda çocuklarına nasıl yardımcı olacaklarına dair önerilerini iletir.
- c. Bireysel notlar:** Veliye çocuğu ile ilgili o gün gerçekleşen olumlu ya da olumsuz bir olay ile ilgili bilgi verilir.
- d. Öğrenci tarafından hazırlanan bültenler:** Öğrenciler hafta boyunca yaptıkları şeyleri kendi dillerinden ve kendi el yazılarıyla yazar ve bunlar bir araya getirilip bülten olarak velilere iletilir.
- e. E posta:** İnternete erişimi olan veliler ile çok daha hızlı bir şekilde çocukları ile ilgili bilgi alış-verişinde bulunulabilir.
- f. Veli anketi:** Okul yönetimi ya da öğretmenler çok sayıdaki velinin belli bir konu hakkındaki görüşüne anketler vasıtası ile kısa bir zamanda ulaşabilir.

Velilerle zaman geçirme yöntemleri ise şunlardır:

- a. Okula davet:** Genellikle eğitim-öğretim yılının başlangıcında yapılacak olan davetler yolu ile veliler çocuklarının eğitim aldığı okul ortamını daha yakından tanıma şansına sahip olurlar. Burada okul ile ilgili her türlü konuda bilgi edinirler.
- b. Cumartesi okulu:** Hafta içi günlerde uygulanan programın aynısı Cumartesi günleri de uygulanır. Tek fark ise okulda öğrenciler yerine velilerin olmasıdır. Veliler çocuklarının yaşadıkları tecrübelerin aynısını yaşayarak okul ortamını daha iyi anlayabilirler.
- c. Etkinlik geceleri:** Veliler etkinlik gecelerine katılarak okul müfredatı hakkında daha ayrıntılı bilgiye sahip olurlar. Öğretmenler matematik gibi dersleri öğrencilere anlattıkları yöntemleri kullanarak velilere anlatırlar. Bu şekilde veliler okulun matematik öğretimine yaklaşımını anlamış olur.
- d. Öğretmenle buluşma geceleri:** Öğretmenler, velilere öğrencilerin okulda uyması gereken temel kurallar ve derslerin işlenişi ile ilgili yaklaşımları açıklar.
- e. Velilerin sınıf ziyareti:** Veliler sınıfta zaman geçirdikçe öğrencilerin yaptıkları işleri, sınıfın takip ettiği rutinleri daha iyi anlar.

- f. Velilerin sınıfta gönüllü çalışmalarda bulunması:** Velilerin sınıf içindeki etkinliklerde öğrencilere ve öğretmene destek olması kendisinin çocuğu için ne kadar önemli olduğunu anlamasına yardımcı olur.
- g. Ev ziyaretleri:** Ev ziyaretleri ile öğretmenler öğrenciyi sınıf ortamı dışında, özellikle de evinde görme fırsatı bulur. Bu da öğretmene yeni bir bakış açısı kazandırır.
- h. Gayri resmi sohbetler:** Öğretmenlerin velilerle çocuklarının eğitimi dışındaki konularda sohbet etmeleri, karşılaştıklarında selamlaşmaları gibi fırsatlar veliler ve öğretmenler arasında samimi bir iletişim kurulmasına yardımcı olur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3. 1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türlerini tespit etmek amacıyla tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2006).

3. 2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2008-2009 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Anadolu yakasındaki özel ve devlet ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan veliler oluşturmaktadır.

Çalışmanın örneklemini ise Kadıköy, Ümraniye ve Üsküdar ilçelerinden 3 özel ve 3 devlet okulunda öğrencisi bulunan 740 veli oluşturmaktadır. Örneklemini oluşturan özel okullar Özel Atacan İlköğretim Okulu (Kadıköy), Özel Büyük Çamlıca Koleji (Üsküdar), Özel Derya Öncü İlköğretim Okulu (Üsküdar)'dur. Devlet okulları ise İlhami Ahmet Örnekal İlköğretim Okulu (Kadıköy), Yıldırım Beyazıt İlköğretim Okulu (Üsküdar), Şehit Nurgül Kale İlköğretim Okulu (Ümraniye)'dur.

Araştırmanın örneklemini oluşturan velilerin cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi ve sahip olduğu çocuk sayısı gibi özellikleri Tablo 1-4 arasında gösterilmiştir.

Tablo 1. Velilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	580	78,4
Erkek	160	21,6
Toplam	740	100,0

Tablo 1'de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan velilerin 580'i (%78,4) kadın, 160'ı (%21,6) erkektir.

Tablo 2. Velilerin Yaş Değişkenine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları

Yaş	f	%
18-30 yaş	80	10,8
31-35 yaş	200	27,0
36-40 yaş	269	36,4
41-45 yaş	120	16,2
46 ve üzeri yaş	71	9,6
Toplam	740	100,0

Tablo 2’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan velilerin 80’i (%10,8) 18 ile 30 yaş arasında, 200’ü (%27) 31 ile 35 yaş arasında, 269’u (%36,4) 36 ile 40 yaş arasında, 120’si (%16,2) 41 ile 45 yaş arasında, 71’i (%9,6) ise 46 yaş ve üzerindedir.

Tablo 3. Velilerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları

Eğitim Seviyesi	f	%
İlköğretim	262	35,4
Lise	226	30,5
Yüksek okul	46	6,2
Üniversite	169	22,8
Yüksek lisans ve doktora	37	5,0
Toplam	740	100,0

Tablo 3’te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan velilerin 262’si (%35,4) ilköğretim, 226’sı (%30,5) lise, 46’sı (%6,2) yüksek okul, 169’u (%22,8) üniversite, 37’si (%5) yüksek lisans ve doktora eğitimi almıştır.

Tablo 4. Velilerin Sahip Olduğu Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları

Çocuk sayısı	f	%
1 çocuk sahibi	124	16,8
2 çocuk sahibi	335	45,3
3 çocuk sahibi	186	25,1
4 çocuk sahibi	51	6,9
5 ve daha fazla çocuk sahibi	44	5,9
Toplam	740	100,0

Tablo 4'te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan velilerin 124'ü (%16,8) tek çocuğa, 335'i (%45,3) iki çocuğa, 186'sı (%25,1) üç çocuğa, 51'i (%6,9) dört çocuğa, 44'ü (%5,9) beş ya da daha fazla çocuğa sahiptir.

3. 3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından Veli Katılımı Ölçeği geliştirilmiştir. Veri toplama aracı demografik bilgiler, Veli Katılımı Ölçeği ve veli katılımını engelleyen faktörler olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Veri toplama aracının ilk bölümünü oluşturan demografik bilgiler çalışmaya katılan velilerin cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, sahip oldukları çocuk sayısı, çocuklarının gittiği okul türü ve çocuklarının gittiği sınıf seviyesi hakkındaki bilgileri içermektedir.

Veri toplama aracının ikinci bölümünü araştırmacı tarafından hazırlanan Veli Katılımı Ölçeği oluşturmaktadır. Ölçek Epstein'in 6 tip veli katılımı göz önünde bulundurularak geliştirilmiştir. Ölçekte veli katılımı; ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllü olma, evde öğrenme, karar verme ve toplumla işbirliği yapma açılarından değerlendirilmektedir. Öncelikle, Epstein'in 6 tip veli katılımı incelendikten ve veli katılımı ile ilgili diğer ölçekler de göz önünde bulundurulduktan sonra 55 maddelik bir ölçek oluşturulmuştur. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri SPSS 15.0 ve LISREL 8.54 paket programları ile yapılmıştır.

55 maddeden oluşan Veli Katılımı Ölçeği önce çok boyutluluk özelliği gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi ile incelenmiş, daha sonra Doğrulayıcı faktör analizi ile 6 faktörlü modelin uygunluğu araştırılmıştır.

Araştırmacı tarafından geliştirilen Veli Katılımı Ölçeği 6 alt boyuta dağılan 55 maddeden meydana gelmiştir.

Tablo 5. Veli Katılımı Ölçeği Alt Boyut ve Maddelerine İlişkin Dağılım

Alt Boyut	Madde Numaraları	Madde Sayısı
01. Ebeveynlik	1, 7, 16, 17, 20, 25, 29, 41, 44, 46, 52	11
02. İletişim Kurma	2, 8, 12, 21, 24, 28, 31, 37, 48, 50, 51, 53	12
03. Gönüllü Olma	3, 11, 15, 22, 35, 39, 54	7
04. Evde Öğrenme	4, 6, 9, 14, 23, 30, 33, 36, 38, 43, 49	11
05. Karar Verme	5, 13, 18, 26, 32, 40, 42, 45, 47	9
06. Toplumla İşbirliği Yapma	10, 19, 27, 34, 55	5
Ölçek		55

Ölçekteki maddeler 1 “hiç”, 2 “nadiren”, 3 “çoğunlukla”, 4 “her zaman” şeklinde değerlendirilen, 4’lü Likert tipi bir derecelendirme ile kullanılmıştır.

Ölçek ile toplanan verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Sphericity testi ile incelemeye tabi tutulmuştur. KMO’nun .60’dan yüksek, Bartlett testinin ise anlamlı çıkması halinde verilerin faktör analizine uygun olduğu söylenebilir (Büyüköztürk, 2007).

Tablo 6. KMO ve Bartlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Uygunluğu Ölçümü	0,932
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık $Ki-Kare (X^2)$ 13826,642
	Serbestlik Derecesi (sd) 1485
	p 0,000

Tablo 6’den da görüldüğü gibi, bulunan değerler ($KMO=0,932$; $X^2=13826,642$; $sd=1485$ ve $p<,001$), verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Sonuçlar ölçeği oluşturan maddelerin faktör analizine uygun olduğunu ve ölçülen özelliğin, örneklemin seçildiği evrende çok boyutluluk özelliği taşıdığını ortaya koymaktadır. Bartlett küresellik testi ise bize değişkenler arasında yeterli oranda ilişki olup olmadığını ve $p<,05$ ’ten düşük olması halinde değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2006). Veri grubu için $p<,001$ olduğundan, değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada Veli Katılımı Ölçeğinin, öngörüldüğü gibi 6 alt boyut ve 55 maddeden meydana gelip gelmediğini test etmek üzere doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır.

Değişkenlerin nasıl bir yapı oluşturduğuna, birbirleriyle olan ilişkilerini ortaya çıkarmaya dair kurulan modellerin test edilmesinde, modellere ilişkin hipotezleri sınamak üzere doğrulayıcı faktör analizi kullanılır (Leech, 2005). Bu nedenle, Veli Katılımı Ölçeğine ilişkin kurulan 6 boyutlu modelin sınamasında doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır.

Tablo 7. Veli Katılımı Ölçeğinden Çıkarılan Maddelerin Lambda ve R² Değerleri

Maddeler	λ	R²
Madde 1	0,125	0,016
Madde 11	0,058	0,003
Madde 35	0,261	0,068
Madde 49	0,158	0,025

Faktör yük değeri $\lambda > 0,30$ kriterine uymayan maddeler

Altı faktörlü Veli Katılımı Ölçeği modeli için uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonucu, Tablo 7’de verilen Madde 1, Madde 11, Madde 35 ve Madde 49’un düşük faktör yüküne sahip olmaları nedeniyle modelden çıkarılmalarına karar verilmiştir. Ayrıca, Madde 2, Madde 27, ve Madde 38’in birden fazla faktörde yük değerleri aldığı görüldüğünden modelden çıkarılmaları gerekmiştir. Tablo 8’de, yukarıda sayılan 7 madde çıkarıldıktan sonra kalan 48 maddenin yüklerinin faktörlere dağılımı verilmiştir.

Tablo 8. Veli Katılımı Ölçeği Faktör Yükleri

Madde No	Faktör (yükleri)					
	İletişim Kurma	Ebeveynlik	Evde Öğrenme	Karar Verme	Gönüllü Olma	Toplumla İşbirliği Yapma
Madde 21	0,587					
Madde 28	0,578					
Madde 08	0,556					
Madde 12	0,541					
Madde 48	0,538					
Madde 51	0,531					
Madde 50	0,520					
Madde 24	0,514					
Madde 53	0,496					
Madde 37	0,404					
Madde 31	0,316					
Madde 17		0,791				
Madde 25		0,750				
Madde 44		0,739				
Madde 41		0,698				
Madde 07		0,662				
Madde 16		0,556				
Madde 20		0,510				
Madde 46		0,479				
Madde 52		0,426				
Madde 29		0,351				
Madde 09			0,626			
Madde 14			0,584			
Madde 04			0,543			
Madde 43			0,503			
Madde 06			0,484			
Madde 33			0,477			
Madde 36			0,462			
Madde 30			0,359			
Madde 23			0,317			
Madde 18				0,577		
Madde 42				0,547		
Madde 32				0,526		
Madde 26				0,495		
Madde 05				0,491		
Madde 13				0,481		
Madde 45				0,416		
Madde 47				0,403		
Madde 40				0,366		
Madde 22					0,708	
Madde 39					0,687	
Madde 15					0,566	
Madde 03					0,386	
Madde 54					0,380	
Madde 24						0,667
Madde 19						0,605
Madde 10						0,576
Madde 55						0,418

Altı faktörlü modelin toplam varyansın %43,64'ünü açıkladığı bulunmuştur. Toplam varyansın %8,71'ini açıklayan İletişim Kurma faktörü 11 maddeden meydana gelmekte olup faktör yükleri ,587 ile ,316 arasında değişmektedir. Toplam varyansın %8,26'ini açıklayan Ebeveynlik faktörü 10 maddeden meydana gelmekte ve faktör yükleri ,791 ile ,351 arasında değişmektedir. Toplam varyansın %7,74'ünü açıklayan Evde Öğrenme faktörü 9 maddeden meydana gelmekte ve faktör yükleri ,626 ile ,317 arasında değişmektedir. Toplam varyansın %6,56'sını açıklayan Karar Verme faktörü yine 9 maddeden meydana gelmekte ve faktör yükleri ,577 ile ,366 arasında değişmektedir. Toplam varyansın %6,55'ini açıklayan Gönüllü Olma faktörü 5 maddeden meydana gelmekte ve faktör yükleri ,708 ile ,380 arasında değişmektedir. Ve son olarak, Toplumla İşbirliği Yapma faktörü toplam varyansın %5,82'ini açıklamakta olup, 4 maddeden meydana gelmektedir ve faktör yükleri ,667 ile ,418 arasında değişmektedir.

Bu çalışmada Veli Katılımı Ölçeğine ilişkin doğrulayıcı faktör analizi için Ki-kare uyum testi (X^2), Uygunluk İndeksi (GFI), Düzeltilmiş Uygunluk İndeksi (AGFI), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA), Hataların Karekökü (RMA), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI) ve Göreceli Uygunluk İndeksi (CFI) uyum indeksleri incelenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinde incelenen indekslere ilişkin ölçütler şöyledir;

Doğrulayıcı Faktör Analizinde İndeks Ölçütleri:

RMR	$\leq 0,05$
RMSEA	$\leq 0,08$
AGFI	$\geq 0,80$
GFI, CFI, NFI, RFI, IFI, TLI	$\geq 0,90$ (Jöreskog ve Sörbom, 1979)

Tablo 9. Doğrulayıcı Faktör Analizinde Sınanan Veli Katılımı Modelinin Uygunluk Değerleri

Model	X^2	sd	X^2/sd	GFI	AGFI	RMSEA	RMR	NFI	CFI
6 Boyutlu Model	263,52	140	1,88	0,97	0,91	0,057	0,036	0,97	0,91

Yapılan DFA ile elde edilen modelin uyum indeksleri incelenmiş ve X^2/sd değerinin 1,88 olduğu bulunmuştur. Bu da, modelin uyumlu olduğunu göstermektedir. a. X^2/sd oranının 2'nin altında olması sınanan modelin uyumlu olduğuna ilişkin önemli bir ölçüttür (Byre, 1989). Tablo 9'dan da görüleceği üzere, 6 boyutlu Veli Katılımı modeline ilişkin yapılan doğrulayıcı faktör analizi ile bulunan diğer uyum kriterleri de modelin bu haliyle uyumlu

olduğunu göstermektedir (GFI=,97; AGFI=,91; RMSEA=,057; RMR=,036; NFI=,97 ve CFI=,91).

DFA ile model uyumluluğu sınanan Veli Katılımı Ölçeğinin alt boyutlarında yer alan maddelere ilişkin yapılan güvenilirlik istatistikleri (*Cronbach's Alpha* iç tutarlılık) sonuçları aşağıda, Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Veli Katılımı Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Cronbach's Alpha Değerleri (n=740)

Alt Boyut	Madde Numaraları	Madde Sayısı	\bar{x}	ss	Cronbach's Alpha
01. Ebeveynlik	7, 16, 17, 20, 25, 29, 41, 44, 46, 52	10	3,52	0,36	0,768
02. İletişim Kurma	8, 12, 21, 24, 28, 31, 37, 48, 50, 51, 53	11	3,20	0,42	0,711
03. Gönüllü Olma	3, 15, 22, 39, 54	5	2,37	0,65	0,665
04. Evde Öğrenme	4, 6, 9, 14, 23, 30, 33, 36, 43	9	3,39	0,44	0,800
05. Karar Verme	5, 13, 18, 26, 32, 40, 42, 45, 47	9	2,50	0,63	0,812
06. Toplumla İşbirliği Yapma	10, 19, 34, 55	4	2,66	0,66	0,602
Ölçek		48	3,04	0,40	0,925

Faktör analizi sonrası elde edilen alt boyutların iç tutarlılık değerleri Cronbach's Alpha ile incelenmiştir. Sipahi, Yurtkoru ve Çinko (2006) Cronbah's Alpha değerinin 0,60 ve üstü olduğu durumlarda ölçeğin güvenilir olduğunun kabul edildiğini belirtmektedir. Alt boyutların iç tutarlılık güvenilirlikleri de bu değerler kapsamında yorumlanmıştır.

Veli Katılımı Ölçeğinin birinci alt boyutu olan Ebeveynlik 10 maddeden oluşmaktadır. Boyutun güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha=0,768$ olarak bulunmuştur. Bu değer Ebeveynlik alt boyutunun güvenilirliğinin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

İletişim Kurma alt boyutu toplam 11 maddeden oluşmaktadır. Boyutun güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha=0,711$ olarak bulunmuştur. Bu değer İletişim Kurma alt boyutunun güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Gönüllü Olma alt boyutu toplam 5 maddeden oluşmaktadır. Boyutun güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha=0,665$ olarak bulunmuştur. Bu değer Gönüllü Olma alt boyutunun güvenilirliğinin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

Evde Öğrenme alt boyutu toplam 9 maddeden oluşmaktadır. Boyutun güvenirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha=0,800$ olarak bulunmuştur. Bu değer Evde Öğrenme alt boyutunun güvenirliğinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Karar Verme alt boyutu da toplam 9 maddeden oluşmaktadır. Boyutun güvenirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha=0,812$ olarak bulunmuştur. Bu değer Karar Verme alt boyutunun güvenirliğinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Son olarak, Toplumla İşbirliği Yapma boyutu toplam 4 maddeden oluşmaktadır. Boyutun güvenirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha=0,602$ olarak bulunmuştur. Bu değer Toplumla İşbirliği Yapma alt boyutunun güvenirliğinin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

Veli Katılımı Ölçeğinin geneli için bulunan güvenirlik katsayısı ise $\alpha=0,925$ olmuştur. Bu da ölçeğin oldukça yüksek bir güvenirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Genel olarak alt boyutların güvenirliğinin ,602 ile ,812 değerleri arasında değiştiği ve Veli Katılımı Ölçeğinin güvenirliğinin yüksek ve tatminkar düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 11. Veli Katılımı Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki İlişkilere İlişkin Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları (n=740)

Alt Boyut		Ebeveynlik	İletişim Kurma	Gönüllü Olma	Evde Öğrenme	Karar Verme	Toplumla İşbirliği Yapma	Ölçek
Ebeveynlik	<i>r</i>	1	,573**	,398**	,695**	,485**	,414**	,745**
	<i>p</i>		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
İletişim Kurma	<i>r</i>		1	,569**	,621**	,628**	,538**	,842**
	<i>p</i>			0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Gönüllü Olma	<i>r</i>			1	,448**	,716**	,581**	,773**
	<i>p</i>				0,000	0,000	0,000	0,000
Evde Öğrenme	<i>r</i>				1	,509**	,437**	,781**
	<i>p</i>					0,000	0,000	0,000
Karar Verme	<i>r</i>					1	,632**	,860**
	<i>p</i>						0,000	0,000
Toplumla İşbirliği Yapma	<i>r</i>						1,000	,728**
	<i>p</i>							0,000
Ölçek	<i>r</i>							1
	<i>p</i>							

**Korelasyon .01 düzeyinde anlamlıdır.

Doğrulayıcı faktör analizi ve güvenilirlik analizleri sonrası elde edilen Veli Katılımı Ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişkiye yukarıda, Tablo 11’de bakılmıştır. Alt boyutlar arasındaki ilişkiyi araştırmaya yönelik yapılan *Pearson Çarpım Moment Korelasyon* analizine göre tüm alt boyutlar arasında $p < .01$ düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Korelasyon katsayı değerleri .398 ile .716 arasında değişmektedir.

Ölçek ile alt boyutları arasındaki ve alt boyutların kendi aralarındaki korelasyon ilişkileri aşağıdaki kriterlere göre değerlendirilmiştir (Kalaycı, 2006);

r	İlişki
0,00-0,25	Çok Zayıf
0,26-0,49	Zayıf
0,50-0,69	Orta
0,70-0,89	Yüksek
0,90-1,00	Çok Yüksek

Alt boyutlar arasında en yüksek korelasyon değerinin Gönüllü Olma ile Karar Verme boyutları arasında ($r=.716$), en düşük korelasyonun ise Ebeveynlik ile Gönüllü Olma alt boyutları arasında olduğu bulunmuştur ($r=.398$).

Ölçek ile alt boyutlar arasındaki korelasyon değerlerinin ise .728 ile .860 arasında ve pozitif yönde olduğu bulunmuştur. Ölçek ile tüm alt boyutlar arasında yüksek düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, 48 madde ve 6 alt boyuttan oluşan modelin doğrulayıcı faktör analizine göre uyum kriterleri belirlenmiş ve bu model kuramsal ve istatistiksel açıdan uygun ve tatminkar bulunmuştur.

Veri toplama aracının üçüncü bölümünde ise, alan yazında en sık geçen veli katılımını engelleyen 6 faktör liste halinde verilmiş ve velilerden bunları önem sırasına göre 1'den 3'e kadar numaralandırmaları istenmiştir. 1, en önemli; 2, önemli; 3, daha az önemli faktörleri göstermektedir. Ayrıca, verilen listenin dışındaki katılımı engelleyen faktörleri veliler yazılı olarak ifade etmiştir.

3. 4. Verilerin Toplanması

Araştırmacı tarafından gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra çalışmanın yapıldığı okullardaki sınıf öğretmenlerine teslim edilen veri toplama aracı öğrenciler tarafından velilere iletilmiştir. Velilerin evde doldurdıkları ve öğrenciler tarafından sınıf öğretmenlerine teslim edilen veri toplama aracı araştırmacı tarafından toplanmıştır. Anketler Aralık 2008'de dağıtılmaya başlanmış ve Şubat 2009'da geri toplanması tamamlanmıştır.

3. 5. Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama aracı ile elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS Paket programı kullanılarak yapılmıştır. Ölçeğin ilk bölümünü oluşturan demografik bilgilerin yüzde ve frekans değerleri bulunmuştur. Ölçeğin ikinci kısmında ise $n>30$ olduğundan, veli katılımının sınıf seviyesi, velinin eğitim seviyesi, velinin sahip olduğu çocuk sayısı ve velinin yaşı ile ilişkili olarak farklılaşıp farklılaşmadığını görmek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA); anlamlı farklılıkların olduğu durumlarda ise farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post-Hoc Tamhane's T2 testi ve

Scheffe testi; veli katılımı ile velilerin sahip olduğu çocuk sayısı ve yaşı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi; öğrencinin gittiği okul türü ile ilişkili farklılıkları belirlemek amacıyla ise Bağımsız Gruplar t Testi kullanılmıştır. Dağılımların normalliğini belirlemek amacıyla tek örneklem Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular çift yönlü sınınmış ve. 05 düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri; hangi katılım türlerini tercih ettikleri; katılım düzeylerinin ve tercih ettikleri katılım türlerinin velilerin yaşı, cinsiyeti, eğitim seviyesi, sahip olduğu çocuk sayısı ve öğrencinin sınıf seviyesine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait bulgulara yer verilmiştir.

4. 1. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri ve Tercih Ettikleri Katılım Türlerine Ait Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde velilere uygulanan Veli Katılımı Ölçeği'nden alınan puanlara ait en düşük ve en yüksek puan değerleri, aritmetik ortalama, aritmetik ortalamanın standart hatası ve standart sapma değerleri Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Standart Hata, En Düşük ve En Yüksek Puan Değerleri

Puan	n	minimum	maksimum	\bar{x}	sh	ss
Ebeveynlik	740	19	40	35,16	,133	3,630
İletişim Kurma	740	18	44	35,23	,171	4,659
Gönüllü Olma	740	5	20	11,84	,119	3,238
Evde Öğrenme	740	13	36	30,52	,145	3,949
Karar Verme	740	9	36	22,50	,208	5,669
Toplumla İşbirliği Yapma	740	4	16	10,65	,097	2,638
Ölçek Toplam	740	70	187	145,90	,699	19,013

Tablo 12'de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan velilerin Veli Katılımı Ölçeği'nden aldıkları en düşük puan 70 en yüksek puan 187, aldıkları puanların aritmetik ortalaması $\bar{x}=145,90$ aritmetik ortalamasının standart hatası sh=,699 standart sapması ss=19,013 olarak hesaplanmıştır.

Velilerin, veli katılımı türlerinden Ebeveynlik, İletişim Kurma ve Evde Öğrenme'yi daha sık uyguladıkları görülmektedir. Gönüllü Olma, Karar Verme ve Toplumla İşbirliği Yapma ise velilerin daha az tercih ettikleri katılım türleridir.

4. 2. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri ve Tercih Ettikleri Katılım Türlerinin Çocuklarının Gittiği Okul Türüne Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar

Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin çocuklarının gittiği okul türüne göre farklılaşıp farklılaşmadıklarının sınanması amacıyla Bağımsız Grup t Testi yapılmış ve sonuçlar Tablo13'te verilmiştir.

Tablo 13. Veli Katılımı Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirlemek Amacıyla Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Okul türü	n	\bar{x}	ss	sh	t	sd	p
Ebeveynlik	Devlet	372	35,34	3,926	,204	1,413	738	,158
	Özel	368	34,97	3,298	,172			
İletişim Kurma	Devlet	372	34,45	4,858	,252	-4,614	738	,000
	Özel	368	36,01	4,316	,225			
Gönüllü Olma	Devlet	372	11,84	3,392	,176	-,050	738	,960
	Özel	368	11,85	3,078	,160			
Evde Öğrenme	Devlet	372	30,63	4,217	,219	,753	738	,452
	Özel	368	30,41	3,661	,191			
Karar Verme	Devlet	372	22,30	6,125	,318	-,953	738	,341
	Özel	368	22,70	5,169	,269			
Toplumla İşbirliği Yapma	Devlet	372	10,48	2,777	,144	-1,795	738	,073
	Özel	368	10,83	2,481	,129			
Ölçek Toplam	Devlet	372	145,05	20,377	1,056	-1,231	738	,219
	Özel	368	146,77	17,513	,913			

Tablo 13'te görüldüğü gibi, veli katılımı puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Bağımsız Grup t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,231$; $p>,05$). Tablo 13'te görüldüğü üzere, çocuklarını özel okula gönderen veliler ile devlet okuluna gönderen veliler arasında çocuğunun eğitimine katılım düzeyi açısından bir farklılık yoktur. Buna göre, her iki okul türünde de velilerin çocuklarının eğitimine katılımı yüksektir.

Velilerin tercih ettikleri katılım türleri açısından incelendiğinde ise, grupların İletişim Kurma alt boyutundan aldığı puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-4,614$; $p<,001$). Buna göre, çocukları özel okulda eğitim gören veliler

çocukları devlet okulunda eğitim gören velilere göre okulla daha fazla iletişim kurmaktadır.

4. 3. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeylerinin Çocuklarının Sınıf Seviyelerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar

Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türlerinin çocuklarının sınıf seviyelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının sınanması amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmış ve sonuçlar Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Gruplar	n, x, ss değerleri			Anova Sonuçları					
		n	x	ss	V. Kaynağı	K. T.	S. D.	K. O.	F	p
Ebeveynlik	1-3. sınıf	304	35,77	3,363	G. Arası	266,380	2	133,190	10,366	,000
	4,5. sınıf	203	35,16	3,385	G. içi	9469,436	737	12,849		
	6-8. sınıf	233	34,35	4,008	Toplam	9735,816	739			
	Toplam	740	35,16	3,630						
İletişim Kurma	1-3. sınıf	304	36,54	4,088	G. Arası	1173,646	2	586,823	29,094	,000
	4,5. sınıf	203	35,20	4,224	G. içi	14865,300	737	20,170		
	6-8. sınıf	233	33,55	5,169	Toplam	16038,946	739			
	Toplam	740	35,23	4,659						
Gönüllü Olma	1-3. sınıf	304	12,66	3,138	G. Arası	347,858	2	173,929	17,326	,000
	4,5. sınıf	203	11,38	3,076	G. içi	7398,643	737	10,039		
	6-8. sınıf	233	11,18	3,284	Toplam	7746,501	739			
	Toplam	740	11,84	3,238						
Evde öğrenme	1-3. sınıf	304	32,08	3,104	G. Arası	1547,913	2	773,957	57,162	,000
	4,5. sınıf	203	30,33	3,415	G. içi	9978,696	737	13,540		
	6-8. sınıf	233	28,66	4,503	Toplam	11526,609	739			
	Toplam	740	30,52	3,949						
Karar Verme	1-3. sınıf	304	23,40	5,534	G. Arası	446,413	2	223,206	7,058	,001
	4,5. sınıf	203	22,11	5,460	G. içi	23306,575	737	31,624		
	6-8. sınıf	233	21,65	5,873	Toplam	23752,988	739			
	Toplam	740	22,50	5,669						
Toplumla İşbirliği Yapma	1-3. sınıf	304	10,94	2,641	G. Arası	50,614	2	25,307	3,664	,026
	4,5. sınıf	203	10,60	2,570	G. içi	5090,824	737	6,907		
	6-8. sınıf	233	10,33	2,661	Toplam	5141,438	739			
	Toplam	740	10,65	2,638						
Ölçek Toplam	1-3. sınıf	304	151,38	17,296	G. Arası	18294,498	2	9147,249	27,090	,000
	4,5. sınıf	203	144,78	17,258	G. içi	248859,300	737	337,665		
	6-8. sınıf	233	139,72	20,558	Toplam	267153,799	739			
	Toplam	740	145,90	19,013						

Tablo 14'te görüldüğü gibi, Veli Katılımı Ölçeği'nden alınan puanların sınıf seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık

istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=27,090$; $p<,001$). Bunun ardından, farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlerine geçilmiştir.

Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmamıştır ($LF=4,748$; $p<,01$). Varyanslar homojen olmadığında kullanılan Tamhane's T2 Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 15. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Sınsev(i)	Sınsev(j)	xi-xj	Sh	p
1-3. sınıf	4,5. sınıf	6,602	1,566	,000
	6-8. sınıf	11,664	1,673	,000
4,5. sınıf	1-3. sınıf	-6,602	1,566	,000
	6-8. sınıf	5,062	1,811	,016
6-8. sınıf	1-3. sınıf	-11,664	1,673	,000
	4,5. sınıf	-5,062	1,811	,016

Tablo 15'te görüldüğü gibi, Veli Katılımı Ölçeği'nden alınan puanların sınıf seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi sonucunda söz konusu farklılığın 1-3. sınıflar ile 4,5. sınıflar arasında 1-3. sınıflar lehine $p<,001$ düzeyinde; 1-3. sınıflar ile 6-8. sınıflar arasında 1-3. sınıflar lehine $p<,001$ düzeyinde; 4,5. sınıflar ile 6-8. sınıflar arasında 4,5. sınıflar lehine $p<,05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, öğrencilerin sınıf seviyesi yükseldikçe veli katılımının azaldığı söylenebilir.

4. 4. Velilerin Tercih Ettikleri Katılım Türlerinin Çocuklarının Sınıf Seviyelerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar

Tercih edilen veli katılımı türleri incelendiğinde ise, 6 katılım türünde de grupların aldığı puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Ebeveynlik: $F=10,366$; $p<,001$; İletişim Kurma: $F=29,094$; $p<,001$; Gönüllü Olma: $F=17,326$; $p<,001$; Evde Öğrenme: $F=57,162$; $p<,001$; Karar Verme: $F=7,058$; $p>,05$; Toplumla İşbirliği Yapma:

$F=3,664$; $p<,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı pot-hoc analizlerine geçilmiştir.

4. 4. 1. Ebeveynlik

Ebeveynlik alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmamıştır ($LF=5,466$; $P<,01$). Varyanslar homojen olmadığında kullanılan Tamhane's T2 Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16. Ebeveynlik Katılım Türü Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Sınsev(i)	Sınsev(j)	xi-xj	Sh	p
1-3. sınıf	4,5. sınıf	,615	,306	,129
	6-8. sınıf	1,421	,326	,000
4,5. sınıf	1-3. sınıf	-,615	,306	,129
	6-8. sınıf	,806	,354	,069
6-8. sınıf	1-3. sınıf	-1,421	,326	,000
	4,5. sınıf	-,806	,354	,069

Tablo 16'da görüldüğü gibi, Ebeveynlik katılım türünden alınan puanların sınıf seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi sonucunda söz konusu farklılığın 1-3. sınıflar ile 6-8. sınıflar arasında 1-3. sınıflar lehine $p<,001$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, çocuğu 1-3. sınıfa devam eden velilerin, çocuğu 6-8. sınıfa devam eden velilere göre çocuk yetiştirme ve ev ortamlarını çocuklarına uygun hale getirme konusunda daha duyarlı oldukları söylenebilir.

4. 4. 2. İletişim Kurma

İletişim Kurma alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmamıştır ($LF=9,799$; $P<,001$). Varyanslar homojen olmadığında kullanılan Tamhane's T2 Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 17'de sunulmuştur.

Tablo 17. İletişim Kurma Katılım Türü Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Sınsev(i)	Sınsev(j)	xi-xj	Sh	p
1-3. sınıf	4,5. sınıf	1,339	,378	,001
	6-8. sınıf	2,983	,412	,000
4,5. sınıf	1-3. sınıf	-1,339	,378	,001
	6-8. sınıf	1,643	,450	,001
6-8. sınıf	1-3. sınıf	-2,983	,412	,000
	4,5. sınıf	-1,643	,450	,001

Tablo 17'de görüldüğü gibi, İletişim Kurma katılım türünden alınan puanların sınıf seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi sonucunda söz konusu farklılığın 1-3. sınıflar ile 4,5. sınıflar arasında 1-3. sınıflar lehine $p>,05$ düzeyinde; 1-3. sınıflar ile 6-8. sınıflar arasında 1-3. sınıflar lehine $p<,001$ düzeyinde; 4,5. sınıflar ile 6-8. sınıflar arasında 4,5. sınıflar lehine $p>,05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre; velilerin, çocuklarının sınıf seviyesi yükseldikçe okul ile kurdukları iletişimin azaldığı söylenebilir.

4. 4. 3. Gönüllü Olma

Gönüllü Olma alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmuştur ($LF=,289$; $P>,05$). Varyanslar homojen olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 18'de sunulmuştur.

Tablo 18. Gönüllü Olma Katılım Türü Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Sınsev(i)	Sınsev(j)	xi-xj	Sh	p
1-3. sınıf	4,5. sınıf	1,279	,287	,000
	6-8. sınıf	1,478	,276	,000
4,5. sınıf	1-3. sınıf	-1,279	,287	,000
	6-8. sınıf	,199	,304	,807
6-8. sınıf	1-3. sınıf	-1,478	,276	,000
	4,5. sınıf	-,199	,304	,807

Tablo 18’de görüldüğü gibi, Gönüllü Olma katılım türünden alınan puanların sınıf seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda söz konusu farklılığın 1-3. sınıflar ile 4,5. sınıflar arasında 1-3. sınıflar lehine $p<,001$ düzeyinde; 1-3. sınıflar ile 6-8. sınıflar arasında 1-3. sınıflar lehine $p<,001$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre; velilerin, çocuklarının sınıf seviyesi yükseldikçe çocuklarının okul içi ve okul dışı çalışmalarına gönüllü olarak katılmalarında bir azalma olduğu söylenebilir.

4. 4. 4. Evde Öğrenme

Evde Öğrenme alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmamıştır ($LF=17,071$; $P<,001$). Varyanslar homojen olmadığında kullanılan Tamhane’s T2 Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19. Evde Öğrenme Katılım Türü Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane’s T2 Testi Sonuçları

Sınsev(i)	Sınsev(j)	xi-xj	Sh	p
1-3. sınıf	4,5. sınıf	1,741	,299	,000
	6-8. sınıf	3,415	,345	,000
4,5. sınıf	1-3. sınıf	-1,741	,299	,000
	6-8. sınıf	1,674	,380	,000
6-8. sınıf	1-3. sınıf	-3,415	,345	,000
	4,5. sınıf	-1,674	,380	,000

Tablo 19’da görüldüğü gibi, Evde Öğrenme katılım türünden alınan puanların sınıf seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Tamhane’s T2 Testi sonucunda söz konusu farklılığın 1-3. sınıflar ile 4,5. sınıflar arasında 1-3. sınıflar lehine $p<,001$ düzeyinde; 1-3. sınıflar ile 6-8. sınıflar arasında 1-3. sınıflar lehine $p<,001$ düzeyinde; 4,5. sınıflar ile 6-8. sınıflar arasında 4,5. sınıflar lehine $p<,001$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, sınıf seviyesi yükseldikçe velilerin çocuklarının eğitimini destekleyecek ev ortamını hazırlaması ve çocuklarına derslerinde yardım etmesinde bir azalma olduğu söylenebilir.

4. 4. 5. Karar Verme

Karar Verme alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmuştur ($LF=,765$; $P>,05$). Varyanslar homojen olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20. Karar Verme Katılım Türü Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Sınsev(i)	Sınsev(j)	xi-xj	Sh	p
1-3. sınıf	4,5. sınıf	1,288	,510	,042
	6-8. sınıf	1,753	,490	,002
4,5. sınıf	1-3. sınıf	-1,288	,510	,042
	6-8. sınıf	,465	,540	,690
6-8. sınıf	1-3. sınıf	-1,753	,490	,002
	4,5. sınıf	-,465	,540	,690

Tablo 20’de görüldüğü gibi, Karar Verme katılım türünden alınan puanların sınıf seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda söz konusu farklılığın 1-3. sınıflar ile 4,5. sınıflar arasında 1-3. sınıflar lehine $p<,05$ düzeyinde; 1-3. sınıflar ile 6-8. sınıflar arasında 1-3. sınıflar lehine $p<,01$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, sınıf seviyesi yükseldikçe velilerin, çocuğunun okuldaki eğitimini etkileyecek her türlü karar verme sürecinde söz sahibi olma oranının azaldığı söylenebilir.

4. 4. 6. Toplumla İşbirliği Yapma

Toplumla İşbirliği Yapma alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmuştur ($LF=,208$; $P>,05$). Varyanslar homojen olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21. Toplumla İşbirliği Yapma Katılım Türü Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Sınsev(i)	Sınsev(j)	xi-xj	Sh	p
1-3. sınıf	4,5. sınıf	,340	,238	,362
	6-8. sınıf	,615	,229	,028
4,5. sınıf	1-3. sınıf	-,340	,238	,362
	6-8. sınıf	,275	,252	,553
6-8. sınıf	1-3. sınıf	-,615	,229	,028
	4,5. sınıf	-,275	,252	,553

Tablo 21’de görüldüğü gibi, Toplumla İşbirliği Yapma katılım türünden alınan puanların sınıf seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda söz konusu farklılığın 1-3. sınıflar ile 6-8. sınıflar arasında 1-3. sınıflar lehine $p < ,05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, sınıf seviyesi arttıkça velilerin çocuklarına ve kendilerine faydalı olabilecek program, hizmet ve kaynaklar hakkında bilgi alması ve bunlara ulaşmasında azalma olduğu söylenebilir.

4. 5. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeylerinin Eğitim Seviyelerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar

Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin velilerin eğitim seviyelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının sınanması amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmış ve sonuçlar Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Velilerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Gruplar	n, x, ss değerleri			Anova Sonuçları						
	n	x	ss	V. Kaynağı	K. T.	S. D.	K. O.	F	p	
Ebeveynlik	İlköğretim	262	35,20	4,288	G. Arası	4,870	4	1,218		
	Lise	226	35,14	3,156	G. içi	9730,946	735	13,239		
	Yüksek okul	46	35,26	3,336	Toplam	9735,816	739		,092	,985
	Üniversite	169	35,15	3,330						
	Yüksek lisans / Doktora	37	34,84	3,014						
	Toplam	740	35,16	3,630						
İletişim Kurma	İlköğretim	262	34,24	5,134	262	625,149	4	156,287		
	Lise	226	35,41	4,543	226	15413,797	735	20,971		
	Yüksek okul	46	36,57	3,277	46	16038,946	739			
	Üniversite	169	36,40	4,109	169				7,452	,000
	Yüksek lisans / Doktora	37	34,08	3,989	37					
	Toplam	740	35,23	4,659	740					
Gönüllü Olma	İlköğretim	262	11,77	3,444	G. Arası	124,060	4	31,015		
	Lise	226	11,88	3,131	G. içi	7622,442	735	10,371		
	Yüksek okul	46	12,50	3,278	Toplam	7746,501	739		2,991	,018
	Üniversite	169	12,06	3,025						
	Yüksek lisans / Doktora	37	10,24	2,891						
	Toplam	740	11,84	3,238						
Evde Öğrenme	İlköğretim	262	30,00	4,370	G. Arası	183,631	4	45,908		
	Lise	226	30,43	3,767	G. içi	11342,978	735	15,433		
	Yüksek okul	46	31,24	3,157	Toplam	11526,609	739		2,975	,019
	Üniversite	169	31,23	3,681						
	Yüksek lisans / Doktora	37	30,68	3,496						
	Toplam	740	30,52	3,949						
Karar Verme	İlköğretim	262	22,21	6,293	G. Arası	376,256	4	94,064		
	Lise	226	22,00	5,290	G. içi	23376,732	735	31,805		
	Yüksek okul	46	23,63	5,135	Toplam	23752,988	739			
	Üniversite	169	23,56	5,274					2,958	,019
	Yüksek lisans / Doktora	37	21,35	4,951						
	Toplam	740	22,50	5,669						

Toplumla İşbirliği Yapma	İlköğretim	262	10,38	2,809	G. Arası	51,507	4	12,877	
	Lise	226	10,67	2,510	G. içi	5089,931	735	6,925	
	Yüksek okul	46	10,72	2,401	Toplam	5141,438	739		
	Üniversite	169	11,08	2,600					1,859 ,116
	Yüksek lisans / Doktora	37	10,49	2,457					
	Toplam	740	10,65	2,638					
Ölçek Toplam	İlköğretim	262	143,80	21,454	G. Arası	4742,087	4	1185,522	
	Lise	226	145,54	17,815	G. içi	262411,711	735	357,023	
	Yüksek okul	46	149,91	15,593	Toplam	267153,799	739		
	Üniversite	169	149,47	17,549					3,321 ,010
	Yüksek lisans / Doktora	37	141,68	15,085					
	Toplam	740	145,90	19,013					

Tablo 22’de görüldüğü gibi, Veli Katılımı Ölçeği’nden alınan puanların velilerin eğitim seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,321$; $p<,05$). Bunun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlerine geçilmiştir.

Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmamıştır ($LF=5,419$; $p<,001$). Varyanslar homojen olmadığında kullanılan Tamhane’s T2 Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 23’te sunulmuştur.

Tablo 23. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Velilerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Eğitimdur(i)	Eğitimdur(j)	xi-xj	Sh	p
İlköğretim	Lise	-1,738	1,778	,981
	Yüksek okul	-6,112	2,654	,215
	Üniversite	-5,672	1,892	,028
	Yüksek lisans ve Doktora	2,126	2,812	,998
Lise	İlköğretim	1,738	1,778	,981
	Yüksek okul	-4,373	2,587	,633
	Üniversite	-3,934	1,796	,256
	Yüksek lisans ve Doktora	3,864	2,749	,836
Yüksek okul	İlköğretim	6,112	2,654	,215
	Lise	4,373	2,587	,633
	Üniversite	,440	2,666	1,000
	Yüksek lisans ve Doktora	8,237	3,382	,159
Üniversite	İlköğretim	5,672	1,892	,028
	Lise	3,934	1,796	,256
	Yüksek okul	-,440	2,666	1,000
	Yüksek lisans ve Doktora	7,798	2,824	,074
Yüksek lisans ve Doktora	İlköğretim	-2,126	2,812	,998
	Lise	-3,864	2,749	,836
	Yüksek okul	-8,237	3,382	,159
	Üniversite	-7,798	2,824	,074

Tablo 23'te görüldüğü gibi, Veli Katılımı Ölçeği'nden alınan puanların velilerin eğitim seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi sonucunda söz konusu farklılığın ilköğretim mezunu ve üniversite mezunu olan veliler arasında üniversite mezunu olan veliler lehine $p < ,05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, üniversite mezunu olan velilerin çocuklarının eğitimine ilköğretim mezunu olan velilere göre daha fazla katıldıkları söylenebilir.

4. 6. Velilerin Tercih Ettikleri Katılım Türlerinin Eğitim Seviyelerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu Ve Yorumlar

Tercih edilen katılım türleri değerlendirildiğinde İletişim Kurma ($F=7,452$; $p < ,001$) Gönüllü Olma ($2,991$; $p < ,05$), Evde Öğrenme ($2,975$; $p < ,05$) ve Karar Verme ($2,958$; $p < ,05$) katılım türlerinde gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı pot-hoc analizlerine geçilmiştir.

4. 6. 1. İletişim Kurma

İletişim Kurma alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmamıştır ($LF=4,510$; $p>,05$). Varyanslar homojen olmadığına kullanılan Tamhane's T2 Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 24'te sunulmuştur.

Tablo 24. İletişim Kurma Katılım Türü Puanlarının Velilerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Eğitimdur(i)	Eğitimdur(j)	xi-xj	Sh	p
İlköğretim	Lise	-1,167	,438	,077
	Yüksek okul	-2,321	,578	,001
	Üniversite	-2,158	,448	,000
	Yüksek lisans ve Doktora	,163	,728	1,000
Lise	İlköğretim	1,167	,438	,077
	Yüksek okul	-1,154	,570	,376
	Üniversite	-,991	,437	,216
	Yüksek lisans ve Doktora	1,330	,722	,521
Yüksek okul	İlköğretim	2,321	,578	,001
	Lise	1,154	,570	,376
	Üniversite	,163	,577	1,000
	Yüksek lisans ve Doktora	2,484	,815	,032
Üniversite	İlköğretim	2,158	,448	,000
	Lise	,991	,437	,216
	Yüksek okul	-,163	,577	1,000
	Yüksek lisans ve Doktora	2,321	,728	,024
Yüksek lisans ve Doktora	İlköğretim	-,163	,728	1,000
	Lise	-1,330	,722	,521
	Yüksek okul	-2,484	,815	,032
	Üniversite	-2,321	,728	,024

Tablo 24'te görüldüğü gibi, İletişim Kurma katılım türünden alınan puanların velilerin eğitim seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla

yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi sonucunda söz konusu farklılığın ilköğretim mezunu olan veliler ile yüksek okul mezunu olan veliler arasında yüksek okul mezunu olan veliler lehine $p < ,01$ düzeyinde; ilköğretim mezunu olan veliler ile üniversite mezunu olan veliler arasında üniversite mezunu olan veliler lehine $p < ,001$ düzeyinde; yüksek okul mezunu olan veliler ile yüksek lisans ve doktora mezunu olan veliler arasında yüksek okul mezunu olan veliler lehine $p < ,05$ düzeyinde; üniversite mezunu olan veliler ile yüksek lisans ve doktora mezunu olan veliler arasında üniversite mezunu olan veliler lehine $p < ,05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, yüksek okul ve üniversite mezunu olan velilerin ilköğretim ve yüksek lisans/doktora mezunu olan velilere göre çocuklarının gelişimleri ve okulundaki uygulamalar hakkında gerekli bilgileri almak için okulla daha fazla iletişim kurdukları söylenebilir.

4. 6. 2. Gönüllü Olma

Gönüllü Olma alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmuştur ($LF=1,428; p > ,05$). Varyanslar homojen olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 25'te sunulmuştur.

Tablo 25. Gönüllü Olma Katılım Türü Puanlarının Velilerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Eğitimdur(i)	Eğitimdur(j)	xi-xj	Sh	p
İlköğretim	Lise	-,110	,292	,998
	Yüksek okul	-,725	,515	,739
	Üniversite	-,284	,318	,938
	Yüksek lisans ve Doktora	1,532	,566	,121
Lise	İlköğretim	,110	,292	,998
	Yüksek okul	-,615	,521	,845
	Üniversite	-,174	,327	,991
	Yüksek lisans ve Doktora	1,642	,571	,084
Yüksek okul	İlköğretim	,725	,515	,739
	Lise	,615	,521	,845
	Üniversite	,441	,536	,954
Üniversite	Yüksek lisans ve Doktora	2,257	,711	,040
	İlköğretim	,284	,318	,938
	Lise	,174	,327	,991
	Yüksek okul	-,441	,536	,954
Yüksek lisans ve Doktora	Yüksek lisans ve Doktora	1,816	,585	,048
	İlköğretim	-1,532	,566	,121
	Lise	-1,642	,571	,084
Yüksek lisans ve Doktora	Yüksek okul	-2,257	,711	,040
	Üniversite	-1,816	,585	,048

Tablo 25'te görüldüğü gibi, Gönüllü Olma katılım türünden alınan puanların velilerin eğitim seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda söz konusu farklılığın yüksek okul mezunu olan veliler ile yüksek lisans ve doktora mezunu olan veliler arasında yüksek okul mezunu olan veliler lehine $p < ,05$ düzeyinde; üniversite mezunu olan veliler ile yüksek lisans ve doktora mezunu olan veliler arasında üniversite mezunu olan veliler lehine $p < ,05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, yüksek okul ve üniversite mezunu olan velilerin yüksek lisans ve doktora mezunu olan velilere göre çocuklarının eğitimi ile ilgili okul içi ve okul dışı etkinliklere katılmaya daha fazla gönüllü oldukları söylenebilir.

4. 6. 3. Evde Öğrenme

Evde Öğrenme alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmuştur ($LF=1,904$; $p>,05$). Varyanslar homojen olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 26’da sunulmuştur.

Tablo 26. Evde Öğrenme Katılım Türü Puanlarının Velilerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Eğitimdur(i)	Eğitimdur(j)	xi-xj	Sh	p
İlköğretim	Lise	-,437	,357	,826
	Yüksek okul	-1,243	,628	,418
	Üniversite	-1,235	,388	,039
	Yüksek lisans ve Doktora	-,679	,690	,914
Lise	İlköğretim	,437	,357	,826
	Yüksek okul	-,806	,635	,807
	Üniversite	-,797	,400	,409
	Yüksek lisans ve Doktora	-,242	,697	,998
Yüksek okul	İlköğretim	1,243	,628	,418
	Lise	,806	,635	,807
	Üniversite	,008	,653	1,000
Üniversite	Yüksek lisans ve Doktora	,563	,868	,981
	İlköğretim	1,235	,388	,039
	Lise	,797	,400	,409
	Yüksek okul	-,008	,653	1,000
Yüksek lisans ve Doktora	Yüksek lisans ve Doktora	,555	,713	,962
	İlköğretim	,679	,690	,914
	Lise	,242	,697	,998
Üniversite	Yüksek okul	-,563	,868	,981
	Üniversite	-,555	,713	,962

Tablo 26’da görüldüğü gibi, Evde Öğrenme katılım türünden alınan puanların velilerin eğitim seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda söz konusu farklılığın üniversite mezunu olan veliler ile ilköğretim mezunu olan veliler arasında üniversite mezunu olan veliler lehine $p<,05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, üniversite mezunu olan velilerin

ilköğretim mezunu olan velilere göre ev ortamlarını çocuklarının eğitimini destekleyecek şekilde hazırladıkları ve çocuklarına evde daha fazla yardımcı oldukları söylenebilir.

4. 6. 4. Karar Verme

Karar Verme alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmamıştır ($LF=4,841$; $p>,05$). Varyanslar homojen olmadığında kullanılan Tamhane's T2 Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 27'de sunulmuştur.

Tablo 27. Karar Verme Katılım Türü Puanlarının Velilerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Eğitimdur(i)	Eğitimdur(j)	xi-xj	Sh	p
İlköğretim	Lise	,211	,524	1,000
	Yüksek okul	-1,424	,851	,646
	Üniversite	-1,350	,562	,155
	Yüksek lisans ve Doktora	,855	,902	,986
Lise	İlköğretim	-,211	,524	1,000
	Yüksek okul	-1,635	,835	,429
	Üniversite	-1,561	,537	,038
	Yüksek lisans ve Doktora	,644	,887	,998
Yüksek okul	İlköğretim	1,424	,851	,646
	Lise	1,635	,835	,429
	Üniversite	,074	,859	1,000
	Yüksek lisans ve Doktora	2,279	1,112	,360
Üniversite	İlköğretim	1,350	,562	,155
	Lise	1,561	,537	,038
	Yüksek okul	-,074	,859	1,000
	Yüksek lisans ve Doktora	2,205	,909	,171
Yüksek lisans ve Doktora	İlköğretim	-,855	,902	,986
	Lise	-,644	,887	,998
	Yüksek okul	-2,279	1,112	,360
	Üniversite	-2,205	,909	,171

Tablo 27'de görüldüğü gibi, Karar Verme katılım türünden alınan puanların eğitim seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla

yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi sonucunda söz konusu farklılığın lise mezunu olan veliler ile üniversite mezunu olan veliler arasında üniversite mezunu olan veliler lehine $p < ,05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, üniversite mezunu olan velilerin çocuğunun okuldaki eğitimini etkileyecek her türlü karar verme sürecinde lise mezunu olan velilerden daha fazla söz sahibi olduğu söylenebilir.

4. 7. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeylerinin Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar

Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin sahip oldukları çocuk sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığının sınanması amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmış ve sonuçlar Tablo 28'de verilmiştir.

Tablo 28. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Velilerin Sahip Oldukları Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Gruplar	n, x, ss değerleri			Anova Sonuçları						
	n	x	ss	V. Kaynağı	K. T.	S. D.	K. O.	F	p	
Ebeveynlik	1 çocuk	124	36,04	3,161	G. Arası	201,497	4	50,374		
	2 çocuk	335	35,29	3,557	G. içi	9534,319	735	12,972		
	3 çocuk	186	34,68	3,522	Toplam	9735,816	739		3,883	,004
	4 çocuk	51	34,16	4,438						
	5 ve daha fazla çocuk	44	34,80	4,316						
	Toplam	740	35,16	3,630						
İletişim Kurma	1 çocuk	124	36,88	3,907	G. Arası	691,219	4	172,805		
	2 çocuk	335	35,30	4,727	G. içi	15347,727	735	20,881		
	3 çocuk	186	34,98	4,311	Toplam	16038,946	739		8,276	,000
	4 çocuk	51	33,39	4,920						
	5 ve daha fazla çocuk	44	33,27	5,621						
	Toplam	740	35,23	4,659						
Gönüllü Olma	1 çocuk	124	12,60	3,407	G. Arası	118,448	4	29,612		
	2 çocuk	335	11,85	3,211	G. içi	7628,053	735	10,378		
	3 çocuk	186	11,59	3,091	Toplam	7746,501	739		2,853	,023
	4 çocuk	51	11,06	3,209						
	5 ve daha fazla çocuk	44	11,59	3,322						
	Toplam	740	11,84	3,238						

Evde Öğrenme	1 çocuk	124	32,40	3,223	G. Arası	1158,451	4	289,613	
	2 çocuk	335	30,89	3,785	G. içi	10368,158	735	14,106	
	3 çocuk	186	29,83	3,581	Toplam	11526,609	739		20,531 ,000
	4 çocuk	51	27,55	4,876					
	5 ve daha fazla çocuk	44	28,77	4,164					
	Toplam	740	30,52	3,949					
Karar Verme	1 çocuk	124	23,77	5,458	G. Arası	434,703	4	108,676	
	2 çocuk	335	22,42	5,497	G. içi	23318,285	735	31,726	
	3 çocuk	186	22,41	5,794	Toplam	23752,988	739		3,425 ,009
	4 çocuk	51	20,37	6,132					
	5 ve daha fazla çocuk	44	22,32	5,850					
	Toplam	740	22,50	5,669					
Toplumla İşbirliği Yapma	1 çocuk	124	11,27	2,589	G. Arası	126,468	4	31,617	
	2 çocuk	335	10,73	2,673	G. içi	5014,970	735	6,823	
	3 çocuk	186	10,53	2,509	Toplam	5141,438	739		4,634 ,001
	4 çocuk	51	9,53	2,420					
	5 ve daha fazla çocuk	44	10,18	2,839					
	Toplam	740	10,65	2,638					
Ölçek Toplam	1 çocuk	124	152,97	17,328	G. Arası	12988,771	4	3247,193	
	2 çocuk	335	146,48	18,652	G. içi	254165,028	735	345,803	
	3 çocuk	186	144,02	18,058	Toplam	267153,799	739		9,390 ,000
	4 çocuk	51	136,06	20,362					
	5 ve daha fazla çocuk	44	140,93	21,555					
	Toplam	740	145,90	19,013					

Tablo 28’de görüldüğü gibi, Veli Katılımı Ölçeği’nden alınan puanların sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=9,390$; $p<,001$). Bunun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlerine geçilmiştir.

Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($LF=1,307$; $p>,05$). Varyanslar homojen olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 29’da sunulmuştur.

Tablo 29. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Çocuksay(i)	Çocuksay(j)	xi-xj	Sh	p
1 çocuklu	2 çocuklu	6,487	1,955	,027
	3 çocuklu	8,946	2,156	,002
	4 çocuklu	16,909	3,093	,000
	5 ve daha fazla çocuklu	12,036	3,263	,009
2 çocuklu	1 çocuklu	-6,487	1,955	,027
	3 çocuklu	2,459	1,700	,719
	4 çocuklu	10,422	2,795	,008
	5 ve daha fazla çocuklu	5,549	2,982	,484
3 çocuklu	1 çocuklu	-8,946	2,156	,002
	2 çocuklu	-2,459	1,700	,719
	4 çocuklu	7,963	2,939	,120
	5 ve daha fazla çocuklu	3,090	3,117	,912
4 çocuklu	1 çocuklu	-16,909	3,093	,000
	2 çocuklu	-10,422	2,795	,008
	3 çocuklu	-7,963	2,939	,120
	5 ve daha fazla çocuklu	-4,873	3,826	,805
5 ve daha fazla çocuklu	1 çocuklu	-12,036	3,263	,009
	2 çocuklu	-5,549	2,982	,484
	3 çocuklu	-3,090	3,117	,912
	4 çocuklu	4,873	3,826	,805

Tablo 29’da görüldüğü gibi, Veli Katılımı Ölçeği’nden alınan puanların sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda söz konusu farklılığın 1 çocuklu veliler ile 2 çocuklu veliler arasında 1 çocuklu veliler lehine $p<,05$ düzeyinde; 1 çocuklu veliler ile 3 çocuklu veliler arasında 1 çocuklu veliler lehine $p<,01$ düzeyinde; 1 çocuklu veliler ile 4 çocuklu veliler arasında 1 çocuklu veliler lehine $p<,001$ düzeyinde; 1 çocuklu veliler ile 5 ve daha fazla çocuklu veliler arasında 1 çocuklu veliler lehine $p<,01$ düzeyinde; 2 çocuklu veliler ile 4 çocuklu veliler arasında 2 çocuklu veliler lehine $p<,01$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, tek çocuk sahibi olan velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyinin birden fazla çocuğa sahip olan velilerden daha yüksek olduğu söylenebilir.

4. 8. Velilerin Tercih Ettikleri Katılım Türlerinin Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar

Tercih edilen veli katılımı türleri incelendiğinde, 6 katılım türünde de grupların aldığı puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Ebeveynlik: $F=3,883$; $p<,01$; İletişim Kurma: $F=8,276$; $p<,001$; Gönüllü Olma: $F=2,853$; $p<,05$; Evde Öğrenme: $F=20,531$; $p<,001$; Karar Verme: $F=3,425$; $p>,05$; Toplumla İşbirliği Yapma: $F=4,634$; $p<,001$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı pot-hoc analizlerine geçilmiştir.

4. 8. 1. Ebeveynlik

Ebeveynlik alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmamıştır ($LF=4,297$; $P<,01$). Varyanslar homojen olmadığına kullanılarak Tamhane's T2 Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 30'da sunulmuştur.

Tablo 30. Ebeveynlik Katılım Türü Puanlarının Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Çocuksay(i)	Çocuksay(j)	xi-xj	Sh	p
1 çocuklu	2 çocuklu	,748	,344	,268
	3 çocuklu	1,358	,384	,005
	4 çocuklu	1,883	,683	,072
	5 ve daha fazla çocuklu	1,245	,710	,587
2 çocuklu	1 çocuklu	-,748	,344	,268
	3 çocuklu	,610	,323	,461
	4 çocuklu	1,136	,651	,594
	5 ve daha fazla çocuklu	,497	,679	,998
3 çocuklu	1 çocuklu	-1,358	,384	,005
	2 çocuklu	-,610	,323	,461
	4 çocuklu	,526	,673	,997
	5 ve daha fazla çocuklu	-,113	,700	1,000
4 çocuklu	1 çocuklu	-1,883	,683	,072
	2 çocuklu	-1,136	,651	,594
	3 çocuklu	-,526	,673	,997
	5 ve daha fazla çocuklu	-,639	,900	,999
5 ve daha fazla çocuklu	1 çocuklu	-1,245	,710	,587
	2 çocuklu	-,497	,679	,998
	3 çocuklu	,113	,700	1,000
	4 çocuklu	,639	,900	,999

Tablo 30'da görüldüğü gibi, Ebeveynlik katılım türü puanlarının sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi sonucunda söz konusu farklılığın 1 çocuk sahibi olan veliler ile 3 çocuk sahibi olan veliler arasında 1 çocuk sahibi olan veliler lehine $p < ,01$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, 1 çocuk sahibi olan velilerin 3 çocuk sahibi olan velilere göre çocuk yetiştirme ve ev ortamını çocuklarının eğitimine uygun bir şekilde düzenleme konusunda daha hassas oldukları söylenebilir.

4. 8. 2. İletişim Kurma

İletişim Kurma alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmamıştır ($LF=3,231$; $P < ,05$). Varyanslar homojen olmadığında

kullanılan Tamhane's T2 Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 31'de sunulmuştur.

Tablo 31. İletişim Kurma Katılım Türü Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Çocuksay(i)	Çocuksay(j)	xi-xj	Sh	p
1 çocuklu	2 çocuklu	1,584	,436	,003
	3 çocuklu	1,901	,472	,001
	4 çocuklu	3,487	,773	,000
	5 ve daha fazla çocuklu	3,606	,917	,002
2 çocuklu	1 çocuklu	-1,584	,436	,003
	3 çocuklu	,317	,408	,997
	4 çocuklu	1,903	,736	,113
	5 ve daha fazla çocuklu	2,023	,886	,236
3 çocuklu	1 çocuklu	-1,901	,472	,001
	2 çocuklu	-,317	,408	,997
	4 çocuklu	1,586	,758	,334
	5 ve daha fazla çocuklu	1,706	,904	,487
4 çocuklu	1 çocuklu	-3,487	,773	,000
	2 çocuklu	-1,903	,736	,113
	3 çocuklu	-1,586	,758	,334
	5 ve daha fazla çocuklu	,119	1,092	1,000
5 ve daha fazla çocuklu	1 çocuklu	-3,606	,917	,002
	2 çocuklu	-2,023	,886	,236
	3 çocuklu	-1,706	,904	,487
	4 çocuklu	-,119	1,092	1,000

Tablo 31'de görüldüğü gibi, İletişim Kurma katılım türü puanlarının sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi sonucunda söz konusu farklılığın 1 çocuk sahibi olan veliler ile 2 çocuk sahibi olan veliler arasında 1 çocuk sahibi veliler lehine $p<,01$ düzeyinde; 1 çocuk sahibi olan veliler ile 3 çocuk sahibi olan veliler arasında 1 çocuk sahibi olan veliler lehine $p<,01$ düzeyinde; 1 çocuk sahibi olan veliler ile 4 çocuk sahibi olan veliler arasında 1 çocuk sahibi olan veliler lehine $p<,001$ düzeyinde; 1 çocuk sahibi olan veliler ile 5 ve daha fazla sayıda çocuk sahibi olan veliler arasında 1 çocuk sahibi olan veliler lehine $p<,01$

düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, velilerin sahip olduğu çocuk sayısı arttıkça çocuklarının okulu ile kurdukları iletişimin azaldığı söylenebilir.

4. 8. 3. Gönüllü Olma

Gönüllü Olma alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmuştur ($LF=,823$; $P>,05$). Varyanslar homojen olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 32’de sunulmuştur.

Tablo 32. Gönüllü Olma Katılım Türü Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe T2 Testi Sonuçları

Çocuksay(i)	Çocuksay(j)	xi-xj	Sh	p
1 çocuklu	2 çocuklu	,751	,339	,297
	3 çocuklu	1,019	,373	,116
	4 çocuklu	1,546	,536	,082
	5 ve daha fazla çocuklu	1,014	,565	,523
2 çocuklu	1 çocuklu	-,751	,339	,297
	3 çocuklu	,268	,295	,935
	4 çocuklu	,795	,484	,610
	5 ve daha fazla çocuklu	,263	,517	,992
3 çocuklu	1 çocuklu	-1,019	,373	,116
	2 çocuklu	-,268	,295	,935
	4 çocuklu	,527	,509	,899
	5 ve daha fazla çocuklu	-,005	,540	1,000
4 çocuklu	1 çocuklu	-1,546	,536	,082
	2 çocuklu	-,795	,484	,610
	3 çocuklu	-,527	,509	,899
	5 ve daha fazla çocuklu	-,532	,663	,958
5 ve daha fazla çocuklu	1 çocuklu	-1,014	,565	,523
	2 çocuklu	-,263	,517	,992
	3 çocuklu	,005	,540	1,000
	4 çocuklu	,532	,663	,958

Tablo 32’de görüldüğü gibi, Gönüllü Olma katılım türü puanlarının sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4. 8. 4. Evde Öğrenme

Evde Öğrenme alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmamıştır ($LF=5,273; P<,001$). Varyanslar homojen olmadığında kullanılan Tamhane’s T2 Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 33’te sunulmuştur.

Tablo 33. Evde Öğrenme Katılım Türü Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Tamhane’s T2 Testi Sonuçları

Çocuksay(i)	Çocuksay(j)	xi-xj	Sh	p
1 çocuklu	2 çocuklu	1,511	,356	,000
	3 çocuklu	2,570	,391	,000
	4 çocuklu	4,854	,742	,000
	5 ve daha fazla çocuklu	3,630	,691	,000
2 çocuklu	1 çocuklu	-1,511	,356	,000
	3 çocuklu	1,059	,334	,016
	4 çocuklu	3,344	,713	,000
	5 ve daha fazla çocuklu	2,120	,661	,023
3 çocuklu	1 çocuklu	-2,570	,391	,000
	2 çocuklu	-1,059	,334	,016
	4 çocuklu	2,284	,731	,026
	5 ve daha fazla çocuklu	1,061	,680	,735
4 çocuklu	1 çocuklu	-4,854	,742	,000
	2 çocuklu	-3,344	,713	,000
	3 çocuklu	-2,284	,731	,026
	5 ve daha fazla çocuklu	-1,224	,928	,879
5 ve daha fazla çocuklu	1 çocuklu	-3,630	,691	,000
	2 çocuklu	-2,120	,661	,023
	3 çocuklu	-1,061	,680	,735
	4 çocuklu	1,224	,928	,879

Tablo 33'te görüldüğü gibi, Evde Öğrenme katılım türü puanlarının sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Testi sonucunda söz konusu farklılığın 1 çocuk sahibi olan veliler ile 2, 3, 4, 5 ve daha fazla çocuk sahibi olan veliler arasında 1 çocuk sahibi olan veliler lehine $p<,001$ düzeyinde; 2 çocuk sahibi olan veliler ile 3 çocuk sahibi olan veliler arasında 2 çocuk sahibi olan veliler lehine $p<,05$ düzeyinde; 2 çocuk sahibi olan veliler ile 4 çocuk sahibi olan veliler arasında 2 çocuk sahibi olan veliler lehine $p<,001$ düzeyinde; 2 çocuk sahibi veliler ile 5 ve daha fazla sayıda çocuğa sahip olan veliler arasında 2 çocuk sahibi olan veliler lehine $p<,05$ düzeyinde; 3 çocuk sahibi olan veliler ile 4 çocuk sahibi olan veliler arasında 3 çocuk sahibi olan veliler lehine $p<,05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, velilerin sahip olduğu çocuk sayısı arttıkça çocuklarının eğitimine evde destek verme oranlarının azaldığı söylenebilir.

4. 8. 5. Karar Verme

Karar Verme alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmuştur ($LF=,627$; $P>,05$). Varyanslar homojen olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 34'te sunulmuştur.

Tablo 34. Karar Verme Katılım Türü Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Çocuksay(i)	Çocuksay(j)	xi-xj	Sh	p
1 çocuklu	2 çocuklu	1,345	,592	,272
	3 çocuklu	1,358	,653	,365
	4 çocuklu	3,394	,937	,011
	5 ve daha fazla çocuklu	1,448	,988	,709
2 çocuklu	1 çocuklu	-1,345	,592	,272
	3 çocuklu	,012	,515	1,000
	4 çocuklu	2,048	,847	,212
	5 ve daha fazla çocuklu	,103	,903	1,000
3 çocuklu	1 çocuklu	-1,358	,653	,365
	2 çocuklu	-,012	,515	1,000
	4 çocuklu	2,036	,890	,266
	5 ve daha fazla çocuklu	,090	,944	1,000
4 çocuklu	1 çocuklu	-3,394	,937	,011
	2 çocuklu	-2,048	,847	,212
	3 çocuklu	-2,036	,890	,266
	5 ve daha fazla çocuklu	-1,946	1,159	,589
5 ve daha fazla çocuklu	1 çocuklu	-1,448	,988	,709
	2 çocuklu	-,103	,903	1,000
	3 çocuklu	-,090	,944	1,000
	4 çocuklu	1,946	1,159	,589

Tablo 34'te görüldüğü gibi, Karar Verme katılım türü puanlarının sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda söz konusu farklılığın 1 çocuk sahibi olan veliler ile 4 çocuk sahibi olan veliler arasında 1 çocuk sahibi olan veliler lehine $p < ,05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, 1 çocuk sahibi olan velilerin 4 çocuk sahibi olan velilere göre çocuğunun okuldaki eğitimini etkileyecek her türlü karar verme sürecinde daha fazla söz sahibi olduğu söylenebilir.

4. 8. 6. Toplumla İşbirliği Yapma

Toplumla İşbirliği Yapma alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmuştur ($LF=,439$; $P>,05$). Varyanslar homojen

olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 35. Toplumla İşbirliği Yapma Katılım Türü Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Çocuksay(i)	Çocuksay(j)	xi-xj	Sh	p
1 çocuklu	2 çocuklu	,549	,275	,407
	3 çocuklu	,742	,303	,200
	4 çocuklu	1,745	,435	,003
	5 ve daha fazla çocuklu	1,092	,458	,226
2 çocuklu	1 çocuklu	-,549	,275	,407
	3 çocuklu	,193	,239	,957
	4 çocuklu	1,196	,393	,056
	5 ve daha fazla çocuklu	,544	,419	,794
3 çocuklu	1 çocuklu	-,742	,303	,200
	2 çocuklu	-,193	,239	,957
	4 çocuklu	1,003	,413	,208
	5 ve daha fazla çocuklu	,350	,438	,958
4 çocuklu	1 çocuklu	-1,745	,435	,003
	2 çocuklu	-1,196	,393	,056
	3 çocuklu	-1,003	,413	,208
	5 ve daha fazla çocuklu	-,652	,537	,831
5 ve daha fazla çocuklu	1 çocuklu	-1,092	,458	,226
	2 çocuklu	-,544	,419	,794
	3 çocuklu	-,350	,438	,958
	4 çocuklu	,652	,537	,831

Tablo 35'te görüldüğü gibi, Toplumla İşbirliği Yapma katılım türü puanlarının sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda söz konusu farklılığın 1 çocuk sahibi olan veliler ile 4 çocuk sahibi olan veliler arasında 1 çocuk sahibi olan veliler lehine $p < ,01$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, 1 çocuk sahibi olan velilerin 4 çocuk sahibi olan velilere göre çocuklarına ve kendilerine faydalı olabilecek program, hizmet ve kaynaklar hakkında daha fazla bilgi aldıkları ve bunlara ulaştıkları söylenebilir.

4. 9. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri ile Sahip oldukları Çocuk Sayısı Arasındaki İlişkiye Ait Bulgu ve Yorumlar

Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ile sahip oldukları çocuk sayısı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanlar ile Velilerin Sahip Oldukları Çocuk Sayısı Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	n	r	p
Çocuk Sayısı	740	-,177	,000
Veli Katılımı Puanı			

Tablo 36’da görüldüğü gibi, Veli Katılımı Ölçeği’nden alınan puanlar ile sahip olunan çocuk sayısı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak negatif yönde ve çok zayıf anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=-,177$; $p<,001$). Buna göre, velilerin sahip olduğu çocuk sayısı arttıkça çocuklarının eğitimine katılım düzeyinin azaldığı söylenebilir.

4. 10. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeylerinin Yaş Özelliklerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar

Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin yaş özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının sınanması amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmış ve sonuçlar Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Gruplar	n, x, ss değerleri			Anova Sonuçları					
		n	x	ss	V. Kaynağı	K. T.	S. D.	K. O.	F	p
Ebeveynlik	18-30	80	36,04	3,422	G. Arası	97,967	4	24,492		
	31-35	200	35,20	3,582	G. içi	9637,849	735	13,113		
	36-40	269	35,07	3,784	Toplam	9735,816	739		1,868	,114
	41-45	120	34,63	3,644						
	46 ve üzeri	71	35,25	3,255						
	Toplam	740	35,16	3,630						
İletişim Kurma	18-30	80	36,24	4,300	G. Arası	224,111	4	56,028		
	31-35	200	35,50	4,654	G. içi	15814,835	735	21,517		
	36-40	269	35,31	4,717	Toplam	16038,946	739		2,604	,035
	41-45	120	34,35	4,736						
	46 ve üzeri	71	34,54	4,491						
	Toplam	740	35,23	4,659						
Gönüllü Olma	18-30	80	12,80	3,066	G. Arası	124,966	4	31,242		
	31-35	200	12,02	3,291	G. içi	7621,535	735	10,369		
	36-40	269	11,72	3,159	Toplam	7746,501	739		3,013	,018
	41-45	120	11,59	3,465						
	46 ve üzeri	71	11,15	2,974						
	Toplam	740	11,84	3,238						
Evde Öğrenme	18-30	80	32,19	2,994	G. Arası	337,593	4	84,398		
	31-35	200	30,83	3,947	G. içi	11189,017	735	15,223		
	36-40	269	30,25	4,047	Toplam	11526,609	739		5,544	,000
	41-45	120	29,93	4,007						
	46 ve üzeri	71	29,83	3,932						
	Toplam	740	30,52	3,949						
Karar Verme	18-30	80	23,63	5,849	G. Arası	135,024	4	33,756		
	31-35	200	22,42	5,664	G. içi	23617,964	735	32,133		
	36-40	269	22,38	5,543	Toplam	23752,988	739		1,050	,380
	41-45	120	22,03	5,805						
	46 ve üzeri	71	22,68	5,717						
	Toplam	740	22,50	5,669						

Toplumla İşbirliği Yapma	18-30	80	11,14	2,633	G. Arası	68,257	4	17,064		
	31-35	200	10,52	2,758	G. içi	5073,181	735	6,902		
	36-40	269	10,83	2,498	Toplam	5141,438	739		2,472	,043
	41-45	120	10,59	2,665						
	46 ve üzeri	71	9,93	2,658						
	Toplam	740	10,65	2,638						
Ölçek Toplam	18-30	80	152,03	17,870	G. Arası	4477,464	4	1119,366		
	31-35	200	146,49	19,152	G. içi	262676,335	735	357,383		
	36-40	269	145,55	18,994	Toplam	267153,799	739		3,132	,014
	41-45	120	143,13	19,827						
	46 ve üzeri	71	143,38	17,315						
	Toplam	740	145,90	19,013						

Tablo 37’de görüldüğü gibi, Veli Katılımı Ölçeği’nden alınan puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,132$; $p<,05$). Bunun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlerine geçilmiştir.

Hangi post-hoc tekniğın kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($LF=,509$; $p>,05$). Varyanslar homojen olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 38’de sunulmuştur.

Tablo 38. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Yaş(i)	Yaş(j)	xi-xj	Sh	p
18-30	31-35	5,540	2,501	,298
	36-40	6,475	2,407	,125
	41-45	8,900	2,729	,032
	46 ve üzeri	8,645	3,082	,098
31-35	18-30	-5,540	2,501	,298
	36-40	,935	1,765	,991
	41-45	3,360	2,183	,668
	46 ve üzeri	3,105	2,612	,842
36-40	18-30	-6,475	2,407	,125
	31-35	-,935	1,765	,991
	41-45	2,425	2,075	,850
	46 ve üzeri	2,170	2,522	,946
41-45	18-30	-8,900	2,729	,032
	31-35	-3,360	2,183	,668
	36-40	-2,425	2,075	,850
	46 ve üzeri	-,255	2,831	1,000
46 ve üzeri	18-30	-8,645	3,082	,098
	31-35	-3,105	2,612	,842
	36-40	-2,170	2,522	,946
	41-45	,255	2,831	1,000

Tablo 38’de görüldüğü gibi, Veli Katılımı Ölçeği’nden alınan puanların yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda söz konusu farklılığın 18-30 yaş arasındaki veliler ile 41-45 yaş arasındaki veliler arasında 18-30 yaş arasındaki veliler lehine $p<,05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, 18-30 yaşlarındaki genç velilerin çocuklarının eğitimine 41-45 yaşlarındaki orta yaşlı velilere göre daha fazla katıldıkları söylenebilir.

4. 11. Velilerin Tercih Ettikleri Katılım Türlerinin Yaş Özelliklerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar

Tercih edilen veli katılımı türleri incelendiğinde, 4 katılım türünde grupların aldığı puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (İletişim Kurma: $F=2,604$; $p<,05$; Gönüllü Olma: $F=3,013$; $p<,05$; Evde Öğrenme: $F=5,544$; $p<,001$; Toplumla İşbirliği

Yapma: $F=2,472$; $p<,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı pot-hoc analizlerine geçilmiştir.

4. 11. 1. İletişim Kurma

İletişim Kurma alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmuştur ($LF=,602$; $P>,05$). Varyanslar homojen olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 39’da sunulmuştur.

Tablo 39. İletişim Kurma Katılım Türü Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Yaş(i)	Yaş(j)	xi-xj	Sh	p
18-30	31-35	,743	,614	,833
	36-40	,929	,591	,650
	41-45	1,888	,670	,095
	46 ve üzeri	1,702	,756	,282
31-35	18-30	-,743	,614	,833
	36-40	,186	,433	,996
	41-45	1,145	,536	,335
	46 ve üzeri	,960	,641	,691
36-40	18-30	-,929	,591	,650
	31-35	-,186	,433	,996
	41-45	,959	,509	,472
	46 ve üzeri	,773	,619	,816
41-45	18-30	-1,888	,670	,095
	31-35	-1,145	,536	,335
	36-40	-,959	,509	,472
	46 ve üzeri	-,185	,695	,999
46 ve üzeri	18-30	-1,702	,756	,282
	31-35	-,960	,641	,691
	36-40	-,773	,619	,816
	41-45	,185	,695	,999

Tablo 39’da görüldüğü gibi, İletişim Kurma katılım türünden alınan puanların yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4. 11. 2. Gönüllü Olma

Gönüllü Olma alt boyutu için hangi post-hoc tekniğın kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmuştur ($LF=,685$; $P>,05$). Varyanslar homojen olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 40'ta sunulmuştur.

Tablo 40. Gönüllü Olma Katılım Türü Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Yaş(i)	Yaş(j)	xi-xj	Sh	p
18-30	31-35	,780	,426	,501
	36-40	1,083	,410	,139
	41-45	1,208	,465	,150
	46 ve üzeri	1,645	,525	,045
31-35	18-30	-,780	,426	,501
	36-40	,303	,301	,908
	41-45	,428	,372	,857
	46 ve üzeri	,865	,445	,437
36-40	18-30	-1,083	,410	,139
	31-35	-,303	,301	,908
	41-45	,126	,353	,998
	46 ve üzeri	,563	,430	,788
41-45	18-30	-1,208	,465	,150
	31-35	-,428	,372	,857
	36-40	-,126	,353	,998
	46 ve üzeri	,437	,482	,936
46 ve üzeri	18-30	-1,645	,525	,045
	31-35	-,865	,445	,437
	36-40	-,563	,430	,788
	41-45	-,437	,482	,936

Tablo 40'ta görüldüğü gibi, Gönüllü Olma katılım türünden alınan puanların yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda söz konusu farklılığın 18-30 yaşları arasındaki veliler ile 46 ve üzeri yaştaki veliler arasında 18-30 yaşları arasındaki veliler lehine $p<,05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, genç velilerin yaşlı velilere göre çocuğunun eğitimi ile ilgili okul içi ve dışı çalışmalara katılmaya daha fazla gönüllü olduğu söylenebilir.

4. 11. 3. Evde Öğrenme

Evde Öğrenme alt boyutu için hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmuştur ($LF=1,909$; $P>,05$). Varyanslar homojen olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 41’de sunulmuştur.

Tablo 41. Evde Öğrenme Katılım Türü Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Yaş(i)	Yaş(j)	xi-xj	Sh	p
18-30	31-35	1,358	,516	,142
	36-40	1,938	,497	,005
	41-45	2,263	,563	,003
	46 ve üzeri	2,357	,636	,009
31-35	18-30	-1,358	,516	,142
	36-40	,581	,364	,637
	41-45	,905	,451	,402
	46 ve üzeri	,999	,539	,488
36-40	18-30	-1,938	,497	,005
	31-35	-,581	,364	,637
	41-45	,324	,428	,966
	46 ve üzeri	,418	,521	,958
41-45	18-30	-2,263	,563	,003
	31-35	-,905	,451	,402
	36-40	-,324	,428	,966
	46 ve üzeri	,094	,584	1,000
46 ve üzeri	18-30	-2,357	,636	,009
	31-35	-,999	,539	,488
	36-40	-,418	,521	,958
	41-45	-,094	,584	1,000

Tablo 41’de görüldüğü gibi, Evde Öğrenme katılım türünden alınan puanların yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda söz konusu farklılığın 18-30 yaşları arasındaki veliler ile 36-40 yaşları arasındaki veliler arasında 18-30 yaşları arasındaki veliler lehine $p<,01$ düzeyinde; 18-30 yaşları arasındaki veliler ile 41-45 yaşları arasındaki veliler arasında 18-30 yaşları arasındaki veliler lehine $p<,01$ düzeyinde; 18-30 yaşları arasındaki veliler ile 46

ve üzeri yaşlardaki veliler arasında 18-30 yaşları arasındaki veliler lehine $p < ,01$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre, 18-30 yaşları arasındaki velilerin 36 ve üzeri yaşlardaki velilere göre ev ortamını çocuklarının eğitimini destekleyecek şekilde düzenledikleri ve çocuklarının derslerine daha fazla yardım ettikleri söylenebilir.

4. 11. 4. Toplumla İşbirliği Yapma

Toplumla İşbirliği Yapma alt boyutu için hangi post-hoc tekniğinin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda varyanslar homojen bulunmuştur ($LF = ,973$; $P > ,05$). Varyanslar homojen olduğunda kullanılan Scheffe Testi tercih edilmiş ve karşılaştırma sonuçları Tablo 42’de sunulmuştur.

Tablo 42. Toplumla İşbirliği Yapma Katılım Türü Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Yaş(i)	Yaş(j)	xi-xj	Sh	p
18-30	31-35	,618	,348	,532
	36-40	,309	,335	,931
	41-45	,546	,379	,723
	46 ve üzeri	1,208	,428	,095
31-35	18-30	-,618	,348	,532
	36-40	-,309	,245	,811
	41-45	-,072	,303	1,000
36-40	46 ve üzeri	,590	,363	,619
	18-30	-,309	,335	,931
	31-35	,309	,245	,811
	41-45	,237	,288	,954
41-45	46 ve üzeri	,899	,351	,161
	18-30	-,546	,379	,723
	31-35	,072	,303	1,000
	36-40	-,237	,288	,954
46 ve üzeri	46 ve üzeri	,662	,393	,586
	18-30	-1,208	,428	,095
	31-35	-,590	,363	,619
	36-40	-,899	,351	,161
	41-45	-,662	,393	,586

Tablo 42’de görüldüğü gibi, Toplumla İşbirliği Yapma katılım türünden alınan puanların yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe Testi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4. 12. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri ile Yaşları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgu ve Yorumlar

Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ile yaşları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 43’te verilmiştir.

Tablo 43. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanlar ile Velilerin Yaşı Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	n	r	p
Yaş	740	-,115	,002
Veli Katılımı Puanı			

Tablo 43’te görüldüğü gibi, Veli Katılımı Ölçeği’nden alınan puanlar ile yaş arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak negatif yönde ve çok zayıf anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=-,115$; $p<,01$). Buna göre, genç velilerin yaşlı velilere göre çocuklarının eğitimine daha fazla katıldığı söylenebilir.

4. 13. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri ve Tercih Ettikleri Katılım Türlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Bulgu ve Yorumlar

Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının sınanması amacıyla Bağımsız Gruplar t Testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 44’te verilmiştir.

Tablo 44. Veli Katılımı Ölçeğinden Alınan Puanların Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sh	t	sd	p
Ebeveynlik	Kadın	580	35,43	3,419	,142	3,927	738	,000
	Erkek	160	34,17	4,171	,330			
İletişim Kurma	Kadın	580	35,55	4,489	,186	3,628	738	,000
	Erkek	160	34,06	5,072	,401			
Gönüllü Olma	Kadın	580	12,02	3,199	,133	2,874	738	,004
	Erkek	160	11,19	3,305	,261			
Evde Öğrenme	Kadın	580	30,87	3,758	,156	4,575	738	,000
	Erkek	160	29,28	4,367	,345			
Karar Verme	Kadın	580	22,67	5,529	,230	1,630	738	,104
	Erkek	160	21,85	6,127	,484			
Toplumla İşbirliği Yapma	Kadın	580	10,73	2,604	,108	1,581	738	,114
	Erkek	160	10,36	2,744	,217			
Ölçek Toplam	Kadın	580	147,28	18,130	,753	3,787	738	,000
	Erkek	160	140,91	21,241	1,679			

Tablo 44'te görüldüğü gibi, Veli Katılımı Ölçeği'nden alınan puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Bağımsız Grup t Testi sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3,787$; $p<,001$). Buna göre; annelerin, çocuklarının eğitimine babalara oranla daha fazla katıldığı söylenebilir.

Tercih edilen veli katılımı türü incelendiğinde ise, kadın ve erkekler arasında Ebeveynlik ($t=3,927$; $p<,001$), İletişim Kurma ($t=3,628$; $p<,001$), Gönüllü Olma ($t=2,874$; $p<,01$), Evde Öğrenme ($t=4,575$; $p<,001$) katılım türlerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre; annelerin çocuk yetiştirme, okul ile iletişim kurma, okul içi ve dışı çalışmalara gönüllü olarak katılma ve çocuğunun eğitimine evde destek verme konularında babalara göre daha aktif oldukları söylenebilir.

4. 14. Velilerin Çocuklarının Eğitimine Katılımını Engelleyen Başlıca Faktörlere Ait Bulgu ve Yorumlar

Velilerden önem sırasına koymaları istenen, velilerin çocuklarının eğitimine katılımını engelleyen faktörler tablo 45'te verilmiştir.

Tablo 45. Veli Katılımını Engelleyen Faktörlerin Yüzde ve Frekans Dağılımları

Katılımı Engelleyen Faktörler	f	%
Vakit azlığı	524	70,8
İlgilenilmesi gereken diğer çocukların olması	473	63,9
Okulda çocukla ilgili hep olumsuz şeyler söylenmesi	443	59,8
Okulun veli katılımını desteklememesi	442	59,7
Ekonomik yetersizlikler	426	57,5
Okula ulaşımın zorluğu	421	56,8

Yukarıdaki faktörlerin dışında araştırmaya katılan velilerin yazılı olarak belirttiği veli katılımını engelleyen faktörler ise şunlardır:

1. Veli toplantıları sırasında uzun kuyruklar oluşması ve karmaşa yaşanması
2. Okul idaresi, öğretmenler ve veliler arasında iletişim yetersizliğinden kaynaklanan bilgi eksikliğinin olması
3. Okul idaresinin ve öğretmenlerin velileri küçük görmesi ve velilerden gelen fikir ve teklifleri göz ardı etmesi
4. Öğretmenlerin velilere karşı sabırlı ve anlayışlı olmaması ve olumsuz bir tutum takınması
5. Okulun çeşitli faaliyetler için velileri okula davet etmemesi
6. Okulda öğrenciler arasında ayırım yapılması
7. Okulun velilerden sürekli para istemesi
8. Velilerin okul ve çevre ile fikir ayrılıkları yaşamaması
9. Velilerin yoğun bir iş temposuna sahip olması
10. Velilerin bazı sağlık sorunlarına sahip olması
11. Velilerin aşırı yorgunluk ve gündelik stres yaşamaması
12. Velilerin sosyal bir kişi olmaları ve çok misafir ağırlamaları
13. Velilerin evde bakıma muhtaç olan büyüklerinin veya hastalarının bulunması
14. Çocuğun okul dışında çeşitli kurs ve etkinliklere gitmesi sebebiyle velilerin hepsinin takibini yapmakta zorlanması
15. Velilerin düşüncelerinin okul ve öğretmenler tarafından beğenilmeyeceği korkusu yaşamaması
16. Velilerin, çocuğun eğitimine katılmanın gereksiz olduğunu düşünmesi
17. Velilerin, çocuğun büyüdüğü ve bireyselleştiği için kendi haline bırakılması gerektiğini düşünmesi
18. Velilerin kendi kişisel gelişimine vakit ayırma ihtiyacı duyması

19. Çocuğun aşıırı ilgi ve takipten hoşlanmaması

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümünde, araştırmadan elde edilen bulgulara göre varılan sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

5. 1. Sonuç

5. 1. 1. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ile ilgili sonuçlar

Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda, velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen bu sonuç velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin düşük olduğunu gösteren araştırmalardan farklılık göstermektedir. Mapp (2003) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre velilerin çocuklarının eğitimine katılım oranı düşüktür.

5. 1. 2. Velilerin tercih ettikleri katılım türleri ile ilgili sonuçlar

Yapılan analiz sonuçlarına göre, velilerin en sık kullandığı katılım türlerinin Ebeveynlik, İletişim Kurma ve Evde Öğrenme olduğu bulunmuştur. Bununla beraber; Gönüllü Olma, Karar Verme ve Toplumla İşbirliği Yapma katılım türleri daha az tercih edilmektedir. Grolnick ve Slowiaczek (1994) tarafından veli katılımının davranışsal boyutu olarak değerlendirilen, evdeki ve okuldaki gönüllü çalışmalar (Ebeveynlik, İletişim Kurma, Gönüllü Olma) ve ödevlere yardım etme (Evde Öğrenme) etkinliklerinin ön planda olduğu görülmektedir. Karar Verme sürecine katılma ve Toplumla İşbirliği Yapma gibi etkinlikler ise veliler tarafından uygulamaya geçirilememektedir. Bunun nedeni olarak, velilerin eğitime katılımı veli toplantılarına katılmak gibi daha geleneksel etkinliklerle sınırlı görmesi ve velilerin karar verme sürecine katılmak istemesine rağmen okulların bunu desteklememesi gösterilebilir.

5. 1. 3. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin çocuklarının gittiği okul türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığı ile ilgili sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre, velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin çocuklarının gittiği okul türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla

yapılan analiz sonucunda çocukları özel okula giden veliler ile devlet okuluna giden veliler arasında veli katılımı düzeyi açısından bir farklılık bulunmamıştır. Çocukları özel okula giden velilerin de devlet okuluna giden velilerin de çocuklarının eğitimine katılımı yüksektir. İncelenen araştırmalar arasında öğrencilerin gittiği okul türü ile veli katılımı arasında bir fark olup olmadığına dair bulgulara ulaşılamamıştır. Okul türü ile ilgili olarak, Sliwka ve Istance (2006) özel okullardaki okul-aile birliklerine üye olan veli sayısının devlet okullarındaki okul-aile birliklerine üye olan veli sayısından fazla olmasına rağmen devlet okullarındaki üyelerin özel okullardaki üyelerden daha aktif olduğunu belirtmiştir.

5. 1. 4. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin çocuklarının sınıf seviyelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ile ilgili sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre, velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ile çocuklarının sınıf seviyeleri arasında bir farklılık olup olmadığını bulmak amacıyla yapılan analiz sonucuna göre, çocukların sınıf seviyesi arttıkça velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyi azalmaktadır. 1-3. sınıflar veli katılımının en yüksek olduğu seviyelerdir. Çocuğu 6-8. sınıflara devam eden velilerin katılımı ise en düşüktür. Bunun nedeni olarak, öğrencilerin sınıf seviyesinin yükselmesi ile kendilerine olan güvenlerinin artması, daha otonom bir yapıya sahip olmaları, okul ile ilgili sorumluluklarının farkına varıp bunları üstlenmeleri gösterilebilir.

Araştırmadan elde edilen bu sonuç, konu ile ilgili yapılan bazı araştırmalarla uyumludur. Caplan ve diğerleri (1997), Eccles ve Harold (1996), Lee (1994) ve Simon (2000) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre sınıf seviyesi yükseldikçe veli katılımında azalma görülmektedir. İlkokuldan ortaokula, ortaokuldan liseye doğru velilerin çocuklarının eğitimine katılım oranı azalmaktadır.

Diğer taraftan, öğrencilerin sınıf seviyesinin artması ile veli katılımının azaldığını gösteren bu sonuç, Kotaman (2008) tarafından yapılan araştırma sonuçlarından farklılık göstermektedir. Kotaman (2008), veli katılımının çocuğun devam ettiği eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını belirtmiştir.

5. 1. 5. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin eğitim seviyelerine göre farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre, üniversite mezunu olan veliler çocuklarının eğitimine ilköğretim mezunu olan velilere göre daha fazla katılmaktadır. Bunun nedeni olarak, üniversite mezunu olan velilerin eğitim konusunda daha bilinçli olması ve çocuğunun da kendisi gibi yüksek öğrenim görmesini arzu etmesi gösterilebilir.

Araştırmanın bu sonucu, Kotaman'ın (2008) araştırma sonuçları ile uyumlu değildir. Kotaman (2008), velilerin eğitim seviyesi arttıkça çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin arttığını ifade etmiştir. Bu araştırmada ise, en yüksek eğitimi almış olan yüksek lisans ve doktora mezunu velilerin Veli Katılımı Ölçeği'nden aldığı puanın ilköğretim, lise, yüksek okul ve üniversite mezunu olan velilerin Veli Katılımı Ölçeği'nden aldığı puanlardan daha düşük olduğu görülmüştür.

5. 1. 6. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ve sahip oldukları çocuk sayısı ile ilgili sonuçlar

Yapılan analiz sonuçlarına göre, bir çocuğa sahip olan velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyi birden fazla çocuğa sahip olan velilerden daha yüksektir. Velilerin sahip olduğu çocuk sayısı arttıkça çocuklarının eğitimine katılım düzeyi azalmaktadır. Bunun sebebi olarak, çok çocuklu velilerin zaman, dikkat ve ilgilerini her bir çocuğa ayrı ayrı ayırmak zorunda olması ve her bir çocuğun bundan kısıtlı ölçüde yararlanabilmesi gösterilebilir.

Williams ve diğerleri (2002)'nin araştırma sonuçları da bunu destekler niteliktedir. Williams ve diğerleri (2002), velilerin çocuklarının eğitimine katılımını engelleyen önemli üç faktörden biri olarak, sahip olunan diğer çocukların bakımı ve çocuk bakımının zorluklarını göstermiştir.

5. 1. 7. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri ve yaş özellikleri ile ilgili sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre, 18-30 yaşlarındaki veliler çocuklarının eğitimine 41-45 yaşlarındaki velilere göre daha fazla katılmaktadır. Buna göre, genç velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyi orta yaşlı velilerden daha yüksektir. Bunun sebebi olarak, genç

velilerin yaşlı velilere göre daha az sayıda çocuk sahibi olmaları ve çocuklarının eğitimine daha fazla zaman ayırabilmeleri gösterilebilir.

5. 1. 8. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin velilerin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ile ilgili sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre, anneler çocuklarının eğitimine babalara oranla daha fazla katılmaktadır. Bunun sebebi olarak, babaların yoğun çalışma saatleri ve annelerin çocuğun eğitimi ile ilgilenme sorumluluğunu üstlenmesi gösterilebilir.

Bu sonuç, veli katılımı düzeyi ile cinsiyet arasında bir fark olmadığını belirten Hoover-Dempsey, Bassler ve Brissie (1992) tarafından yapılan araştırma sonuçlarından farklılık göstermektedir. Diğer taraftan, annelerin çocuklarının eğitimine babalardan daha fazla katıldığını belirten Sliwka ve Istance (2006) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile uyumluluk göstermektedir.

5. 1. 9. Velilerin tercih ettikleri katılım türlerinin özellikleri ile ilgili sonuçlar

Altı tür veli katılımının çocukların gittiği okul türü ve sınıf seviyesi; velilerin eğitim seviyesi, sahip olduğu çocuk sayısı, yaşı ve cinsiyeti ile ilgili sonuçları aşağıdaki gibidir.

5. 1. 9. 1. Ebeveynlik

Çocukları 1-3. sınıfa devam eden veliler, çocukları 6-8. sınıfa devam eden velilere göre; 1 çocuk sahibi olan veliler, 3 çocuk sahibi olan velilere göre; anneler, babalara göre çocuk yetiştirme ve ev ortamlarını çocuklarına uygun hale getirme konusunda daha etkindir.

5. 1. 9. 2. İletişim Kurma

Çocukları özel okula devam eden veliler, çocukları devlet okuluna devam eden velilere göre; çocuklarının sınıf seviyesi düşük olan veliler, çocuklarının sınıf seviyesi yüksek olan velilere göre; yüksek okul ve üniversite mezunu olan veliler, ilköğretim ve yüksek lisans/doktora mezunu velilere göre; bir çocuğa sahip olan veliler, birden fazla çocuğa sahip olan velilere göre; anneler, babalara göre çocuklarının okulu ile iletişim kurma konusunda daha etkindir.

5. 1. 9. 3. Gönüllü Olma

Çocuğunun sınıf seviyesi düşük olan veliler çocuğunun sınıf seviyesi yüksek olan velilere göre; yüksek okul ve üniversite mezunu veliler yüksek lisans ve doktora mezunu velilere göre; 18-30 yaşları arasındaki veliler 46 ve üzeri yaşlardaki velilere göre; anneler babalara göre çocuklarının eğitimi ile ilgili okul içi ve okul dışı etkinliklere katılmaya daha fazla gönüllüdür.

5. 1. 9. 4. Evde Öğrenme

Çocuğunun sınıf seviyesi düşük olan veliler, çocuğunun sınıf seviyesi yüksek olan velilere göre; üniversite mezunu olan veliler, ilköğretim mezunu olan velilere göre; çocuk sayısı bir olan veliler, çocuk sayısı birden fazla olan velilere göre; 18-30 yaşları arasındaki veliler, 36 ve üzeri yaşlardaki velilere göre; anneler, babalara göre çocuklarının eğitimi destekleyecek ev ortamını hazırlama ve çocuklarının derslerine yardımcı olma konusunda daha etkindir.

5. 1. 9. 5. Karar Verme

Çocuğunun sınıf seviyesi düşük olan veliler, çocuğunun sınıf seviyesi yüksek olan velilere göre; üniversite mezunu olan veliler, lise mezunu olan velilere göre; çocuk sayısı bir olan veliler, çocuk sayısı dört olan velilere göre çocuğunun okuldaki eğitimini etkileyecek her türlü karar verme sürecinde söz sahibi olma konusunda daha etkindir.

5. 1. 9. 6. Toplumla İşbirliği Yapma

Çocuğunun sınıf seviyesi düşük olan veliler, çocuğunun sınıf seviyesi yüksek olan velilere göre; çocuk sayısı bir olan veliler, çocuk sayısı dört olan velilere göre çocuklarına ve kendilerine faydalı olabilecek program, hizmet ve kaynaklar hakkında bilgi alma ve bunlara ulaşma konusunda daha etkindir.

5. 1. 10. Velilerin çocuklarının eğitimine katılımını engelleyen faktörler ile ilgili sonuçlar

Veli katılımını engelleyen en önemli faktörler sırasıyla vakit azlığı, ekonomik yetersizlikler, ilgilenilmesi gereken diğer çocukların olması, okulda çocukla ilgili hep olumsuz şeyler söylenmesi, okula ulaşımın zorluğu ve okulun veli katılımını

desteklememesidir. Velilerin ayrıca belirttiği veli katılımını engelleyen faktörlerden bazıları ise şunlardır:

- okul idaresi, öğretmenler ve veliler arasında iletişim yetersizliğinden kaynaklanan bilgi eksikliğinin olması
- okul idaresinin ve öğretmenlerin velileri küçük görmesi ve velilerden gelen fikirleri göz ardı etmesi
- okulun velilerden sürekli para istemesi
- velilerin düşüncelerinin okul ve öğretmenler tarafından beğenilmeyeceği korkusu yaşamaması
- evde bakıma muhtaç büyüklerin veya hastaların bulunması
- velilerin bazı sağlık sorunlarına sahip olması
- okulun çeşitli faaliyetler için velileri okula davet etmemesi
- velilerin yoğun bir iş temposuna sahip olması

Araştırmaya katılan velilerin belirttiği veli katılımını engelleyen faktörler alan yazında sıkça ifade edilen faktörlerle benzerlik göstermektedir. Bazı veliler, öğretmenler ve idareciler tarafından yargılanma korkusu yüzünden okul ile işbirliği yapmaktan kaçınır, sadece çocukları ile ilgili bir problem olduğunda arandığını düşünür, aile büyüklerinin bakımını üstlenme gibi zaman alıcı sorumluluklara sahip olabilir (Diffily, 2004). Okulda yapılan veli toplantıları gibi etkinliklerin zamanlaması çalışan velilerin okula gelmesi için uygun olmayabilir (Çalık, 2007; Eccles ve Harold, 1993; Finders ve Lewis, 1994; Tutkun ve Köksal, 2002; Yıldırım ve Dönmez, 2008). Okula ulaşımın zorluğu ve evde bakıma muhtaç diğer çocukların olması da velilerin çocuklarının eğitimine katılımını engeller (Cotton ve Wiklund, 1989). Velilerin, okula gidildiğinde para isteneceği kaygısı taşımaları ve isteklerinin dikkate alınmaması ile oluşan ‘zaten söylemlerimiz dikkate alınmamaktadır’ düşüncesinin oluşması da katılımı engelleyen faktörlerdendir (Yıldırım ve Dönmez, 2008).

5. 2. Öneriler

1. Veli katılımı türlerinden Gönüllü Olma, Karar Alma sürecine katılma ve Toplumla İşbirliği Yapma katılım türlerinin tercih edilme oranları düşük olduğundan okulların bu katılım türlerine yönelik çalışmaları ön plana çıkararak velilerin gönüllü çalışmalara daha

fazla katılması, okuldaki karar alma sürecine dahil edilmesi ve toplumla işbirliği yapması teşvik edilmelidir.

2. Araştırma sonuçlarına göre çocukları özel okula devam eden veliler çocukları devlet okullarına devam eden velilere göre okulla daha fazla iletişim kurduğu için devlet okullarının veliler ile iletişim kurma konusundaki uygulamalarını gözden geçirmeleri, veliler ile daha sık ve etkili iletişim kurma yollarına gitmeleri, tek tip iletişim yolu kullanmak yerine iletişim kurma yollarını çeşitlendirmeleri, velileri okul ile iletişim kurma konusunda cesaretlendirmeleri gerekmektedir.

3. Araştırmada 1-3. sınıflardaki yüksek veli katılımı oranları 6-8. sınıflarda azaldığı için okulların velileri, veli katılımının her sınıf seviyesinde önemli olduğu konusunda bilgilendirmesi gerekmektedir. 6-8. sınıf öğrencilerinin velilerini okul etkinliklerine daha fazla katılmaya teşvik etmek için çalışmalar düzenlenmelidir. 1-3. sınıflar için uygulanan etkinlikler, sınıf seviyesi ilerledikçe değiştirilip çeşitlendirilmeli ve velilerin yıllarca aynı etkinliklere katılıp sıkılmaları engellenmelidir.

4. Araştırmaya katılan üniversite mezunu olan veliler çocuklarının eğitimine ilköğretim mezunu olan velilere göre daha fazla katıldığından; her eğitim seviyesindeki velilere okullar tarafından veli katılımının önemi ve faydaları hakkında bilgi verilmeli, özellikle ilköğretim mezunu velilere ne tür katılımlarda bulunabilecekleri konusunda yol gösterilmelidir. Velilerin çocuklarının eğitimine katılım çabaları takdir edilmeli ve velilere okulun vazgeçilmez bir parçası oldukları hissettirilmelidir.

5. Araştırmada bir çocuğa sahip olan veliler çocuklarının eğitimine birden fazla çocuğa sahip olan velilere göre daha fazla katıldığından; birden fazla çocuğa sahip olan velilerle işbirliği yapılırken okulun yapacağı etkinlikler, öncelikle velilerin uygun olduğu zamanlar göz önünde bulundurularak planlanmalıdır. Veli toplantılarının olduğu zamanlarda velilerin evde bırakamadıkları çocuklarıyla toplantı sırasında ilgilenecek kişi ve ortamların okulda hazır bulundurulması velilerin veli toplantılarına katılım oranlarını artıracaktır. Ayrıca, annelerin evdeki çocuklarının veya aile büyüklerinin bakım sorumluluğunu üstlendiği için katılmadığı etkinliklere babaların katılması teşvik edilmelidir.

6. Araştırmaya katılan genç velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri orta yaşlı velilere göre daha yüksek olduğundan; okullar, yapacakları etkinlikleri planlarken veli

katılım düzeyi düşük olan orta yaşlı velilerin iş yoğunluğu ve zaman sınırlılıklarını göz önünde bulundurmalıdır. Ayrıca, aynı yaş grubundaki velilerin bir araya gelip tanışmasına ve etkinliklere beraber katılmalarına fırsat verildiği takdirde veliler, kendilerini okulda daha rahat hissedeceklerdir.

7. Araştırmada annelerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyi babalara göre daha yüksek olduğundan; babaların okul etkinliklerine, özellikle de veli toplantılarına anneler ile beraber katılmaları teşvik edilmelidir. Yoğun iş temposuna sahip olan babalar ile iletişimi kolaylaştırmak için e posta ve kısa mesajlar kullanılmalıdır. Ayrıca, okuldaki etkinliklerin zamanlaması babaların da katılabileceği şekilde ayarlanmalı; çocuklara evde babalarıyla beraber yapabilecekleri etkinlikler ve ödevler verilmeli; babalardan uzmanlık alanları ile ilgili konularda okula destek vermesi istenmeli; anneler bazı sorumluluklarını babalarla paylaşmaları konusunda yönlendirilmelidir.

8. Araştırmaya katılan velilerin ifade ettikleri veli katılımını engelleyen faktörler göz önünde bulundurulduğunda; okulun uyguladığı etkinlikler birden fazla ve farklı zaman dilimlerinde organize edilmeli, zaman sınırlaması olan etkinliklerde zaman verimli kullanılmalı ve velilerin sıkılmasına fırsat verilmemelidir.

Düzenlenen etkinlikler velilerin ekonomik durumları göz önünde bulundurularak planlanmalıdır. Velilerden sürekli maddi yardım istenmemeli ve yapılan maddi yardımların nasıl değerlendirildiği velilere iletilmelidir.

Evde bakıma muhtaç çocuğu ya da hastası olan velilere ev ziyaretleri yapılmalı ya da çocuklarının eğitimine evden nasıl katılacakları konusunda rehberlik edilmelidir.

Okul idaresi ve öğretmenler velilerle sadece çocukları ile ilgili problem yaşandığında şikayette bulunmak için değil, olumlu ve sevindirici olayları paylaşmak için de iletişime geçmelidir. Bunun yanı sıra, velilerle sadece eğitim-öğretim ile ilgili konularla değil kısa sıcak sohbetlerle de iletişim kurulmalıdır.

Okula uzakta yaşadığı ya da aracı olmadığı için okula gelemeyen velilere okul kendi imkanlarıyla ulaşmaya çalışmalıdır.

Okul idaresi ve öğretmenler velilere değerli olduklarını hissettirmeli, velilerden gelecek her türlü desteğe açık olmalı, velilerin fikir ve tavsiyelerini dikkate almalıdır.

9. Bu araştırma sonuçları ilköğretim okulları ile sınırlı olduğundan benzer bir çalışmanın lisede öğrencisi bulunan veliler ile de yapılması orta öğretimdeki velilerin çocuklarının eğitime katılım düzeylerini ortaya çıkarması açısından faydalı olacaktır.

Ayrıca, ilköğretimde öğrencisi bulunan veliler ile yapılmış olan bu araştırmada veli katılımı velilerin uygulamaları açısından değerlendirmiş, okulların bu süreçteki etkileri göz önünde bulundurulmamıştır. Velilerin eğitime katılım düzeyi ile ilgili benzer çalışmaların okulların veli katılımı ile ilgili politikalarını ve uygulamalarını ön plana koyması faydalı olacaktır. Bununla birlikte, velilerin eğitime katılımını hem veli hem de okul açısından değerlendiren çalışmalar konunun bütünlüğü ve anlaşılabilirliği açısından etkili olacaktır.

KAYNAKLAR

- Akbaşı, S. (2007). *Ortaöğretim Okullarındaki Okul-Aile Birliklerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akkök, F. (2003). Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımı. Y. Kuzgun (Der.), *İlköğretimde Rehberlik*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Aksoy, A. B., Turla, A. (1999). Okul-aile işbirliği. *Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı*. İstanbul:YAPA
- Arıkan, S. (2007). *İlköğretim Okullarında Çocukları Olan Ana-Babaların Eğitim Gereksinimlerinin Saptanması ve Okulların Bu Gereksinimleri Karşılamadaki Mevcut Durumu*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Halk Eğitim Bilim Dalı, İstanbul.
- Aydın, İ. (2004). Okul Çevre İlişkileri. Y. Özden (Der.), *Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Balli, J. S., Demo, H. D., Wedman, F. J. (1998). Family involvement with children's homework: An intervention in the middle grades. *Family Relations*, 47, 149-157.
- Berger, E. H. (1991). *Parents as Partners in Education*. New York: MacMillan Publishing Company.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (7. baskı). Ankara: Pegem.
- Byre, B. M. (1989). *A primer of LISREL*. New York: Springer-Verlag.
- Caplan, J., Hall, G., Lubin, S., Fleming, R. (1997). Literature Review of School-Family Partnership. North Central Regional Educational Laboratory.
- Chan, B. Y., Chui, H. S. (1997). Parental Participation in School Councils in Victoria, Australia. *International Journal of Educational Management*, 11(3), 102-110.
- Chavkin, N. F. (1989). Debunking the myth about minority parents. *Educational Horizons*, 67(4), 119-123.

Cotton, K., Wikeland, K. R. (1989). *Parent Involvement in Education*. <http://www.nwrel.org/scpd/sirs/3/cu6.html> web adresinden 29 Ağustos 2009 tarihinde edinilmiştir.

Coulombe, G. (1995). Parental Involvement: A key to successful schools. *NASSP Bulletin*, 79(567), 71-75.

Cömert, D., Güleç, H. (2004). Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımının Önemi: Öğretmen-Aile-Çocuk ve Kurum. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 131-145.

Çalık, C. (2007). Okul-Çevre İlişkisinin Okul Geliştirmedeki Rolü: Kavramsal Bir Çözümleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 123-139.

Davies, D. (1988). Benefits and Barriers to Parent Involvement. *Community Education Research Digest*, 2, 11-19.

Decker, L. E., Decker, V. A. (2000). *Engaging Families and Communities: Pathways to Educational Success*. Fairfax, VA: National Community Education Publication.

Diffily, D. (2004). *Teachers and Families Working Together*. America: Pearson Education

Eccles, J. S., Harold, R. D. (1993). Parent-school involvement during the early adolescent years. *Teachers College Record*, 94(3), 568-587.

Eccles, J. S., Harold, R. D. (1996). Family involvement in children's and adolescents' schooling. A. Booth ve J. F. Dunn (Der.), *Family school links: How do they affect educational outcomes?*, (3-33). Manwah, NJ: Erlbaum.

Epstein, J. L., (1991). Effects on student achievement of teachers' practices of parent involvement. *Advances in Reading/Language Research*, 5, 261-276.

Epstein, J. L. (1995). School, Family and Community Partnerships: Caring for the children we share, *Phi Delta Kappan*, 7, 701-712.

Epstein, J. L. (2001). *School, Family and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools*. Boulder CO: Westview, 408-414.

- Epstein, J. L., Sheldon, S. B. (2002). Present and Accounted for: Improving Student Attendance Through Family and Community Involvement. *The Journal of Educational Research*, 95(5), 308-318.
- Erden, M. (2005). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2004). *Okul Yönetimi Öğretim Liderliği*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Finders, M., Lewis, C. (1994). Why some parents don't come to school. *Educational Leadership*, May, 50-54.
- Flynn, G. V. (2007). Increasing parental involvement in our schools: the need to overcome obstacles, promote critical behaviours, and provide teacher training. *Journal of College Teaching & Learning*, 4(2), 23-30.
- Gordon, I. J. (1979). *The Effects of Parent Involvement in Schooling. Partners: Parents and Schools*. Washington D. C: Association for Supervision and Curriculum Development, 4-25.
- Greenwood, G. E., Hickman, C. W. (1991). Research and practice in parent involvement. Implications for teacher education. *Elementary School Journal*, 91(3), 279-288.
- Gürşimşek, I., Kefi S., Girgin, G. (2007). Okulöncesi eğitime babaların katılım düzeyi ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33: 181-191.
- Haack, M. K. (2007). *Parents' and Teachers' Beliefs about Parental Involvement in Schooling*. Yayımlanmamış doktora tezi, Nebraska Üniversitesi.
- Harris, E., Wimer, C. (2004). *Engaging with families in out-of-school time learning*. No:4. Cambridge, MA: Harvard Family Research Project.
- Henderson, A. T., Mapp, K. L. (2002). *A new wave of evidence: The impact of school, family and community connections on student achievement*. Austin, TX: National Center for Family & Community Connections With Schools.
- Henderson, A. T., Berla, N. (1994). *A New Generation of Evidence: The Family is Critical to Student Achievement*. (ERIC Document Reproduction Service No. ED3750968).

- Hiatt-Michael, D. B. (2006). Reflections and directions on research related to family-community involvement in schooling. *The School Community Journal*, 16(1), 7-30.
- Hoover-Dempsey, K. V., Bassler, O. C., Brissie, J. S. (1992). Explorations in parent-school relations. *Journal of Educational Research*, 85(5), 287-294.
- Jones, B. A. (1989). *Factors Related to Effective Community Based Organization Intervention In Dropout Prevension*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kolombiya Üniversitesi.
- Jordon, C., Orozco, E., Averett, A. (2002). Emerging Issues In School, Family And Community Connections, Annual synthesis, 2001. (ERIC Reproduction Document Number 464411).
- Jowett, S., Baginsky, M. (1991). Parents and education- issues, options and strategies. *Educational Research*, 33(3), 199-204.
- Jöreskog, K. G., Sörbom, D. (1979). *Advances in Factor Analysis and Structural Equation Models*. New York: University Press of America.
- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (2. baskı). Ankara: Asil.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (16. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Keith, T. Z., Keith, P. B., Troutman, G. M., Bickley, P., Trivette, P. S., Singh, K. (1993). Does parental involvement affect eight grade student achievement? Structural analysis of national dat. *School Psychology Review*, 22, 474-496.
- Kıncal, R. Y. (1991). *Okul Aile Birliğinin Fonksiyonlarını Gerçekleştirme Düzeyi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 135-149.
- Lee, S. (1994). *Family-School Connections and Students' Education: Continuity and Change of Family Involvement from the Middle Grades to High School*. Yayınlanmamış doktora tezi, John Hopkins University, Baltimore, MD.

- Leech, N. L. (2005). *SPSS for Intermediate Statistics: Use and Interpretation*. London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Levin-Epstein, M. (2004). School-college partnership fosters academics, parent involvement, support. *Pro Principal*, 16(9), June 2004.
- Lewis, A. C. (1999). *Communities Working for Better Schools*. Chicago, IL: Cross City Campaign for Urban School Reform.
- Lewis, A. C., Henderson, A. T. (1998). *Building Bridges: Across schools and communities, across streams of funding*. Chicago, IL: Cross City Campaign for Urban School Reform.
- Liontos, L. B. (1992). *At-risk Families and Schools: Becoming Partners*. United States of America: ERIC.
- Lucas, T., Henze, R., Donato, R. (1990). Promoting the success of Latino language-minority students: An exploratory study of six high schools. *Harvard Educational Review*, 60(3), 315-340.
- Lynne, L. V. (1998). *The Effects of Parent Involvement on Student Achievement*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Salem-Teikyo Üniversitesi.
- Lyons, P., Robbins, A., Smith, A. (1983). *Involving Parents: A handbook for participation in schools*. Ypsilanti: High/Scope Press.
- Mapp, K. L. (2003). Having their say: Parents describe why and how they are engaged in their children's learning. *The School Community Journal*, 13, 35-64.
- Metlife with Harris Interactive. (2005). The Metlife survey of the American teacher 2004-2005 survey: *Transitions and the Role of Supportive Relationships. A Survey of Teachers, Principals and Students*. www.metlife.com/teachersurvey web adresinden 29 Ağustos tarihinde edinilmiştir.
- Oğuz, O. (2008). *Öğretmen-Aile İşbirliğinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, İstanbul.

- Rockwell, R. E., Andre, L. C., Hawley, M. K. (1995). *Parents and Teachers as Partners: Issues and Challenges*. Forth Worth: Harcourt Brace.
- Salend, S. J., Gajria, M. (1995). Increasing the homework completion rates of students with mild disabilities. *Remedial and Special Education*, 16, 271-279.
- Sanders, M. G. (1998). The effects of school, family and community support on the academic achievement of African American adolescents. *Urban Education*, 33, 385-409.
- Sanders, M. G., Epstein, J. L., Connors-Tadros, L. (1999). *Family Partnership with High Schools: The Parents' Perspective*. Report No:32, Center for Research on the Education of Students Placed at Risk (CRESPAR).
- Shores, E. F. (1998). *A Call to Action: Family involvement as a critical component of teacher education programs*. Tallahassee, FL: South Eastern Regional Vision for Education.
- Simon, B. S. (2000). *Predictors of High School and Family Partnerships and the Influence of Partnerships on Student Success*. Yayınlanmamış doktora tezi, John Hopkins University, Baltimore, MD.
- Sipahi, B., Yurtkoru, E. S., Çinko, M. (2006). *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi*. İstanbul: Beta.
- Sliwka, A., Istance, D. (2006). Parental and stakeholder 'Voice' in schools and systems. *European Journal of Education*, 41(1), 29-43.
- Stevenson, D. L., Baker, D. P. (1987). The Family-school relation and the child's school performance. *Child Development*, 58, 1348-1357.
- Swap, S. M. (1993). *Developing Home-School Partnership: From concepts to practice*. New York: Teachers College Press.
- TASC. (2006). *Increasing family and parent engagement in after school*. New York, NY: Author. <http://www.tascorp.org/content/document/detail/1455/> web adresinden 29 Ağustos 2009 tarihinde edinilmiştir.

Tutkun, Ö. F., Köksal, E. A. (2002). Okul-aile işbirliğinde yeni yaklaşımlar. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 216-224.

Ünal, S., Ada, S. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. Nobel: Ankara.

Vandergrift, J. A., Green, A. L. (1992). Rethinking parent involvement. *Educational Leadership*, 50(1), 57-59.

White-Clark, R., Decker, L. E. (1996). *The Hard to Reach Parent: Old Challenges, New Insights*. National Community Education Association.

Williams, D. L., Chavkin, N. F. (1989). Essential elements of strong parent involvement programs. *Educational Leadership*, 47(2), 18-20.

Williams, B., Williams, J., Ullman, A. (2002). Parental Involvement in Education. (Research Report 332) (London, DfES).

Xu, J., Corno, L. (2003). Family help and homework management reported by middle school students. *The Elementary School Journal*, 103, 503-517.

Yıldırım, M. C., Dönmez, B. (2008). Okul-aile işbirliğine ilişkin bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 98-115.

<http://earged.meb.gov.tr/arasayfa.php?g=73>

<http://iogm.meb.gov.tr/files/mevzuat/68.pdf>

<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html>

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25831_0.html

<http://www.pta.org/topics.asp>

EKLER

EK 1. Veri Toplama Aracı

Sayın Veliler,

Aşağıdaki sorular, velilerin çocuklarının eğitimine katılımını inceleyen bir araştırmaya veri toplamak için hazırlanmıştır. Elde edilen veriler bilimsel amaçlar için topluca değerlendirilecek, kişisel değerlendirme yapılmayacaktır. Sorular 3 ayrı bölümde toplanmıştır. Araştırmanın geçerliliği açısından lütfen hiç bir soruyu boş bırakmayınız ve bütün bölümleri dikkatle okuyup sizin için en doğru şekilde cevaplandırınız.

Çalışmaya olan katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Canan Şaban

Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM 1: Aşağıdaki soruları kişisel bilgilerinize göre cevaplayınız.

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

Yaşınız: _____

Eğitiminiz: İlköğretim Lise Yüksek okul Üniversite Yüksek Lisans Doktora

Sahip olduğunuz çocuk sayısı: _____

Çocuğunuzun gittiği okul türü: Devlet okulu Özel okul

Çocuğunuzun sınıfı: 1 2 3 4 5 6 7 8

BÖLÜM 2: Aşağıda yer alan her cümleyi okuyup karşısındaki ilgili yere o cümledeki durumu gerçekleştirme derecenizi işaretleyiniz. Cümlelerde belirtilenleri her zaman yapıyorsanız 4, çoğunlukla yapıyorsanız 3, nadiren yapıyorsanız 2, hiç yapmıyorsanız 1 sayılarını işaretleyiniz.

	Her zaman	Çoğunlukla	Nadiren	Hiç
1. Sınıf annesi-babası olmaya gönüllü olurum.	4	3	2	1
2. Çocuğum iyi işler yaptığında ona onurlandırıcı sözler söylerim.	4	3	2	1
3. Eğitim ile ilgili fikirlerimi diğer velilerle paylaşıyorum.	4	3	2	1
4. Çocuğumla beraber kitap okurum.	4	3	2	1
5. Çocuğumun uyku düzenine dikkat ederim.	4	3	2	1
6. Çocuğumun yeni öğretmenleriyle sene başında tanışırım.	4	3	2	1
7. Çocuğumun ilgi duyduğu konularda kitaplar okumasını sağlarım.	4	3	2	1
8. Toplumdaki kurumların okula sağlayacağı katkıları araştırırım.	4	3	2	1
9. Okulun internet sitesini ziyaret ederim.	4	3	2	1
10. Okul aile birliği toplantılarına katılırım.	4	3	2	1
11. Çocuğumu kütüphaneye, müzeye, vs. götürürüm.	4	3	2	1
12. Okulun düzenlediği gezilere katılırım.	4	3	2	1
13. Çocuğumun televizyon izlemesini kontrol altında tutarım.	4	3	2	1
14. Çocuğuma karşı sabırlı ve hoşgörülüyüm.	4	3	2	1
15. Okul aile birliğine üye olmaya gönüllü olurum.	4	3	2	1
16. Çocuğumun okulundan kendimi geliştirmeye yönelik etkinlikler talep ederim.	4	3	2	1
17. Çocuğum için gerekli olan eğitim araç-gereçlerini temin ederim.	4	3	2	1
18. Çocuğumun öğretmenlerini okula gidip ziyaret ederim.	4	3	2	1
19. Okulda yapılan kermeslere destek veririm.	4	3	2	1
20. Çocuğumun ödevlerini tamamladığından emin olurum.	4	3	2	1
21. Çağırıldığımda okula giderim.	4	3	2	1
22. Çocuk yetiştirme konusunda bilgi edinirim.	4	3	2	1
23. Okul aile birliği üyeleri ile iletişim kurarım.	4	3	2	1

	Her Zaman	Çoğunlukla	Nadiren	Hiç
24. Çocuğum okula gidemediğinde yetkilileri arar sebebini bildiririm.	4	3	2	1
25. Çocuğuma yeterli zaman ayırırım.	4	3	2	1
26. Çocuğumun ödevlerini düzenli yapıp yapmadığını takip ederim.	4	3	2	1
27. Okuldan gelen yazılara cevap veririm.	4	3	2	1
28. Çocuğumun okulunu geliştirmeye yönelik fikirlerimi okul yetkilileriyle paylaşırım.	4	3	2	1
29. Çocuğuma okulda neler öğrendiğini sorarım.	4	3	2	1
30. Çocuğumu okulun tavsiye ettiği diğer eğitim amaçlı kuruluşlara gönderirim.	4	3	2	1
31. Çocuğum okuldan eve geldiğinde o günkü ödevlerinin neler olduğunu sorarım.	4	3	2	1
32. Çocuğumun problemlerini öğretmen ya da idarecilerle görüşürüm.	4	3	2	1
33. Okula gelir sağlayacak gönüllü çalışmalara katılırım.	4	3	2	1
34. Okulun eğitim politikaları hakkında bilgi edinirim.	4	3	2	1
35. Çocuğumun yaşının fiziksel ve zihinsel özelliklerinin farkındayım.	4	3	2	1
36. Okul, velileri ve öğrencileri ilgilendiren kararlar alırken idarecilere fikrimi söylerim.	4	3	2	1
37. Çocuğuma derslerinde başarılı olacağı konusunda cesaret veririm.	4	3	2	1
38. Çocuğumun dengeli ve yeterli beslenmesini sağlarım.	4	3	2	1
39. Okulun aldığı kararlarda söz sahibiyim.	4	3	2	1
40. Çocuğuma evde yaşına uygun oyunlar oynatırım.	4	3	2	1
41. Okulda alınan kararlar hakkında bilgi edinirim.	4	3	2	1
42. Öğretmenlere çocuğumun özellikleri hakkında bilgi veririm.	4	3	2	1
43. Okuldan gelen bilgilendirici yazıları dikkatle incelerim.	4	3	2	1
44. Çocuğumun öğretmenlerine notlar yazarak gönderirim.	4	3	2	1
45. Çocuğumun arkadaşlarını tanımaya çalışırım.	4	3	2	1
46. Çocuğumun öğretmenini evimde misafir ederim.	4	3	2	1
47. Uzman/yeterli olduğum konularda okula rehberlik ederim.	4	3	2	1
48. Çevreme okulda yapılan çalışmalar hakkında bilgi veririm.	4	3	2	1

BÖLÜM 3: Aşağıda belirtilmiş olan “çocuğunuzun eğitimine katılımınızı engelleyen” sebeplerden sizin için en önemli olan 3 tanesini önem sırasına göre numaralandırınız. (1: en önemli, 2: önemli, 3: daha az önemli)

- () Okula ulaşımın zorluğu () Okulun veli katılımını desteklememesi
() Vakit azlığı () İlgilenmem gereken diğer çocuklarımların olması
() Ekonomik yetersizlikler () Okulda çocukla ilgili hep olumsuz şeyler söylenmesi
() Diğer (yazınız ve numaralandırınız)_____

Veli Katılımı ile ilgili belirtmek istediğiniz fikirlerinizi buraya yazabilirsiniz:

SORULAR BİTMİŞTİR, KATILIMINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER.